ከአዘጋጁ

የኢትዮጵያ ኢኮኖሚክስ ባለሙያዎች ማህበር በተለያዩ መስኮች ኢትዮጵያ ያለችበትን ሁኔታ በመረዳት ዜጎች ጥርት ያለ የጋራ ርዕይ እንዲኖራቸው ለማስቻል ተከታታይ የውይይት መድረክ ‹‹ርዕይ 2020›› በሚል ያዘጋጃል፡፡ በዚህ የውይይት መድረክ ላይ በተለያዩ ሙያና የሥራ መስክ ዕውቅና ያላቸው ኢትዮጵያውያን በተሰጣቸው ርዕሰ ጉዳይ ላይ ጽሑፍ እያዘጋጁ ለታዳሚዎች እንዲያቀርቡ ይደረጋል፡፡ የሚዘጋጀው ጽሑፍ ‹‹ኢትዮጵያ አሁን ያለችበት ሁኔታ ምንድነው? በዚህ ሁኔታ ብትቀጥል በ2020 የት ትደርሳለች? እንዴት ሆኖስ ወደፊት ልናያት እንፈልጋለን? ይህን ርዕይ ለማሳካት ከዛሬ ጀምሮ ከኢትዮጵያውያን ምን ማድረግ ይጠበቃል?›› በሚሉ ጭብጦች ዙሪያ ያተኮረ እንዲሆን ይደረጋል፡፡

በዚህ መሠረት ‹‹የሲቪል ማህበራት ለኢትዩጵያ ዕድገት ያላቸው አስተዋጽኦ›› በሚል በተዘጋጀ ‹‹ርዕይ 2020›› የውይይት መድረክ ላይ በተጋባዥነት ጠቃሚ የምርምር ጽሑፍ ያቀረቡልን በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ በመምህርነት በማገልገል ላይ የሚገኙት □/ር ካሳሁን ብርሃኑ ናቸው፡፡ ምሁሩ ከምርምርና ከማስተማር ልምዳቸው በመነሳት ለሰጡን ሰፊ ትምህርትና ላቀረቡልን ጽሑፍ እንዲዚሁም ከታዳሚዎች ለተነሱ ጥያቄዎችና አስተያየቶች ለሰጡት አጥጋቢ ማብራሪያ የኢትዮጵያ ኢኮኖሚክስ ባለሙያዎች ማህበር ከፍተኛ ምስጋና ያቀርባል፡፡

በ□/ር ካሳሁን ብርሃኑ ጽሑፍ ላይ ሙያዊ ትችት በመስጠት ውይይቱን ያዳበሩትንና ጥልቀት የሰጡትን አቶ ጸቦወርቅ □ጁሌ እና አቶ □ለቀ □□ሰ ላበረከቱት ከፍተኛ አስተዋጽኦ ማህበራችን ምስጋና ያቀርባል፡፡

ጽሑፉ የሲቪል ማህበራት ጽንሰ ሃሳባዊ ዕድገት፣ መገለጫዎቻቸው፣ ባህሪያቸው፣ ሚናቸው እንዲሁም የኢትዮጵያ የሲቪል ማህበራት እንቅስቃሴ ዕድገትና ያለባቸው ችግሮች ላይ ዝርዝር ማብራሪያ ይሰጣል፡፡ ፀሐፊው የኢትዩጵያን ሲቪል ማህበራት በሁለት በመክፈል ባህላዊ ማህበራት ከብዙ ዘመናት በፊት የተቋቋሙ ቢሆንም አላማዎቻቸው ላይ ብዙም ለውጥ ሳያሳዩ እስከአሁን በነባር ተግባሮቻቸው ላይ ተወስነው እንደሚገኙ አብራርተዋል፡፡ በሌላ በኩል ዘመናዊ የሲቪል ማህበራት የተባሉትና በበርካታ የሥራ መስኮች የተሠማሩት በርካታ ጠቃሚ ተግባራት እያከናወኑ ሲሆን አንፃራዊ ነፃነታቸውን የሚፈታተኑ የአቅም ውስንነት ፣ በለጋሾች ላጁ ጥገኛ የመሆን፣ በመንግስት በኩል በጥርጣሬ የመታየታቸውና በቢሮክራሳዊ ውጣ ውረዶች እንዲንገላቱ መደረጉ እንዲሁም □መንግስት ቁጥጥርንና አስተዳደራዊ እርምጃን በመፍራት በፖሊስ ጉዳዮች ዙሪያ ያላቸው ተሳትፎ ውስን መሆን እንደ□ነኛ ችግሮቻቸው በዝርዝር ቀርበዋል፡፡

የጽሑ□ አቅራቢ ጽሑፋቸውን ሲያጠቃልሉ የኢትዮጵያ ሲቪል ማህበራት ድርጅታዊ ነፃነ□ቸውን ጠብቀው በአገራችን ዘላቂ ልማትና ዕድገት አስተዋጽኦ ለማድረግ በቁርጠኝነት መነሳት እንዳለባቸውና ለዚህም ተሰፋ ሰጪ ዕድል እንዳለ ገልጸዋል፡፡ ማህበራቱ ከመንግስት ችግር ያጋጥመናል ሳይሉ የፖሊሲ ነክ ጉዳዮች ላይ ተሳትፎአቸውን ማጠናከር እንዳለባቸውና ለዲሞክራሲ፣ ለመልካም አስተዳደርና ለሕግ የበላይነት መስፈን የበኩላቸውን መወጣት እንዳለባቸው በመግለጽ ማብራሪያቸውን አጠቃለዋል፡፡

የኢትዮጵያ አኮኖሚክስ ባለሙያዎች ማህበር የጽሑ□ን አቅራቢና አስተያየት ሠጪዎችን በድጋሚ እያመሰገነ በውይይቱ የተገኙ ታዳሚዎች ላሳዩት ንቁ ተሳትፎ ያለውን አክብሮት ለመግለጽ ይወዳል፡፡

በመጨረሻም የዚህ እትም አንባቢዎች ጠቃሚ ሃሳቦችን ሊያገኙ እንደሚችሉ ያለንን እምነት እንገልጻለን፡፡

የሲቪል ማህበራት ለኢትዮጵያ ዕድገት የሚኖራቸዉ አስተዋጽኦ

□/ር ካሳሁን ብርሃኑ*

1. መፅቢጸ

ይህ ጽሑፍ ከላይ በተጠቀሰዉ ርዕስ የኢትዮጵያ የኤኮኖሚክስ ባለሙያዎች ማህበር ከ1995 ዓ.ም. ጀምሮ "ርክጆ 2020 በኢትዮጵያ" (Vision 2020 Ethiopia) □□ተባለ በሚ□ወቀው፡ ወርሃዊ መድረኩ ላጁ ለውይይት የቀረበ ነው ::

በተለጸ□ የዓለም ክፍሎች በአጠቃላይና ከቅርብ □□ ወ□ህ □ፅሞ በማ□ፅ ላጁ በሚ□ኙ ሀገሮች የሲቪል ማህበራት (Civil Society Organizations) መ□□ር ለማህበራዊ፣ ኤኮኖሚያዊና ፖለቲካዊ ዕድገት መሠረት መያዝና መስፋፋት በተለጸ□ ደረጃዎች አስተዋጽኦ ማድረጋቸው ይ□ወቃል :: በኢትዮጵያ ውስጥም የሲቪል ማህበራት አሁን ጽንሰ ሃሣቡን በምንረዳው መልኩ ብቅ ብቅ ማለት ከጀመሩ ወዲህ ምንም እንኳ ዕድገትና ጥንካሬያቸው ውሱን ቢሆንም በተመሣሣይ ሁኔታ ከሞላ ጐደል የራሳቸውን አስተዋጽኦ ለማድረግ በመ□ር ላጁ ጁ□ኛሉ :: ይህንን ስንል፣ ሲቪል ማህበራት ተመሥርተ□ ለማደግና ለመጠናከር በሚያደርጓቸው ጥረቶች የሚያጋጥሟቸውን የዕለት ተዕለትና መ□ቅራዊ (structural)፣ □ሊሲ-ነክ፣ አስተዳደራዊና ፓለቲካዊ ችግሮችና እንዲሁም በልምድና አቅም እጥረት ሳቢያ በራሳቸው በሲቪል ማህበራት ላይ □ሚታዩትን ድክመቶች ሳንዘነጋ ነው ::

በዚህ ጽሑፍ ውስጥ ከሲቪል ማህበራት ጋር ግንኙነት ያላቸውን አንዳንድ ነገሮች ማለትም ምንነታቸውን፣ አመሠራረታቸውን፣ የሚለዩዋቸውን ባሕርጸት (characteristics) ፣ ዓይነታቸውን (types) ፣ ሚናቸውን (roles) እና ከመንግሥት ጋር ያላቸውን ግንኙነት አስመልክቶ፣ በአጠቃላይና በአጭሩ ጁወሣል :: በመቀ□ልም ከእነዚህ ከላይ ከተዘረዘሩት ጉዳዮች አንጻር በኢትዮጵያ የሚ□ኙ □ሲቪል ማህበራት ሁኔታ ይዳሰስና በመጨረሻም ከአንድ ትውልድ በኋላ የሲቪል ማህበራት ለኢትዮጵጰ ዕድገት የሚያደርጉትና ሊያደርጉ የሚገባቸውን በተመለከተ ፀሀፊው ጸለውን ራዕይ ለታዳሚዎችና ለአንባቢያን በማካ□ል ጸ□ቃልላል ::

2. የሲቪል ማህበራት ጽንሰሃሳባዊ እድገት፣ መገለጫዎችና ባህርያት

2.1. ጽንሰ ሃሳብ

የሲቪል ማህበረሰብ በጽንሰ ሃሳብ ደረጃ መታወቅ የጀመረዉ የመካከለኛዉ ዘመን ሥርዓት (middle ages) የተዋቀረባቸዉ ዋና ዋና አስተሳሰባዊና ር□□ተ □ለማዊ ፣ ኤኮኖሚያዊና ፖለቲካዊ መሰረቶች □□ተሸረሸሩና ተጽእኖዎቻቸዉ ቀስ በቀስና በየደረጃዉ በአዳዲስ የፍልስፍና አመለካከቶች □□ተተኩ በሄዱበት በ17 ኛዉና በ18ኛዉ ክፍለዘመናት አካባቢ ነዉ :: □□ልተኛ□ (feudal) ሥልተምርትና ሥርዓት በዉሥጡ በያዛቸዉ በተለያዩ ተቃርኖዎች የተነሳ በነበረበት ሁኔታ መቀጠል ያለመቻሉና ሥፍራዉን ለተተኪዉ የካፒታሊስት ሥርአት እንዲለቅ መ□ረ□ ለሲቪል ማህበራት መፈጠር መሰረት እንደጣለ ጁታመናል ::

በዚህ ሂደት ዉስጥ በርካ□ አስተሳሰባዊና ርዕዮተ ዓለማዊ ለዉጦች በተለጁም በ□ለቲካ ፍልስፍናዉ መስክ እየጎሉ የመጡ ሲሆን በዚህም ረገድ ስለሕብረተሰብና መንግስት የነበረዉ አመለካከት ቀስ በቀስና በየደረጃዉ □□ተቀ□ረ ሄ□ል፡፡ ቀ□ም ሲል መንግስት በመለኮት ፈቃድ የሰ- ችን ባህሪ ለመግራትና የሰዉ ልጅ ለመልካም ኑሮና ህይወት እንዲበቃ ለማ□ረፅ □ተ□□ረ ተቋም (institution) ነዉ ተብሎ በቤተክህነትና በገዥ መደቦች ሲራመድ የነበረዉ አቋምና ከዚህም ተያይዞ ለመንግስት ፈቃድና ተግባር መገዛት የመለኮትን ፈቃድ እንደመፈፀም ይቆጠራል የሚለዉ አስተሳሰብ[1] የተሳሳተ አዝማሚያ ነዉ የሚል ትችት በተ□ፉፋሚ □ርሶበ□ል :: በምትኩም መንግስት የተቋቋመዉ ለህዝብ የተረጋጋ ህጁወትና ሥርዓት ያለዉ አኗኗር ሲባል በህብረተሰብ ፈቃድና ይሁን□ በማህበራዊ □ል (social contract)[2] በ□ሰረ አኳኋን □መብትና የግዴ□

____

ዶ/ር ካሳሁን ብርሃኑ በአዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ በፖለቲካል ሳይንስና አለም አቀፍ ግንኙነት ዲፓርትመንት ተባባሪ ፕሮፌሰር ናቸው፡፡ ዶ/ር ካሳሁን የመጀመሪያ ዲግሪያቸውን በፖለቲካል ሳይንስ አለም አቀፍ ግንኙነት ከአዲስ አበባ ዩኒቨሪስቲ ያገኙ ሲሆን የማስትሬት የዶክትሬት ዲግሪአቸውን ከሆላንድ አግኝተዋል፡፡ ዶ/ር ካሳሁን የተለያየ የምርምር ሥራዎችን በምግብ ዋስትና በአስተዳደር ነፃነት በግጭትና ግጭት ማስወገድ በፖለቲካ ፓርቲና ሕገመንግስት ዙሪያ አካሂደዋል፡፡ ዶ/ር ካሳሁን በተለያየ የፖለቲካ ቦታዎች ላይ የሰሩ ሲሆን በአዲስ አበባ ዩኒቨርስቲ በሶሻል ሳይንስ ዓለም አቀፍ ግንኙነት ዲፓርትመንት ኃላፊ እንዲሁም በምስራቅና ደቡባዊ አፍሪካ የማህበራዊ ሳይንስ ምርምር ኢንስቲትዩት ረዳት ፕሬዚዳንት እና በፎረም ሶሻል ሳይንስ (Forum for social studies) በፕሬዝዳንትነት በማገልገል ላይ ይገኛሉ፡፡

ባህርያትን ተላብሶ ነዉ. □ሚ.ለ□ አመለካከት ቀስ በቀስና በ□□ረጸ□ ተቀባይነትን □ጰ□ኘ ለመሄድ በቅቷል ፡፡ በምዕራቡ ዓለም የብርሃንና የተሀድሶ □መን[3] ተብሎ □ሚ.□ወቀ□ □17ኛዉ.ና □18ኛዉ. ክፍለ ዘመናት ክስተት □ሲ.ቪ.ል ማህበረሰብን ፅንሰ ሃሳብ መሰረት ለመ□ል ጸስቻለ □መ□መሪጸ ምክራ□ (points of entry) ተብሎ ሊ.ወሰ□ ይችላል ፡፡ ለዚ.ህም በፖለቲካ ፍልስፍናና እሳቤ መስክ ሕብረተሰብና መንግስትን የሚ.መለከቱ አዳዲ.ስ የአስተሳሰብ ዝንባሌዎችና አዝማሚ.ያዎች ብቅ በማለታቸዉ.ና በህብረተሰቡ አእምሮዎች □ያስረፁና ተቀባይነት □ጰ□ኙ መም□ታቸዉ. እንደ አንድ ምክንያት ጁቀርባል ፡፡በ□ህ ረ□□ በየተራና በቅደም ተከተል የምዕራቡን ዓለም አስተሳሰብ (በተለይም መንግስትንና ሕብረተሰብን አስመልክቶ) በመለወጥ አብይና ዐይነተኛ ሚና የተጫወቱ የፖለቲካ ፈላስፋዎችና ሥራዎቻቸዉ.ን መጥቀስና ማስ□ወስ[4] ተ□ቢ. ጁሆናል፡፡ ምንም አንኳን □ሲ.ቪ.ል ማህበረሰብን ጽንሰ ሃሳብ በተመለከተ በአንዳንድ ነጥቦች ላይ የተወሰኑ ል□ነቶች ቢ.ኖራቸውም፣ እነ□ህን □ላስ□ች፣ □ሚ.ጸስተሳስሯቸው የጋራ አቋሞች ነበራቸው፡፡ ከእነዚ.ሁም መካከል መንግስት በሕብረሰብ ፈቃድና

ለህብረተሰብ የጋራ ደህንነት (common good) ሲ.ባል □ተመሰረተ ተቋም መሆኑ፣ ሕብረተሰብና ሲ.ቪ.ል ማህበረሰብ ተመሳሳይና ተወራራሽ ጽንሰሃሳባዊ ትርጉም እንደሌላቸዉ.ና፣ ሲ.ቪ.ል ማህበረሰብ መንግስትና ሕብረተሰብን በድልድይነት የሚ.ያገናኝ[5] በ□ቃ□ኛነትና የጋራ ጥቅም ላይ የተማከለ ስብስብ መሆኑን የሚ.ያስገነዝቡ ናቸው (Hobbes 1950, Locke 1967, Rousseau 1987, Migdal 1988, Montesquieu 1949) ::

□ሲ.ቪ.ል ማህበረሰብን ጽንሰሃሳብ አስመልክቶ በተደረጉት ምልልሶችና የሃሣብ ልዉ.ዉ.ጦች አንድ ጎልቶ የወጣ ጉዳይ በሲ.ቪ.ልና በፖለቲካ ስብስቦች መካከል ያለው ልዩነት ነው፡፡ በዚ.ህ አስተሳሰብ መሰረት ሲ.ቪ.ል ማህበረሰብ የሚ.ያካትታቸው ስብስቦች ከ□ለቲካ አደረጃጀትና ስልጣን ክልል ውጭ □ሚ.□ኑት የማህበራዊ፣ የኢ.ኮኖሚ.ያዊ፣ የመረዳጃና በተመሳሳይ የጋራ ዓቅም ዙሪያ በፈቃደኝነት ተደራጅተው አንጻራዊ ነጻነታቸውን (autonomy) በማስከበር □አባሎቻቸዉ.ን ፍላ□ትና ምኞት ለማስፈጸም የሚ.ንቀሳቀሱትንና በጥቅል አነጋገርም መንግስ□ዊ/□ለቲካዊ ያልሆኑ ተቋማትን ነው፡፡ በአንጻሩም □□ለቲካ ማህበረሰብ (political society) □ሚ.ባለዉ፤ የመንግስትን ስልጣን በአንድ ወይም በሌላ መንገድ የሚ.ቆጣጠሩ ወጁም ለምሳሌ እንደ ፖለቲካ ፓርቲ ስልጣን ለመያዝና ለመቆ□□ር □ሚ.ዓሩትን □ሚ.ጸካትት ነው፡፡ (Gramsci 1971)፡፡ በፅራምሺ. አመለካከት የሲ.ቪ.ልም ሆነ □□ለቲካ ማህበረሰቦች ሁኔ□ና ተአማኒ.ነት መታየት ያለበት ካላቸው ተሰሚ.ነትና ቅቡልነት (hegemony and legitimacy) አኳያ ነው፡፡ በሌላ አነጋገር ቅቡልነት ስብስቦች በህብረተሰቡም ሆነ በአባሎቻቸው ዘንድ ተአማኒ.ነትና ለሚ.ያራምዱት ዓላማ ከልብ የመነጨ □ፉ□ ሲ.ጸ□ኙ □ሚ.ረፉ□ዓ □□ጁ ጁሆናል ፡፡ ይህንን የሲ.ቪ.ል ማህበረሰብ ጽንሰሀሳብ አመጣጥና እድገት በተመለከተ የቀረበውን አጭር ዘገባ ከማጠቃለላችን በፊት አንድ መ□ቆም ያለበት ጉዳይ አለ፡፡ ጽንሰሃሳቡንና በተለይም ተግባራዊነቱን አስመልክቶ በየጊዜው በሚ.ደረጉ ክርክሮችና □ሃሳብ ልውውጦች የሚ.ነሳው አብይ ነገር ሲ.ቪ.ል ማህበረሰብ በአስተሳሰብም ሆነ በተግባር ቅርጹንም ሆነ ይዘቱን ያገኘው፤ በም□ራቡ □ለም ነባራዊ ሁኔ□ ላጁ ተመርኩዞ ስለሆነ ከዚ.ህ ውጭ □ን□ አፍሪካ እስያና የሌሎች ክፍላተዓለም ህብረተሰቦች አስተሳሰብና አኗኗር የሚ.ስማማና የሚ.ጠቅም አይደለም የሚ.ለዉ. ነዉ. ፡፡ ብዙዎቹ ለዚ.ህ የሚ.ሰጡት ምላሽ፣ ምንም እንኳን ከምእራብ አለም ውጭ የሚ.ገኙ □ሲ.ቪ.ል ማህበረሰብ ስብስቦች በብዙ መልኩ ገና በማቆዓ ቆዓ ላጁ እንደሚ.ገኙና በርካ□ መሰናክሎችን ማለፍ እንደሚ.ጠበቅባቸው □ሚ.ካ□ ባጁሆንም፣ ለሲ.ቪ.ል ማህበረሰብ መ□ጠር መነሻ □ሚ.ሆኑ መንግስት፣ ህብረተሰብና፣ □መንግስትና-ሕብረተሰብ ግንኙነትን የመሳሰሉ ነገሮች ከም□ራቡ አለም ውጭም ተሚ.ልተዉ፤ ስለሚ.□ኑ □ሲ.ቪ.ል ማህበራት ስብስቦች መፈ.ጠርና እንቅስቃሴ በምዕራቡ □ለም ብቻ መወሰን አለበት ብሎ መሚ.ገት አያዋጣም በማለት ነው፡፡ በማደግ ላይ በሚ.□ኑ ሀገሮች ያሉት ሲ.ቪ.ል ማህበራት እንደ ምክራባዊያኖቹ በብዙ መልኩ በበርካታ ምክንያቶች (የግንዛቤና የልምድ እጥረት፣ የመንግስት ተጽእኖዎች፣ □ቅም ውሱንነት ወ.ዘ.ተ) የተነሳ ያልተጠናከሩና እድገታቸው በዝቅተኛ □ረጽ ላጁ □ሚ.ገኝ መሆኑ የሚ.ያከራክር ባጁሆንም በጽንሰ ሃሳብና በተግባር □ረጽ ከምዕራቡ ዓለም ዉ.□ ሊ.□□ሩና ጠቃሚ. አስተዋጽኦ ማድረግ አይችሉም ማለት አከራካሪ ይሆናል፡፡

በዚ.ህ ረገድ በአለም ላይ በየጊዜው □ሚ.ታዩት በርካታ □ኦሲ.□-ኤኮኖሚ.ና □□ለቲካ ለውጦች፣ በህ□ቦችና በመንግስታት መካከል በክልላዊ፣ አህጉራዊና ዓለማቀፋዊ ደረጃዎች □□ተስ□□ የመጡ ግንኙነቶችና የመሳሰሉት ነገሮች ሲ.ቪ.ል ማህበራት □ምክራቡ □ለም ክስተቶች በመሆናቸው

---

1 በእንግሊ.ዝኛ□ “ Divine Right School of Thought” ተብሎ □ሚ.ታወቀዉ. የአስተሳሰባዊና ርዕዮተ አለማዊ ፈርጅ ገዥዎች ስልጣን ላይ የሚ.ወጡት በመለኮታዊ ፈቃድና መቀባት ሆኖ ተግባሮቻቸዉ.ም የሰዉ.ን ልጅ በተፈ.ጥሮ ያልተገራ ባህርይና ጎጅ ዝንባሌዎች መስመር በማስያዝ ሕብረተሰብ ስርዓት ያለዉ. የተረጋጋና መልካም ህይወት እንዲ.ኖረዉ. ማስቻል ነዉ.፡፡ በመሆኑም በስልጣን ላይ የሚ.ወጡ ገዥዎችን አመራር መከተልና ድጋፍ መሥጠት ከህብረተሰብ የሚ.ጠበቅ ሆኖ ይህንን ለመጣስ መሞከር የመለኮትን ፈቃድ እንደመተላለፍ የሚ.ያስቆጥር መሆኑን ይሰብካል፡፡ የዚ.ህ አመለካከት ዋነኛ አራማጆች በመሆን በመካከለኛዉ. ዘመን ገናና የነበረችዉ. የካቶሊ.ካዊት ቤተክርስቲ.ያን የቅድስና ማእረግ የሰጠቻቸዉ. ቶማስ አኩዊናስና አዉ.ግስጢ.ኖስ የተባሉት በግንባር ቀደምትነት ይጠቀሳሉ፡፡

2. □ማህበራዊ □ል (social contract) ተብሎ □ሚ.ታወቀዉ. አስተሳሰባዊና ርዕዮተ ዓለማዊ ፈርጅ ቀደም ሲ.ል የተጠቀሰዉ.ን የፈ.ቃደ መለኮት (divine Right) አስተሳሰብ ከሞላ ጎደል የሚ.ቃወም ሲ.ሆን የመንግስትና የገዥዎች የሥልጣን መሰረቱ የሕብረተሰብ ፈቃድና ይሁንታ እንጅ ሌላ አይደለም የሚ.ለዉ.ን የአመለካከት አቅጣጫ ያራምዳል፡፡ የገዥዎችና የተገዥዎች (የመንግስትና ህብረተሰብ) ግንኙነት ቁርኝትም በማህበራዊ ዉ.ል የታሰረ ሲ.ሆን ይኸዉ.ም መንግስት/ገዥዎች ሕብረተሰቡን ስርዓትያለዉ.ና የጋራ ጠቀሜታን የተላበሰ ህይወት እንዲ.ኖረዉ. የመምራትና የማስተባበር ፅጻ ታዎች እንዳሉባቸዉ. ያመለክታል፡፡ ይህንንም እዉ.ን ለማድረግ ሕብረተሰብ በተፈ.ጥሮ ከተጎናፀፋቸዉ. የማይገሠሡ መብቶቹ ከፍሎ ለመንግስት በመስጠት መተባበር እንዳለበት የሚ.ጠቁም ነዉ.፡፡ ጁህ አመለካከት መንግሥት በአንድ ወይም በሌላ ምክንያት ይህንን ግዴ.ታዉ.ን ሳይወጣ ቢ.ቀር መለወጥ እንደሚ.ኖርበትና ካስፈ.ለገም በኃይል ወይም በጉልበት ጭምር መወገድ እንደሚ.ገባዉ. ጁሰብካል፡፡

እንቅስቃሴያቸውና ጠቃሚነታቸውም በዚህ ይወሰናል የሚለዉን አቋም መሠረተቢስ አድርገው□ል::

2.2 □ሲቪል ማህበራት ምንነት፣ ገላጭ ባህርያትና ሚና

የሲቪል ማህበራትን ትክክለኛ ምንነትና ትርጉም በውል የማሳወቁ ሙከራ በተለያዩ ጊዜያትና መድረኮች እየተነሳና አንዳንዴም ልዩነቶችን □ጸስከተለ ሄ□ በመጨረሻ ከሞላ ጎደል ተመሳሳይ መ□ም□ሚጸ □ን□ተ□ረ□ለት መናገር ይቻላል:: ይህ እንደተጠበቀ ሆኖ አሁንም ቢሆን ሲቪል ማህበራትንና ሕብረተሰብን አንድና ተመሳሳይ አ□ር□ የመውሰድ ዝንባሌ ሙሉ ለሙሉ ተወፅዷል ለማለት አያስደፍርም::

ይህ አዝማሚያ በተለይም በአፍሪካ የመንግስትና የህብረተሰብ ግንኙነት በሚተነተነበት ጊዜ በሰፊው ይንጸባረቃል (Harbeson *1992:21*) :: ጁህንን መሰሉንና ሌሎች ጥቃቅን የግንዛቤ ልዩነቶች ለጊዜው ወደጎን ትተን፣ በሲቪል ማህበራት ምንነትና ገላጭ ባህርያት ላይ እጅግ በአብዛኛው ስምምነት በተደረሰበትና በስፋት ተቀባይነት ባገኘው መ□ም□ሚጸ ላጁ እናተኩር:: ጁህ መ□ም□ሚጸ ሲቪል ማህበራትንና ሕብረተሰብን አንድ አድርጎ የመውሰድን ብሻ□ □ማጥራት አስፈላጊነት የተለያዩ ምሁራን የሚስማሙበት ጉዳይ ሆኖ ተገኝቷል:: በዚህም መሰረት ለሲቪል ማህበራት □ተሰጠው ትርጓሜ ዜጎች ከፖለቲካ ስልጣን መለስ ጸሉ □ላማዎቻቸውን ለማራመ□፣ ጥቅማቸውን ለማስከበር በሚፈልጓቸው ዋና ዋና ጉዳዮች ዙሪያ በፈቃደኝነት የሚፈጥሩት ስብስብ ሲሆን ይህ በመንግስትና በህብረተሰብ መካከል አማካይ ስ□ራ ጁ፡ እንደአገናኝ □ል□ጁ □ሚጸገለግል ነው:: ከዚህ መረዳት የሚቻለው ሲቪል ማህበራትና አጠቃላይ ሕብረተሰቡ አንድ አለመሆናቸውን ነው:: ምክንያቱም ሕብረተሰብ በአንድ ሀገር አብሮ የሚኖርና የሚሰራ አጠቃላይ ህዝብን የሚገልጽ ሲሆን፣ ሲቪል ማህበራት በህብረተሰቡ ውስጥ የተወሰኑ አላማዎችና ፍላጎቶች ዙሪያ የተሰባሰቡ የተወሰኑ የሕብረተሰቡ አባላት □ሚ□ዓ ሯቸውና የሚያንቀሳቅሷቸው ተቋማት ናቸው:: በ□ርፅዓ □ሲቪል ማህበራት አራማጆችና አባላት በዓላማቸው ዙሪያ የሕብረተሰብን ድጋፍና □□□ ለማፅኘት □ተለጸ□ ጥረቶች ማድረጋቸው አይቀርም:: ይህ □ሕብረተሰብ □ፉ□ን □ማፅኘት ጥረት መሳካት መቻሉና አለመቻሉ በበርካ□ ምክንያቶችና ሁኔታዎች የሚወሰን ስለሆነ ዝርዝር ውስጥ መግባቱ አሁን ከያዝነው ተግባር ወጣ ስለሚል አንገባበትም :: ዓላማችን ሲቪል ማህበራትና አጠቃላይ ሕብረተሰብ አንድና ተመሳሳይ አይ□ሉም የሚለውን ለማጉላት ነው::

በዚህም ተነሳ የአንድ ወይም ከዚያ በላይ ላሉ ሲቪል ማህበራት ሕ□ቡ/ ሕብረተሰቡ በአጠቃላይ አባል ወይም የድጋፍ መሰረት (constituency) አይደለም :: □አንድ ሲቪል ማህበር አባላትና የድጋፍ መሰረት የሚሆነው ውሱን የህብረተሰብ ክፍል፣ ማህበሩ የተቋቋመበትን ዓላማ በመ□□□ በአባልነት የተቀላቀለና የማህበሩን ዓላማ ከግብ ለማድረስ በንቃት የሚሳተ□ ነዉ:: እንዲሁም በስምምነት በተቋቋመ ደንብ መሰረት ፅጸ ታዎቹን የሚወጣና እንደአባልነቱ ሊያገኝ የሚገባውን መብት የሚጠይቅ ነው:: ለማጠቃለል ጸህል ሲቪል ማህበራት ከ□ለቲካዊ/ መንግስ□ዊ □ልል ዉ□ □ሚ□ኑ የዜጎች ስብሰቦች በቁሳዊ/ ኢኮኖሚያዊ፣ ባህላዊና አስተዳደራዊ ጉዳዮች ዙሪጸ በ□ላ□ታቸውና በጥቅሞቻቸው አንጻር ተደራጅተው በመንቀሳቀስ አሉ□ዊ መንግስታዊ ተጽእኖዎችን የሚከላከሉበት ተቋም ነዉ :: (Gramsci 1971 :12)

ስለ ሲቪል ማህበራት ምንነት ከላይ □ተ□ለ□ውን ካልን በኋላ □ሲቪል ማህበራት ገላጭ ባህርያትና ሚና በአጭሩ ምን እንደሚመስሉ እንዘረዝራለን:: ሲቪል ማህበራት በመንግስትና በህብረተሰብ መካከል አማካይ ስ□ራ በመጸ□ ለሁለቱ እንደአገናኝ ድልድይ የሚንቀሳቀሱ መሆናቸው ተገልጸአል:: ከመንግስትም ሆነ ከሕብረተሰብ የሚለዩዋቸው ባህርያትን የተላበሱ ናቸው ቢባልም፣ ከሁለቱም ወይም ከአንዳቸዉ ጋር የግድ በተቃርኖ መስመር የተሰለፉ ናቸው ማለት አይደለም :: በሌላ በኩልም አንድ ናቸው ማለትም አይደለም:: ከመንግስት ጋር የሚኖራቸው ግንኙነት እንደአስፈላጊነቱና እንደሁኔ□ዉ የተብብርም የተቃውሞም መልክ ሊይዝ ጁችላል:: የመላ ህብረተሰብን ጥቅም በጥቅሉ የማይወክሉና የተወሰኑ የህብረተሰብ ክፍሎች ማለትም በአብዛኛ □ የአባሎቻቸውን ፍላጎት የሚያራምዱ በመሆናቸው እንቅስቃሴዎቻቸው በሁሉም □ህብረተሰብ □□ሎች የሚደገፉ ባለመሆኑ በ□ህ ሳቢጸ ጥቅማችን ይነካል ብለው ከሚገምቱ ክፍሎች አልፎ አልፎም ቢሆን ችግር ሊደርስባቸው ይችላል:: ከህብረተሰብ ጋር የሚኖራቸው ግንኙነትም አሁንም እንደሁኔ□ዉ

ለዚህ አመለካከት መሰረት መያዝ አስተዋጽኦ ያደረጉ ክስተቶች ነበሩ:: ከነዚህም መካከል በካቶሊክ ቤተክርስቲያን መሪዎችና ምዕመናን መካከል በተለይም በሉተር በተመራዉ የፕሮቴስታንት እንቅስቃሴ ሣቢያ የደረሰዉ መቃቃርና መከፋፈል፣ የኢንዱስትሪዉ አብዮት ፈር እየያዘ መምጣትና የአዳዲስ አስተሳሰብ ለዉጦች መሰረት እንዲይዙ የተጫወተዉ ሚና፣ የመካከለኛ□ መ□ብ (Middle class/ bourgeois) አባላት ተቀባይነት ለማግኘትና ሥልጣን ለመቆጣጠር ያደረጉዋቸዉ እንቅስቃሴዎች በዋነኛነት ሊጠቀሱ ይችላሉ::

[3] ጁህ በእንግሊዝኛ□ “ The Era of Enlightenment and Renaissance” በመባል ጁ□ ዉቃል::

[4] ከቀደምቶቹ የሲቪል ማህበረሰብ ጽንሰ ሃሳብ አራማጅ የፖለቲካ ፈላስፋዎች መካከል ቶማስ ሆብስ፣ ጆን ሎክ፣ ሩሶ፣ ሞንቴስኩና፣ ሄግል በዋነኛነት የሚጠቀሱ ሲሆን በሃያኛው ክፍለ ዘመን ደግሞ አንቶኒዮ ግራምሺና ሌሎች ደግሞ ጽንሰ ሃሳቡን ከቅቡልነት (ሌጂቲሚሲ) በማያጸ□ አዳብረውታል:: እነዚህ የተለያዩ ሀገሮች ዜግነት ያላቸው ምሁራን በየነበሩበት አከባቢ (እንግሊዝ፣ ፈረንሳይ፣ ጀርመን፣ ጣሊያን) እና ከዚያም ውጭ የጽንሰ ሃሳቡ አቀጣጣዮች በመሆን ለአስተሳሰባዊና ርዕዮተዓለማዊ ለውጦች መሰረት መያዝና በሕብረተሰቡ ውስጥ መስረጽ አስተዋጽኦ በማድረግ የጎላ ሚና ተጫዉተዋል :: አንዳንዶቹም በምዕራቡ ዓለም ለተከሰቱት የሶሲዮ ኤኮኖሚና የፖለቲካ አብዮች መንደርደሪያ መሰረቶችን እንደጣሉ ይታመናል ::

የትብብርም የተቃውሞም መልክ ሊጁ□ ጁችላል::

የሲቪል ማህበራት ዋና ዋና ገላጭ ባህርያት ተብለው በስፋት የሚታወቁት በፈቃደኝነትና በፍላጎት ከጥቅማቸው አንጻር የአባሎቻቸው መደራጀት፣ ከመንግስትም ሆነ ከህብረተሰብ ተ□እኖ አንጻራዊ ነጻነታቸውን (autonomy) ለመጠበቅ የሚያደርጉት ጥረት፣ እን□ሁም በመንግስትና በህብረተሰብ መካከል እንደ እርከን አገናኝና ድንበር ሆኖ መንቀሳቀስን ያካት□ል:: ቀ□ም ሲል እንደተጠቆመው ሲቪል ማህበራትን እንደአጠቃላይ ህብረተሰብ ስብስቦች አድርጎ መመልከቱ በተለይም እንደአፍሪካ ባሉ በማ□ፅ ላጁ በሚ□ኙ አህጉሮች

ጎልቶ መቀጠሉ ጽንሰሃሳቡን በግልጽ ያለመገንዘብን ችግር አስከትሏል::[6]

ቀ□ም ሲል □□ተ□ለ□ው ሲቪል ማህበራት የተወሰኑ የህብረተሰብ ክፍሎች ፍላጎቶቻቸውንና ጥቅሞቻቸውን ለማራመድና ለማስከበር በፈቃደኝነት ተሰባስበው መተዳደሪያ ደንቦቻቸውን አዘጋጅተውና የስራ ሃላፊዎችን ሰይመው የሚመሰርቷቸው ተቋማት ናቸው:: ሲቪል ማህበራት የሚራምዱአቸው ፍላ□ቶች ከአባሎቻቸው ግብና አላማ አንጻር □ሚወሰኑ እንደመሆናቸው አይነታቸውም ይለያያል::

ከሞላ ጎደል ተመሣሣጁ □ላማና ግብ ጸላቸው ማህበራት ቁርኝት በመፍጠርና አልፎ አልፎ በመዋሃድ የተቀናጀ የጋራ እንቅስቃሴ እንደሚያደርጉ ብዙ ጊዜ ይስተዋላል:: በጥቅሉ የሲቪል ማህበራት ሚና አባሎቻቸው የማቴሪያል፣ የአስተዳደርና የህግ ምክርና □□□ አገልግሎት □ን□ጸ□ኑና ሌሎች ችግሮቻቸውን እንዲቀር□ መርዳት፣ የመንግስትም ሆነ የሌሎች አሉ□ዊ ተ□እኖዎች በአባላትም ሆነ በህብረተሰብ ላይ ጉዳት እንዳያደርሱ መከላከል፣ በተለያዩ ጉዳዮች ላይ ህብረተሰቡና አባላት እውቀትና መረጃ እንዲኖራቸው ማ□□፣ በባህላዊ፣ ኢኮኖሚያዊና ማህበራዊ ጉዳዮች ላይ አባላትና ደጋፊዎቻቸው በሚያደርጉት ተግባራዊ እንቅስቃሴ ጥረታቸውን ማስተባበርና ማቀናጀት፣ እንዲሁም መንግስትን ከአባላትና ከዜጎች ለማገናኘት የሚረዱ መድረኮችን መፍ□ርና ማስፋፋትንና ያካት□ል (Dessalegn **2002:104**) :: በተፈ ማሪም ሲቪል ማህበራት በአብዛኛ ው □ሚሰማሩባቸው □ስራ መስኮች ሲ□ረ□ሩ፣ ሰብአዊ መብትና ዴሞ□ራሲ፣ ትምህርትና ጤና፣ □ተሻሻሉ የአመራረት ዘዴዎች፣ የነፍስ አድን □ር□□፣ □ህፅ ምክር አገልግሎት፣ የሴቶችና ወጣት ማህበራትን ማደራጀትና ማጠናከር፣ የብድር አገልግሎት፣ □ስነዜጋና ስነምግባር ትምህርቶችና □መሳሰሉት ሊጠቀሱ ይችላሉ::

በሲቪል ማህበራት ደረጃ የሚፈረጁ ስብስቦች እነማን ናቸው የሚለው ሲነሳም በአብዛኛው ስምምነት □ተ□ረሰባቸው፣ የሞያ ማህበራት (trade unions)፣ የባለሞያዎች ማህበራት (professional associations)፣ □ሃጁማኖት ድርጅቶች፣ መንግስ□ዊ-ያልሆኑ ድርጅቶች (Non-governmental organizations)፣ የህብረት ስራ ማህበራትና፣ የነጻ ፕሬስ ስብስቦች ጁ□ቀሳሉ:: አንዳንዶች □□ለቲካ ፓርቲዎች፣ የንግድ ስብሰቦች፣ እና ባህላዊ ማህበራት በሲቪል ማህበራት □ር□ር □ስዓ መካተት እንደሌለባቸው ይናገራሉ (Dessalegn **2002:104**):: በሌላ በኩል፣ በክርስቲያን በጎ አድራጎትና ልማት ድርጅት (CRDA) አስተባባሪነት □ወ□ው መንግስ□ዊ-ያልሆኑ ድርጅቶች የስነ ምግባር መመሪያ ባህላዊና ልማዳዊ የህብረተሰብ ስብስቦች (community-based organizations) በሲቪል ማህበራት □ር□ር ውስዓ ሊካተቱ እንደሚችሉ ጁ□ል□ል:: በሲቪል ማህበራት ዝርዝር ውስጥ መካተትንና አለመካተትን በተመለከተ እስካሁን ያልተቋጩ በርካታ ክርክሮች አሁንም በመካሄድ ላጁ ናቸው::[7] በ□□□ ላጁ እስካሁን ሙሉ ስምምነት ስላልተገኘ ይህንን አስመልክቶ ቁርዓ ጸለ □ም□ሜ ላጁ መ□ረስ አስቸጋሪ ቢሆንም፣ ጥረቱ መቀጠልና አንድ ማጠቃለያ ማበጀት አስፈላጊ መሆኑ ግን አያከራክርም::

3. □መንግስትና □ሲቪል ማህበራት ግንኙነት

ቀደም ሲል ለማመልከት እንደተሞከረው

[5] ከሲቪል ማህበረሰብ ዋነኛ ባህርዮች አንዱ የሆነዉ በመንግስትና በህብረተሰብ መካከል የአገናኝነት/ የድልድይነት ሚናን በማስመልከት ጆን ሀርበሰን የሚከተለዉን ይላሉ::
"A central feature of civil society is its function in defining and establishing bridges between the guiding norms of the polity and of society. The literature of political philosophy suggests numerous alternatives and, again not necessarily antithetical ways by which this key function may be performed. These included civil society as (a) buffer (b) broker (c) symbol (d) agent (e) regulator (f) integrator (g) representative, and (h) midwife" (Harbeson, 1992 : 31)

[6] ሮበርት ፋተን የተባሉ ፀሐፊ ከዚህ ጋር በተያያዘ የሚከተለዉን ብለዋል ፧
"The forms of state, the nature of civil society, the behavior of citizens and thus the very relationship between state and civil society are not self-contained. The nation state is no longer relatively isolated from the immediate consequence of distant happenings. Social, political and economic linkages between and across long distances and communities have ligatured the world in to a single globalized space" (Fatton 1992 : 23)

መንግስትና ሲቪል ማህበራት የሚኖራቸው ግንኙነት የተቃርኖ ብቻ ሳይሆን የትብብር መልክም የተላበሰ ነው፡፡ ይህ በአብዛኛው የሚወሰነው በአላማዎቻቸውና በእንቅስቃሴዎቻቸው መጣጣም ወይም አለመጣጣም ሆኖ እን□ሁኔ□□ ትብብሩ ወጀም □□ሩ □□ለ ወጀም □□በ□□ እንዲሆን ያደርገዋል፡፡ የፖለቲካ ስርአቱ መሰረ□ዊ ባህርያት የአንድን መንግስት መርህግብሮችና ለየትኛው □ህብረተሰብ ክፍሎች ጥቅም እንደቆመ እንደሚወስኑ ሁሉ የሲቪል ማህበራት መሰረ□ዊ ተፈጥሮና የሚያራምዱአቸው ግቦችም በተመሳሳይ መልኩ ይንጸባረቃሉ፡፡ አላማዎቻቸውና □ተፅባር እንቅስቃሴዎቻቸው ከፖለቲካ ስርአቱ ጋር የሚጣጣሙ ሲቪል ማህበራት በአብዛኛው ከመንግስት ጋር በትብብር □ሚሰሩ ሲሆን ከዚህ ውጭ □ሚ□ኑት ከመንግስት ጋር የሚኖራቸው ግንኙነት በአብላጫ ወደ ተቃርኖና □□□ር ጸፉ□ላል፡፡ □□ህ ላጁ ማስተ□ል የሚገባን ሲቪል ማህበራት በጅምላ □ዴሞክራሲና የህዝብ ጥቅም ጠበቆችና አራማጆች አለመሆናቸውን ነው፡፡[8] የሲቪል ማህበራት ማደግና መበራከት የግድ በመንግስት ላይ ተቃውሞን ማፋፋምም ሆነ የዴሞክራሲን ማበብ አመላካች አይሆንም (Fatton 1992:30)፡፡ ለዴሞክራሲ ማቆጥቆጥና የመንግስትን ጋጠወጥነት ለመግራት ወሳኙ ነገር □ሲቪል ማህበራት በደፈናው መበራከት ሳይሆን ዴሞክራሲን መሰረት ለማስያ□ አላማና ግብ አድርገው ተከታዮቻቸውንና ደጋፊዎቻቸውን በመምራት በጥምረት መንቀሳቀሳቸው ነው፡፡

□መንግስትና □ሲቪል ማህበራትን ግንኙነት በተመለከተ ማእከላዊውና ወሳኙ ነገር የማህበራት ዋነኛ ባህርጁና መገለጫ የሆነውን አንጻራዊ ነጻነት (autonomy) የማስጠበቁ ጉዳይ ነው፡፡ መንግስት በአስተዳደራዊ በህግ ሰበብ አስባቦች በሲቪል ማህበራት ላይ ተጽእኖ ለማሳረፍና ከተቻለም የራሱ አጀንዳ አራማጆች እንዲሆኑ ለመመልመል (cooptation) ይሞክራል፡፡ ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ አገልግሎቶችን ለአባሎቻቸውና ለህብረተሰቡ ለመስ□ት የሚንቀሳቀሱ ማህበራት በየጊዜው ከሚገጥሟቸው ቢሮ□ራሲጸዊ ዉ□ ውረዶች ባሻገር ከመንግስት ጋር ግጭት ውስጥ የሚገቡበት ሁኔ□ የተወሰነ ነው፡፡ በአንጻሩ እንደሰብአዊ መብት፣ የህግ የበላይነትና □ዴሞክራሲ ጉዳዮች ዙሪያ የሚንቀሳቀሱ የሲቪል ማህበራት በመንግስት በጥርጣሬ እየታዩ ግንኙነታቸው እየሻከረ የሚሄድበት ሁኔ□ በብዛት ይስተዋላል (Bratton 1989:429) ፡፡ አልፎ ተርፎም ከመንግስትና ከፖለቲካ ድርጅቶች ሙሉ ድጋፍና □□□ □ጸ□ኑ በሲቪል ማህበራት ስም የሚንቀሳቀሱ ስብሰቦች እየተበራከቱ መሆናቸው □አደባባይ ምስጢር እየሆነ መጥቷል፡፡

ስለ□ህ፣ እነዚህንና መሰል ተቋማትን በተመለከተ የአንጻራዊ ነጻነት ጉዳይ ፈጽሞ ሊነሳ አይችልም፡፡ ምክንያቱም ህልውናቸው የተመሰረተው በመንግስት ወጅም □□ለቲካ ስልጣን በያዙና ሊይዙ በተ□ፉ ኃይሎች አነሳሽነት፣ በጎፈቃድና □□□ ላጁ ስለሆነ የራሳቸው ድምጽ አላማና ርዕይ ስለማይኖራቸዉና የሲቪል ማህራት አይነተኛ ባህርይዎችና መ□ለ□ ዎች ስለሚ□□ሏቸው እነዚህን እንደሲቪል ማህበር መቁጠሩ አዳጋች ይሆናል፡፡

በማ□ፅ ላጁ በሚ□ኑ ሀገሮች በአጠቃላይ፣ በተለይም ኢትዮጵያን ጨምሮ በአፍሪካ አህጉር፣ በም□ራቡ አለም ለሲቪል ማህበራት መቋቋም ወሳኝ የሆኑ ዋና ዋና ነገሮች ተሟልተው አለመገኘት በመንግስትና በማህበራት ግንኙነት ላይ የየራሳቸውን ተ□እኖ አሳድረዋል፡፡ እን□ም□ራቡ አለም ለሲቪል ማህበራት ማቆጥቆጥ ወሳኝ ሚና የተጫወቱ ኢኮኖሚያዊና ፖለቲካዊ ሁኔታዎች በአፍሪካም ሆነ በሌሎች ብዙ የሶስተኛ አለም ሀገሮች ጎልተዉ አይ□□ም፡፡ በማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ገጽታው በኢንዱስትሪ አብ□ት ላይ የተመሰረተ የካፒ□ሊስት እድገት ያለመኖሩና በዚህም ሳቢያ ሊ□□ሩ የሚገባቸው የህብረተሰብ □□ሎች (በተለይም የወዝአደርና የከበርቴ መደቦች) እንዲሁም ከዚህ አንጻር መል□ □ጸ□ ማህበራዊ ግንኙነቶች እውን አለመሆን ጠንካራ የሲቪል ማህበራት እንዳይፈጠሩ ምክንያት ሆነ□ል፡፡ በ□ለቲካ ረ□□ም እንደምእራቡ አለም፣ የመንግስት ክልል በሆነውና ከዚህ ውጭ ባለው (public versus private) መካከል ያለው ልዩነት ግልጽ ካለመሆኑም ሌላ በሁለቱ መካከል □□ራ □□□ል (separation) አይ□ጁም፡፡ በኢኮኖሚው መስክ ደግሞ እንደ አፍሪካ መንግስ□ትና ህብረተሰቦች ሁሉ የሲቪል ማህበራትም በውጭ እርዳታና ድጎማ የሚንቀሳቀሱ በመሆናቸው አይነተኛ መለያቸው ሊሆን የሚገባው አንጻራዊ ነጻነት ፈተና ላይ ይወድቃል፡፡ ስለ□ህም

[7] ጆን ሀበርሰን ይህንን የግንዛቤ ችግር አስመልክተዉ የሚከተለዉን ይላሉ፤
“To the extent that civil society is recognized in contemporary analysis of state-society relations in Africa, it is frequently not differentiated from but treated as synonymous with society at large” (Harbeson, 1992:21)፡፡

[8] በሲቪል ማህበርነት መፈረጅ ያለባቸዉ እነ እገሌ ናቸዉ ብሎ ቁርጥ ያለ መልስ የመስጠትን አስቸጋሪነት አንድ ፀሐፊ እንዲህ ሲሉ ይገልፃሉ፣
“Civil Society is not a sector with well-defined boundaries. It is a notion of a civic system that interacts and overlaps with socio-political and socio-economic systems” (Alan Fower Cited in Sisay Gebre-Egziabher 2002:4).

[9] የሲቪል ማህበራትን ማንነት የመለየት አስፈላጊነትን በተመለከተም ጎርደን ዋይት የሚሉት አላቸዉ፡፡
“ we would then need to distinguish between different types of sectors of civil society : for example, between interest groups such as trade unions or professional associations and ‘ traditional’ ascriptive organizations based on kinship; between formal organizations and informal social networks based on patrimonial or clientelistic allegiances; between those institutions with specifically political roles as pressure or advocacy groups and those whose activities remain largely outside the political system; between legal or open associations and secret or illegal organizations…” (Gordon White Cited in Sisay Gebre-Egziabher, 2002:4).

[10] ሲቪል ማህበራት አንድወጥ አለመሆናቸዉን ለመገንዘብ የሚከተለዉን መመልከት ይጠቅማል፤
“Civil society is not a uniform and homogenous group of institutions. On the contrary, the institutions of civil society are a myriad of particular interests, which have got an institutional form or an institutional expression. They express conflicts, rivalries, and struggles-or consented action. They may act as integrating or disintegrating elements” (Marcussen 1996:25) ፡፡

ከላይ በተጠቀሱት ምክንያቶች የተነሳ የመንግስትና የሲቪል ማህበራት ግንኙነት ሚዛኑን በመሳት ወደአንድ ወገን ማጋደሉ አይቀሬ ነዉ:: (Lewis 2002:577):: እንደ አፍሪካ ባሉ አህጉራት፣ በማህበራዊ፣ ኤኮኖሚያዊና ፖለቲካዊ ጉዳዮች ላይ የመንግስት ቁጣጥርና ተጽእኖ ጉልህና ወሳኝ በመሆኑ የሲቪል ማህበራት ሕልዉናም ሆነ እንቅስቃሴ እንዲሁም የሚ□ ወቱት ሚና በአብዛኛ□ የፖለቲካ ሥርአቱን ይሁን□ ማፅኘት የግድ ይላል::

4. የሲቪል ማህበራትና ዕድገት (Development)

□ድገት ዘርፈ-ብዙ ጽንሰሃሳባዊ □ንድምታዎች ጸሉት ሲሆን በተለያዩ ፀሃፊዎችና ክፍሎች የተለያየ ትርጉም እንደየሁኔታዉ ይሰጡታል :: ለአንዳንዶቹ፣ እድገት ሲባል ከኤኮኖሚ አንጻር ብቻ የሚታይ ሲሆን ሌሎች □ፅሞ ከየዝንባሌጸቸዉና ከሙጸ መስካቸዉ አኳጸ መታየት ያለበት ይመስላቸዋል :: ለዚህም ነዉ እንደ ጽንሰ ሃሳብ፣ እድገት በተለያዩ ክፍሎች የተለያየ ትርጉም የሚሰ□□ (Goulet 1995:49):: እነዚህ ልዩነቶች እንዳሉ ሆነዉ ዕድገት (development) እንደ ጽንሰ ሃሳብም ሆነ እንደ ተግባር ከአንድ □ሕጁወትና □አኗኗር □□ታ አንጻር ብቻ □ሚታይ አለመሆኑ ከሞላ ጎደል በሙሉ ስምምነት ላይ እየተደረሰበት ጁ□ኛል :: እድገት ሁለንተናዊና ሁሉን-አቀፍ ጉዳዮችን ማለትም ፖለቲካዊ፣ ኤኮኖሚያዊ ፣ማህበራዊና ባህላዊ ጉዳዮችን የሚዳስስና እነዚህን በማካተት ግንዛቤ □ሚወሰድበት ጽንሰ ሃሳብ ነዉ ::

በተግባር፣ በቀን ተቀንና በዘለቄ□ዊ አኗኗር አንፃርም እንደዚሁ ::

በአጭሩ፣ ጽንሰሃሳቡ በአጠቃላይ □ሚጸመለ□ተ□ ነገር ከላይ ከዘረዘርናቸዉ ነገሮች አንፃር በአሃዝና በአይነት ሊለኩ በሚችሉ ጉዳዮች ላጁ መሻሻልን የሚያመለክትና፣ ጁህም ከጥቂት ወደ ብዙ፣ ከዝቅተኛ ወ□ ከፍተኛ፣ እንዲሁም ከተመሰቃቀለ ወ□ ተረፉፉ ሁኔ□ የመሸጋገር ሂደትን የሚያመለክት ነዉ :: መገንዘብ ያለብን በአንድ ወይም ከዚያ በላይ መስኮች በአንድ ሀ□ር እድገት ተገኝቷል ሲባል እያንዳንዱ ግለሰብ ወጁም □ህብረተሰብ ክፍል ተጠቃሚ የሆነና በአኗኗሩም ሆነ በሰብእናዉ አወንታዊ ለዉጥ ያገኘ ተደርጎ መወሰድ የለበትም (Goldsworthy **1988 :508)** :: □ሩ ግን አንድ የማይታለፍ ነገር ቢኖር እድገት ሲባል በአብዛኛ□ □ህብረተሰብ □□ል ሕይወትና የአኗኗር ዘይቤ ላይ አወን□ዊ ተ□እኖ ሲያሳድርና ደረጃዉ ከፍ ያለ (qualitative) ለ□ ጥ ሲያስከትል ነዉ ::

ይህንን ካልን ዘንድ፣ ሲቪል ማህበራት እድገትን ለማምጣት የሚኖራቸዉ አስተዋጽኦ ምን ይመስላል የሚለዉን በአጭሩ እንዳስሳለን :: በአሁኑ ጊዜ፣ ባደጉትም ሆነ በማደግ ላይ በሚገኙ አህጉራትና ሀገሮች ሲቪል ማህበራትን □ንደ ልማትና እድገት አጋሮችና ተዋናዮች የመመልከቱ አዝማሚያ እየተጠናከረ በመሄድ ላይ ይገኛል :: በተለጁም በታዳጊ ሀገሮች ይህ ዝንባሌ በ□ልህ □ሚስተ□ል ነዉ :: ምክንያቱም መንግስታት የልማት አጀንዳዎችን ለመተግበርና የተለያዩ የህብረተሰብ ክፍሎችን ፍላጎት ለማሟላት፣ እንዲሁም ችግሮቻቸዉን ለመቅረፍ የሚያስችል ብቃትና አቅም አል□ አልፎም በጎ ፈቃድ የሌላቸዉ በመሆኑ ነዉ (Munhande 2007 :23) :: ስለ□ህ ከመንግስት አቅም ዉሱንነት ወይም በጎ

ፈቃድ ማጣት የሚመነጩ ክፍተቶችን በመሙላትና ለእድገትና ልማት ጋር □ተጸጸ□ □□ያዊና መሰረታዊ ችግሮችን ለመቅረ□ በሚ□ረፅ ጥረት የሲቪል ማህበራት የጎላ አስተዋጽኦ በማድረፅ ላጁ ጁ□ኛሉ :: ምንም እንኳ ልማትን በመምራትና በማስተባበር የመንግስት ሚና አሁንም ወሣኝ መሆኑ የ□ወቀ ቢሆንም ለዲሞክራሲያዊ ስርአት ማበብና ለልማት ሲቪል ማህበራት የሚያደርጉት አስተዋጽኦ እያደገና የተጠናከረ መምጣቱ አያከራክርም (Sachikonye 2002 :18) :: ለ□ህም መንስኤ ከላይ ከተነገረዉ የመንግስት አቅም ዉሱንነትና በጎ ፈቃድ የማጣት ዝንባሌ በተፊ ማሪ በፅል□ □ሚ□ወቁ በርካታ ምክንያቶችን መዘርዘር ይቻላል ::[9] የሲቪል ማህበራት መፈጠርና የሚያደርጉት ተግባራዊ እንቅስቃሴ አባሎቻቸዉም ሆነ ሕብረተሰቡ ከመንግስትና ከሌሎች ኃይሎች ተ□እኖና ጥገኝነት ለመላቀቅ የተወሰነ አማራጭና አንጻራዊ ነጻነት እንዲኖራቸዉ ያስችላሉ :: በ□ህም ልማትና እድገትን □ማም□ቱ □□ል የሰፋ ይሆናል :: ምክንያቱም፣ ጁህ ሁኔታ ሰዎች ተነሳሽነት እንዲኖራቸዉና ለጋራ ጥቅም በቁርጠኝነትና በህብረት በርካታ ተግባሮችን እንዲያከናዉኑ አመቺ ሁኔ□ ስለሚ□ዓ ርላቸዉ ነዉ (Hyden **1996 :92)** ::

---

[11] የመንግስትን ሁለንተናዊ ወሳኝነት አስመልክቶ የሚከተለዉ ተነግሯል፤
"The state barred other groups from using the political space of the political domain, exceeding the claims of the colonial state in this regard. At any rate, the post-colonial state has come to assume the political space of the public domain can be used at its pleasure and that permission to use it can be revoked on its own sole judgment" (Ekeh, 1994:7) ::

[12] የሲቪል ማህበራት ከመንግስት ጋር ሲወዳደሩ በአንዳንድ ሁኔታዎች የተሻለ ሚና ሊጫወቱ የሚችሉ መሆኑ በስፋት ይታመናል:: ይህንን በተመለከተ የደቡባዊ አፍሪካ የልማት ትብብር መድረክ (SADC) የሚከተለዉን ይላል:: " There are several areas where CSOs appear to have a comparative advantage. The advantage consists in their proximity to the grassroots; they are close to the population at this level and therefore tend to be aware of its needs and interests. CSOs can be important mobilizing agents… besides contributing to the social capital and material development of society….. for example, local provisioning of literacy, adult education, health, crop extension, micro-enterprise credit, water and social welfare could be done more efficiently in complementarity with CSOs" (SADC 1998)

[13] አንድ ፀሐፊ (Dessalegn 2002:105) በኢትዮጵያ ዉስጥ ያሉ የሲቪል ማህበራትን እንደሚከተለዉ ይፈርጃሉ፣ "….. we may divide civil society institutions in Ethiopia into four broad categories. These are
1. Non Governmental Organizations … 2. Advocacy Organizations…….. 3. Interest group institutions …….. 4.…… Community Organizations……"

5. የሲቪል ማህበራት ለኢትዮጵያ እድገት ያላቸዉ አስተዋጽኦ

5.1 መፅቢጻ

በሲቪል ማህበራት ዝርዝር ዉስጥ እነማን መካተት አለባቸዉ በሚለዉ ጥያቄ ዙሪያ አንዳንድ መለስተኛና ጥቃቅን ልዩነቶች መኖራቸዉ ቀደም ሲል ተ□ቁሟል :: በኢትዮጵያ ሁኔ□ በ□ር□ሩ □ ስዓ ጁካተ□ሉ ተብለ□ የሚገመቱት እንደ ነጋዴዎች ምክር ቤት የመሳሰሉት የኤኮኖሚ ስብስቦች፣ ባህላዊ የህዝብ ማህበራት፣ የሞያና የባለሞያዎች ማህበራት (trade unions and professional associations)፣ መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶችን (NGOs) ፊ ምሮ □እርዳታና የልማት ድርጅቶች ፣ የሴቶችና የወጣቶች ማህበራት፣የሰብአዊ መብት ድርጅቶችና የመሳሰሉት ናቸዉ[10]:: በአጠቃላይ መናገር የሚቻለዉ በሲቪል ማህበራት □ር□ር □ ስዓ መካተት ያለባቸዉ በራሳቸዉ ተነሳሽነትና ፈቃድ የተደራጁ፣ የአባሎቻቸዉንና የደጋፊዎቻቸዉን ተገቢ (legitimate) ፍላጎትና ጥቅም ለማስከበር የሚንቀሳቀሱና አንፃራዊ ነፃነታቸዉን የሚጠብቁ ናቸዉ :: ስለዚህም አንዳንድ ከፖለቲካ ድርጅቶች ጋር በቀጥታም ሆነ በተ□□□ሪ □ተቆራኙ □እርዳታና የአካባቢ የልማት ድርጅቶችና ሌሎች ስብስቦችን እንደ ሲቪል ማህበራት መቁ□ሩ አጠያያቂ የሚሆንበት ምክንያት ቀደም ሲል ተገልጿል ::

አሁን በምንረዳዉ ትርጓሜዉና በባሕላዊ መልኩ በኢትዮጵያ የሲቪል ማህበራት መፈጠርና ተግባራዊ እንቅስቃሴ □ማ□ረፅ ሂደት ረጅም ዘመን ያስቆጠረ ነዉ ::

ባህላዊ የወል ስብስቦችና ማህበራት ለተለጸ□ የአባሎቻቸዉ አላማዎችና ፍላጎቶች ማስፈፀሚያ እንዲያገለግሉ ሆነዉ በመቋቋም በርካ□ ተግባራትን አከናዉነዋል :: ለምሳሌ ጸህልም በእምነት ላይ የተመረኮዙ ስብስቦች (ማህበር፣ሰንበቴ .. .. ..)፣ □ቁብ፣ ደቦ/ጅጌ/ወንፈል፣ እና የመሳሰሉትን መጥቀስ ይቻላል ::

እነዚህንና እነዚህን የመሳሰሉ ተቋማት ምንም እንኳ ረፀ ም □□ሜ ጸስቆ□ሩ ቢሆንም በአደረጃጀታቸዉም ሆነ በአሰራራቸዉ በአብዛኛ□ መሰረታዊና አይነተኛ ለ□ ዓ ሳጸካሂ□ እነሆ እስከዛሬ የተወሰነ አገልግሎት ለአባሎቻቸዉ እየሰጡ እንደሁኔታዉ በከተማም ሆነ በ□□ር ጁ□ኛሉ[11] :: በቁዓ ር በ□ም አነስተኛ ከሆኑት በስተቀርም ብዙዎቹ ይህ ነዉ በሚባልና ትርጉም ባለዉ የልማትና የእድገት እንቅስቃሴ በቀዓ ታና በራሳቸዉ አቅም ተሰማርተዋል ብሎ ለመናገር ጸ□ፅ□ል :: ሆኖም የአባሎቻቸዉን ችግር ከተቋቋሙባቸዉ ዓላማዎች አንፃር ለመቅረፍ ያበረከቷቸዉ አገልግሎቶች በርካታና ጠቃሚ መሆናቸዉን መገንዘብ ይገባል :: ከላይ በአጭሩ ከተዘረዘሩት በተጨማሪም በኢትዮጵያ ዉስጥ እንደየአካባቢዉና እንደ ባህላዊ ሁኔታዉ በጣም ብ□ መሰል ስብስቦች መኖራቸዉን እንገነዘባለን :: ሆኖም፣ ዝርዝራቸዉንና ቁጥራቸዉን በቀላሉ ማግኘት አስቸጋሪ የሚሆንበት ምክንያት እንደ ዘመናዊ ማህበራት በመንግስት መስሪያ ቤቶች ስለማይመዘገቡና ማንነታቸዉና ተግባራቸዉ በልምድ ብቻ ስለሚ□ወቅ ነዉ ::

በኢትዮጵያ ዘመናዊ ተብለዉ የሚጠሩ ማህበራት ብቅ ብቅ ማለት የጀመሩት በአብዛኛዉ የኢጣሊያ ወረራ ከሀገሪቱ ከተወገደ በኋላ ነዉ :: ምንም እንኳ የዘመናዊነት አኗኗር በኢትዮጵያ ብቅ ማለት የጀመረዉ በዳግማዊ ምኒልክ ዘመን መሆኑ ቢታወቅም ከባህላዊ ስብስቦች ለየት ያሉ ማኅበራት ተፈጥረው መንቀሳቀስና መስፋፋት የቻሉት ከ1950ዎቹ አሥርተ ዓመታት ጀምሮ ነው:: በዚህ ወቅት በሀ□ሪቱ ውስጥ ሲንቀሳቀሱ የነበሩት በሚሲዮናዊያን የሚደገፉ አንዳንድ ድርጅቶች በትምህርት፣ በጤናና በ□□ር ልማት ዙርያ ተጠቃሚዎችን አሰባስቦ በማደራጀትና አልፎ አልፎም ቀደም ሲል ከነበሩ ባሕላዊ □ርጅቶች ጋር በመቀናጀት ያደረጓቸው ሙከራዎች ነበሩ:: በ1950ዎቹ የመጀመሪያ □መታት □ሠራተኛ ማህበር (□ም□ር ባቡር ሠራተኞች ማህበር) የተቋቋመ ሲሆን በመቀጠልም የተለያዩ ተመሣሣይ □ሠራተኛ ስብስቦች (trade unions) በተለያዩ ጊዜያት ተቋቁመዋል:: ከሠራተኛ ማህበራት በተጨማሪም፣ በማህበራዊና በመረዳጃ ጉዳዮች ላይ ጸተኮሩ የተወሰኑ ስብስቦች ብቅ ብቅ እያሉ በመሄድ ይህ አዝጋሚ ሂደት እስከ 1966ቱ አብዮት ድረስ ቀጥሎ ነበር:: በኢት□ጵያ የዘመናዊ ማህበራትን መፈጠር ጅማሮ ከላይ እንደተጠቀሰው ስናወሣ መዘንጋት የሌለባቸው አንዳንድ ነገሮች መኖራቸውን መጠቆሙ ተገቢ ይሆናል:: ይኸውም እነዚህ ማህበራት በቁጥራቸውና በእንቅስቃሴ አድማሶቻቸዉ አነስተኛና ዉሱን መሆናቸውን፣ በርካቶች በከተሞች በተለይም በአዲስ አበባ የተከማቹ እንደነበሩ፣ የሲቪል ማህበርነት መለጸ

[14] ባህላዊ ማህበራት በኢትዮጵያ ሕብረተሰብ ዉስጥ የነበራቸዉን ቅርፅና ይዘት ሳይለዉጡ እስከዛሬ መኖራቸዉን በተመለከተ የሚከተለዉን ማየት ይጠቅማል፡ “ The practice of charity and mutual self-help motivated by religious teachings and /or under the aegis of social organizations took place during times of stress, and social events like death, marriage, and birth . Many of this organizations managed to endure and survive the effects of ‘ modernization’. They continue to co-exist alongside their modern-day counterparties …” (Kassahun 2002:121)::

[15] “…… Where NGOs have ventured into advocacy, it has often been over safe issues such as, for example, promoting the rights of the child, and campaigning against cultural practices harmful to women. The organizations are not keen to challenge the state on any issue or even to draw attention to the need for alternative approaches or reforms in public policy…. The government is particularly hostile to NGOs taking up policy advocacy, and this has been one of the reasons why most of them have shunned it”
(Dessalegn 2002:109)

ከሆኑት እንደ አንጻራዊ ነፃነት የመሳሰሉትን መስፈርቶች በሚ□ ማሟላት ያልቻሉ ወዘተ መሆናቸዉን ሳንዘነጋ ነው:: በ1960ዎቹ አጋማሽ ገደማ አንዳንድ የሀገሪቱን ክፍሎች □መታው ድርቅና ረሃብ፣ ይህንንም ተከትሎ የደረሰው ሰብአዊ ቀውስ በርካታ የሲቪል ማህበራት በአብዛኛው □ውጭ መንግስታዊ ያሆኑ ድርጅቶች (NGOs) እና በጣም ጥቂት ሀገር በቀል አቻዎቻቸው በስፋት መንቀሳቀስ እንዲጀምሩ ምክንያት ሆኗል::

□□ □ዊውን አገዛዝ የተካው የወ□□ራዊ አስተዳደር በተወሰነ ደረጃ የተጀመረውን □ሲቪል ማህበራትን መፈጠር ሂደት □ሚጸበረታታ ፖሊሲና በጎ ፈቃድ አልነበረውም :: ይህ ወቅት ለባህላዊና ዘመናዊ ማህበራት መመስረትም ሆነ መጠናከር ፈታኝ ችግሮችን የደቀነና ህልውናቸውን አሳውቀው መስራት የማይችሉበትን ሁኔታ የፈጠረ ነበር:: በከተማና በገጠር ከፊል-መንግስ□ዊ ተብለዉ ሊ□ሩ የሚገባቸው የቀበሌና የገበሬ ማህበራት የሲቪል ማህበራትን መድረኮች □ተቆ□□ሩ ሲሆን በሀገር አቀፍና በክልል ገኘው ፖርቲና መንግስት የሰራተኛ፣ የመምህራን፣ የሞያ፣ የሴቶች፣ የወጣቶች፣ የህብረት ሥራ፣ ወዘተ ማህበሮችን በማቋቋም የፖርቲውና የመስተዳደሩ ተቀዓላዎች እንዲሆኑ ለማድረግ በቅተ□ል:: በ1970ዎቹ በደረሰው የድርቅ አደጋና በሌሎችም ችግሮች የተነሳ በእርዳታና በመለስተኛ የልማት ስራዎች በአንጻራዊ በተሻለ ሁኔታ እንዲንቀሳቀሱ የተፈቀደላቸው መንግስ□ዊ ጸልሆኑ ድርጅቶች (NGOs) ብቻ ነበሩ :: እነርሱም ቢሆን በዓር□ሬ እየታዩና ቁዓዓር እጠበቀባቸው እስከ ወታደራዊው አስተዳደር □ስልጣን ጊዜ ማብቃት ድረስ ቆይተዋል:: በአ□ ሩ፣ በ□ርጉ የስልጣን ዘመን ይህ ነው □ሚባል □ሲቪል ማህበራት እንቅስቃሴ ነበር ብሎ መናገር ያስቸግራል ::

ወታደራዊው አስተዳደር ከተወገደና ኢህአዴግ የመንግስትን ስልጣን ከተቆጣጠረ በኋላ በዚህ ረገድ አንጻራዊ የሆነ ከፍተኛ ለዉዓ ታይቶ እንደነበር ማስታወስ ይቻላል:: በሽፅፅሩ □□ ቻርተርና በኋላም በኢፌዴሪ ህገመንግስት በግልጽ እንደተደነገገው ዜጎች በነጻነትና በሕግ አግባብ መደራጀትና መንቀሳቀስ እንደሚችሉ በመብት ደረጃ እውቅና መገኘቱ ለበርካ□ የሲቪል ማህበራት መፈጠር □ር ቀ□ፀ ሆኗል:: ፖለቲካ ፓርቲዎችን ጨምሮ ብዙ መንግስታዊ ያልሆኑ የውጭና ሀገር በቀል ድርጅቶች፣ የባለሞያ ማህበራት፣ በሰብአዊ መብትና በሕግ የበላይነት □ሪጸ □ሚሰሩ ተቋማት፣ የግል ሚዲያ (በተለይ የሕትመት) ማህበር፣ የክልላዊ ልማት ድርጅቶች ወ.ዘ.ተ. የተፈጠሩትና ተፅባራዊ እንቅስቃሴ የጀመሩትም በዚህ ጊዜ ነው:: ለእንደዚህ አይነቱ ሁኔታ መስፈንም ከመንግስት ፈቃደኛነት ባሻገር በአለም አቀፍና በሀገሪቱም ጭምር የህብረተሰቦች ለዲሞክራሲያዊ ለውጥ መነሳሳትና ሲቪል ማህበራትን በሙሉ በመንግስት ተጽእኖና ቁጥጥር ስር ማድረጉ ጊዜው ያለፈበት አድርጎ የመመልከቱ ነገር አስተዋጽኦ ማድረጋቸውን ማስ□ወስ ጁ□ል:: ለሲቪል ማህበራት መፈ□ር በኢህአዴግ የስልጣን ዘመን በአንጻራዊ የተሸለና አመቺ ሁኔታ ተፈጠረ ብለን ስንናገርም ሁሉም አልጋ በአልጋ ነው ለማለትና የቀድሞ አሰራር ቅሪቶች ሙሉ በሙሉ ተወግደዋል ለማለት አይደለም :: እንደ በ□ቱ ሁሉ የመንግስት ተጽእኖና ቁዓዓር የማህበራትን በሙሉ ነጻነት የመንቀሳቀስ ፍላጎት በቢሮክራሲያዊ ውጣ ውረዶችና መሰናክሎች አማካይነት በ□□ዉ መ□ታተናቸው አልቀረም :: በ□ህ የተነሳም ተቀናቃኞች □ተ□□ሩባቸውንና እስከነአካቴው የተዘጉ ሲቪል ማህበራትን ለአብነት መጥቀስ ይቻላል::

5.2 ዕድገትና የሲቪል ማህበራት □ንቅስቃሴ በኢትዮጵያ

ዕድገት ዘርፈብዙና ሁሉንአቀፍ ጽንሰሃሳብና ተግባራዊ ትርጉም ያለው መሆኑ ቀደም ሲል ተመልክቷል:: ቁጥራቸዉ እያደገ የመጣዉ በኢትዮጵያ □ሚ□ኑ በርካታ የሲቪል ማህበራት፣ ደጋፊዎቻቸውንና ህብረተሰቡን በማስተባበር ልማትና እድገት-ነክ በሆኑ □ተለጸ□ የሥራ ዘርፎች ተሰማርተው እንደሚገኙም ጁታወቃል:: ዘመናዊ የሆኑና እንደ አዲስ የተቋቋሙ የመኖራቸውን ያህልም ባሕላዊ- ቱም ቀ□ም ሲል እንደተነገረው ነባር ተግባሮቻቸውን እያከናወኑ ጎን ለጎን በመራመ□ ላጁ ጁ□ኛሉ:: አብዛኞቹ በተለያየ ደረጃና ከተቋቋሙባቸዉ መሠረታዊና ውስን ዓላማዎች አንጻር □የበኩላቸውን አስተዋጽኦ □ጸ□ረ□ ሲሆን ቀደም ሲል እንደተ□ቆመዉ በአደረጃጀታቸውና በአሠራራቸው በነበሩበት ሁኔ□ ቀዓ ለ□ል ::

ከ1983 □መንግሥት ለውጥ ወዲህ የተፈጠረውን አንጻራዊ የተሻለ ሁኔ□ በመ□ቀም □ተለጸ□ አዳዲስ □ሲቪል ማህበራት መፈጠራቸው እና ሥራ መጀመራቸዉ ተ□ል□ል:: በተለጁም መንግሥ□ዊ-ያልሆኑ ድርጅቶች (የውጭና ሀገር-በቀል) ቁጥር በከፍተኛ ደረጃ አድጎ በተለያዩ ዘርፎች የተሰማሩ ሲሆን የሁሉም ተሳትፎ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ በተወሰነ ደረጃ ለእድገትና ለልማት አስተዋጽኦ □ጸ□ረ□ ጁ□ኛል:: ማህበራቱ የሚሳተፉባቸው መስኮች ከሞላጎደል እድገትን የሚመለከቱ፣ ማህበራዊ፣ ኤኮኖሚያዊ፣ ባሕላዊና በመጠኑም ቢሆን ፓሊሲ-ነክ ጉዳዮችን □ሚጸካትቱ ናቸው:: ምንም እንኳ ከእርዳታ አቅርቦት (relief) ወ□ ልማት (development) ሥራ ለመሸጋገር ወስነው ብ□- ቱ በዚህ አቅጣጫ መሥራት □□መሩ ቢሆንም፣ አብዛኛውን □ሕብረተሰብ □□ል እየተፈታተነ ያለው የከፋ ድህነትና በተለጁም በ□□ዉ የሚከሰተው የድርቅ-ረሃብ አደጋ የሚያስከትላቸዉ ጠንቆች ብ□ ጊዜያቸውን፣ □ልበታቸውንና እሴቶቻቸውን ለእነዚህ ችግሮች መቋቋሚጸ እንዲያ□ሉ አስገድዷል:: በመሆኑም፣ ድህነትና ተደጋጋሚ የተፈጥሮ ችግሮች በማህበራት □ልማት አስተዋጽኦ ላይ አሉታዊ ተጽእኖ

ማሣረፋቸው ግልጽ ነው፡፡ ይህ እንዳለ ሆኖ፣ ቀ□ም ሲል እንደተገለጸው በኢትዩጵያ ውስጥ የሚሠሩ ሲቪል ማህበራት በአንድ ወይም በሌላ መንገድ ከልማትና ዕድገት ጋር ተያያዥነት ያላቸውን ተግባራት ሲያከናውኑ ጄ□ጸሉ፡፡ ምንም እንኳን ከቅርብ ጊ□ ወ□ህ ማህበራት በተለይም መንግሥታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች፣ ከእርዳታና ልማት ባሻገር ፖሊሲንና የዜጎች መብትን በተመለከተ አንዳንድ አስተዋጽኦ ማድረግ እንደሚኖርባቸው ቢገነዘቡም፣ በራሳቸው አቅም ውሱንነትና የመንግሥትን ጥርጣሬና ቁጣ ላለመጫር ከሚያደርጉት ጥንቃቄ የተነሣ እስካሁን በዚህ ረገድ ይህ ነው ተብሎ ሊነገር የሚችል ሥራ አላከናወኑም፡፡

5.3 በኢትዮጵያ የሲቪል ማህበራት ችግሮች

ሲቪል ማህበራት መርሐግብሮቻቸዉን በተግባር ለመተርጎምና ቀጣይ ህልዉናቸዉን ለማስከበር በሚያደርጉት ጥረት በርካታ ችግሮች እንደሚያጋጥሟቸዉ ጥናቶች ጸመለ□□ሉ (Dessalegn 2002 :116-117, Kassahun 2002 :127-129) ፡፡ □እነዚህንም መሰናክሎች መንስኤ በጥቅሉ ዉሥጣዊና ዉጭያዊ(internal and external) ብሎ መ□ረፀ ይቻላል ፡፡ ዉስጣዊ ችግሮች በአብዛኛዉ ከማህበራቱ ከራሳቸዉ ድክመትና የአቅም ዉሱንነት ጋር ተያይዘዉ የሚወሱ ሲሆን፣ ከዚህ □□ ያሉት ደግሞ የሚመነጩት ከአመቺ የመንግስት ፖሊሲና አመለካከት እጦት፣ በህብረተሰቡ □ስዓ ሰፍነዉ ከቆዩ የአሰራርና የአመለካከት ግድፈቶች እንዲሁም በሐገሪቱ ተንሰራፍቶ ከሚገኘዉ የድህነት ችግርና □ካማ □ሶሲ□-ኤኮኖሚ ሁኔታዎች አንጻር ነዉ ፡፡

የማህበራቱ ዋና ዋና ዉስጣዊ ችግሮችን በተመለከተ የሰዉ □ጁል፣ የገንዘብ፣ ለስራዎቻቸዉ ማካሄጃና አስፈላጊ ለሆኑ ሌሎች ጉዳዮች የሚ□ሉ ግብአቶች ተሟልተዉ አለመገኘትና በዚህም ሳቢያ የሚከተለዉ የእቅድ መስተጓጎልና በጥገኝነት የመዘፈቅ አደጋ ነዉ ብሎ በአጭሩ ማጠቃለል ይቻላል ፡፡ ጄህ ሁኔታም የአባላትና ደጋፊዎችን አመኔታና ድጋፍ እንደሚሸረሽርና የማህበራትን አንጻራዊ ነጻነትም እንደሚያሳጣ ግልጽ ነዉ፡፡ ምክንያቱም፣ ጥገኝነት ለጋሾች የራሳቸዉ አጀንዳና □ላጎቶች ቀደምት ትኩረት እንዲያገኙ ለማ□ረፅ የሚያስችሏቸዉ ሁኔታዎችን ጸመቻቻል ፡፡ በማህበራት ዉስጥ ጎልቶ የሚ□□□ □ማስተባበር፣ የስራ አመራርና የቴክኒክ ክህሎት እጥረት በተመሳሳይ መንገድ መርሃግብሮችን በመንደፍና □ቅ□ በማዉጣት እንዲሁም በማስ□□ም ረ□□ በራስ ያለመተማመንና በሌሎች □መ□□ዘን አዝማሚያ በማጎልበት በርካታ አሉታዊ ችግሮችን ማስከተሉ አይቀሬ ነዉ ፡፡

በኢትዮጵያ ዉስጥ የሚንቀሳቀሱ ሲቪል ማህበራት ከላይ ከተጠቀሱት በተጨማሪ ሌሎች በርካታ ችግሮች አሏቸዉ ፡፡ ለምሳሌም፣ መንግስታዊ ካልሆኑ ድርጅቶችና ከሕብረት ስራ ማህበራት በስተቀር አብዛኞቹ የሲቪል ማሕበራት የተከማቹት በአዲስ አበባና በተወሰኑ አንዳንድ ከተሞች መሆኑን፣ የሕልዉናቸዉ ቀጣይነት አስተማማኝ ለመሆኑ የተጨበጠ ዋስትና አለመኖሩን፣ ማህበራቱ ራሳቸዉ በአመራርም ሆነ በሌሎች ደረጃዎች ዴሞክራሲያዊ ባህልንና የአሰራር ዘይቤዎችን በሚገባ በዉሥጣቸዉ ጸላ□ሃ□ መሆናቸዉን፣ በማህበራትና በመንግስት መካከል በጋራ ጉዳዮች ላይ ለመምከርና ሃሰብ ለመለዋወጥ በቂ □□ልና መድረክ አለመፈጠሩን፣ እንዲሁም ዓላማቸዉንና ስራቸዉን ለህዝቡ የሚያስተዋዉቁበት በቂ የግንኙነት መስመር ማ□ታቸዉን መዓቀስ ይቻላል (Dessalegn 2002 : 118) ፡፡

6. የ2020 ርዕያችን

በኢትዮጵያ ታሪክ የሲቪል ማህበራት እርሾ በባህላዊ እሴትነት መታወቅ ከጀመረ ረጅም ዘመን ያስቆጠረ ቢሆንም የዘመናዊ ማህበራት ብቅ ብቅ ማለት □ተ□መረዉ ከጥቂት አስርተ □መታት ወዲህ ነዉ ፡፡ በተ□ፉፉሚ እንደተገለፀዉ ባህላዊና ዘመናዊ ብለን የፈረጅናቸዉ በኢትዮጵያ የሚገኙ □ቪል ማህበራት፣ ጽንሰ ሓሳቡ በትርጓሜም ሆነ በመስፈርትነት ጸስቀመ□ቸዉን ሁኔታዎች አሟልተዉ □ማጁ□ኙና በእድገታቸዉም ሆነ በጥንካሬያቸዉ ብዙ ያልገፉ ናቸዉ ፡፡ በ□ህ የተነሳም ለልማትና እድገት እስካሁን ያደረጉት አስተዋፅኦ፣ እነርሱም ሆኑ አገልግሎት ተቀባይ የሕብረተሰብ ክፍሎች እንደሚመኙትና እንደሚፈልጉት ሊሆን አልቻለም ፡፡ ጄህ ሲባል ግን ማህበራት በርካታና የተለያዩ □ቀሜታ ያላቸዉን ተግባሮችን ማከናወናቸዉ ሳይዘነጋ ነዉ ፡፡

ባህላዊ ማህበራት ከብዙ ዘመናት በፊት በተለያዩ የሃገሪቱ ማህበረሰቦች ፍላጎትና የጋራ ጥቅም አንጻር የተቋቋሙባቸዉን አላማ- ች ይህ ነዉ ሊባል የሚችል ለዉጥ ሳያደርጉባቸዉ አሁንም □ረስ በነባር ተግባሮቻቸዉ ተወስነዉ ይገኛ ሉ ፡፡ በመሆኑም ለመሰረታዊና ለ□ለቁታዊ የአሰራርም ሆነ የአኗኗር ለ□ጥና ለእድገት ጸደረጉት አስተዋጽኦ ጥቂት ነዉ ፡፡ ለዚህ መንስኤ ከሆኑ በርካታ ምክንያቶች መካከል፣ የአብዛኞቹ የሀገራችን የህብረተሰብ ክፍሎች አስተሳሰብ፣ አኗኗርና አሠራር ከቀደምቶቹ አያት ቅድመአያቶቻችን እምብዛም ያልተለየ መሆኑን፣ በተለጸ□ የልማትና የእድገት መስኮች ወደፊት ተራምደን አለመገኘታችንን፣ በአስተሳሰብ፣ በአሰራርና በአኗኗር ላይ ዐይነተኛና መሰረታዊ ለዉጦች ባደጉት ሃገሮች ያስከተሉት ነባራዊ ሁኔ□- ች (□ማህበራዊ ኤኮኖሚያዊና ፖለቲካዊ ሽግግሮች) በኢትዮጵያ እዉን ያለመሆናቸዉን፣ እንዲሁም በተደጋጋሚ □ሚጸፉዓሙ ሰዉ ሰራሽ (ግጭቶች፣ የመልካም አስተዳደር □□ት፣ ማህበራዊ ቀዉሶች) እና የተፈጥሮ ችግሮችን መጥቀስ ይቻላል ፡፡ በዕለት ተዕለት ደራሽና አጣዳፊ ጉዳዮች ላይ መረባረቡ

በ□□□ □ባህላዊ ማህበራትን ጊዜ፣ ጉልበትና እሴት □ጾሚ□□ መ□ነቱም ሌላዉ ምክንያት ነዉ። በነዚህ አስቸፋሪ ሁኔታዎች የተነሳም ባህላዊ ማህበራት በአደረጃጀትና በአሰራር አንጻር እንዲሁም ከመጀመሪያዉ ተግባራዊ ሲያደርጓቸዉ የተነሱባቸዉን ዓላማዎች እንዳሉ ይዘዉ ቀዓ ለ□ል ። ይህ ሁኔ□ እንዲህ እስከቀጠለ ድረስ ባህላዊ ማህበራት ለኢትዮጵያ እድገት ትርጉም ያለዉ አስተዋጽኦ ያደርጋሉ ብሎ መጠበቅ አይቻልም ።

አሁን ካለንበት በመነሳት በ2020 የኢትዮጵያ ባህላዊ ማህበራት አሰራርና አደረጃጀታቸዉን በመለወጥ የመሰረታዊ ባህርይዎቻቸዉን ገጽታ እንዲሁም ግብና ዓላማዎቻቸዉን ለእድገትና ልማት አመቺ በሆነ መንገድ በማስተካከል ብዙ ሚና ለመጫወት የሚችሉባቸዉ እድሎች አሉ ። ምንም እንኳን ፈታኝ ችግሮችና መሰናክሎች በአጭር ጊዜና ሙሉ በሙሉ ይወገዳሉ ማለት ቢያዳግትም፣ የትምህርት በየደረጃዉ መስፋፋት፣ የጤና አጠባበቅ ሁኔታና አደረጃጀት በብዙ መንገድ አንጻራዊ መሻሻል □ጸሳ□ መም□ቱ፣ □ህብረተሰብ አባላት በተለያዩ ጉዳዮች ላይ መረጃና ዕዉቀት □ጸ□ኑ ግንዛቤያቸዉ በየጊዜዉ □□□በረ መሄዱ፣ የከተሞች እድገትና ከከተሞች ጋር ያለዉ □□□ሩ ህብረተሰብ ትሥሥርና የጥቅም ግንኙነት በተለያዩ የመገናኛና የመሰረተልማት አዉታሮች እድገት የተነሳ □□□አበተ በመሄ□ ላጁ መሆኑ፣ ዘመናዊ የአኗኗርና □ተሻሻሉ የአመራረት ዘዴዎች □□ተለመ□ መሄዳቸዉ፣ ወ□ተ □ባህላዊ ማህበራትን አደረጃጀትና አሰራር በየጊዜዉ □□አወ□ መሄዱ አይቀሬ ነዉ ። ምንም እንኳን በርካታ ችግሮች የሚታዩባቸዉ ቢሆንም፣ እየታዩ ያሉት መልካም ጅማሮዎች በኢትዮጵያ እዉን እየሆኑና መሰረት እየጣሉ መሄዳቸዉ የግድ ነዉ። አሁን ያሉ ችግሮች እየተቀረፉና እነዚህ በጎ ጅማሮዎች እስከ 2020 ሥር እየሰደዱና መሰረት እየያዙ ሲሄዱ ባህላዊ ማህበራት ከዉሱን ዓላማዎችና አሁን ከሚ□□□ «ኋላቀር» አደረጃጀታቸዉና የአሰራር ዘይቤያቸዉ በከፊልም ቢሆን ተላቀዉ በመቀናጀትና ጉልበትና እሴቶቻቸዉን በማስተባበር እድገትን ለማምጣት በሚደረገዉ ጥረት የጎላ ደርሻ ይኖራቸዋል ብሎ ተስፋ ማ□ረግ ይቻላል ። በ□ህም ረ□□ ህብረተሰቡ፣ በተሻለ □ረጽ ላጁ □ሚ□ኑ ሌሎች የሲቪል ማህበራት፣ መንግስትና ሌሎች ጉዳዩ በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ የሚያሳስባቸዉ ሁሉ ከወዲሁ ተገቢዉን እገዛ እንዲያደርጉ ማነቃቃት ጸስ□ልፋል ።

ዘመናዊ የሲቪል ማህበራት ብለን የዘረዘርናቸዉና በተለጸ□ □ስራ መስኮች □ተሰማሩ በርካ□ ስብስቦችም በየፊናቸዉ በርካታ ጠቃሚ ተግባራትን ጸከናወኑና እያከናወኑ የሚገኙ ቢሆኑም ከዉስጣቸዉም ሆነ ከቁጥጥራቸዉ □ጭ የሚመነጩ ችግሮች እንደሚፈታተኗቸዉ ተ□ል□ል ። እንደገና በአጭሩ ለማስታወስ አንፃራዊ ነፃነ□ቸዉን የሚፈታተኑ የገንዘብም ሆነ □ተለያዩ የአሰራር ክህሎቶች እጥረትና የአቅም ዉሱንነት፣ ማህበራት የለጋሾችና የሌሎች ዓ□ኛ እንዲሆኑ በማድረጋቸዉ፣ በመንግስት በኩል በዓ ር□ሬ መ□ □□ቸዉና በቢሮክራሲያዊ ዉጣ ዉረዶች እንዲንገላቱ መሆኑ፣ የመንግስትን ቁጥና አስተዳደራዊ እርምጃ በመፍራትና የድርጅቶቻቸዉንም ሆነ የሰራተኞቻቸዉ ፍላጎትና ህልዉና ለመጠበቅ በፖሊሲ-ነክ ጉዳዮች ላይ ለመሳተፍ ፈራ ተባ ማለታቸዉ ዋና ዋና የችግሮቻቸዉ መገለጫዎች ናቸዉ ።

አሁን ከሚታዩት አንዳንድ አዝማሚያዎችና ጅምሮች በመነሳት በኢትዮጵያ የሚገኙ ዘመናዊ የሲቪል ማህበራት የጋጠሟቸዉን ችግሮች ተቋቁመዉና የራሳቸዉን ድክመቶች ፈትሸዉ አሰራራቸዉን በማሻሻል በ2020 ለኢትዮጵያ ሁለንተናዊ እድገት ከፍተኛ አስተዋጽኦ የማበርከት ሰፊ □□ል ይኖራቸዋል ። ለ□ህም እንደመነሻ፣ ሲቪል ማህበራት በተለይም መንግስ□ዊ ያልሆኑ ድርጅቶች፣ ፈራ ተባ □ጸሉም ቢሆን በፖሊሲ-ነክ ጉ□□ች ዙርጸ መስራትና መሳተፍ እንደሚገባቸዉ መገንዘባቸዉ፣ የድርጅቶች የስነምግባር መመሪያ መዉጣቱና በመንግስትም ዘንድ ተቀባነት ማግኘቱ፣ በተወሰነ □ረጽ ቢሆንም መንግስትና ማህበራት በአንዳንድ ጉዳዮች ላይ (ድህነት-ቅነሳ፣ ምግብ ዋስትና፣ □ሮፅራም ፅም□ግ፣ ጤና፣ የመጠጥ ዉሃ) የጋራ ኮሚቴዎችን በማቋቋምና የምክክር መድረኮችን በመፍጠር እየተገናኙ መሆኑን መጥቀስ ይቻላል ። እነዚህ ጅምሮች እየተሻሻሉ፣ እየተስፋፉና እየተጠናከሩ በመሄድ በ2020 ማህበራት ለኢትዮጵያ መሰረታዊና ዘላቂ ዕድገት የበለጠ አስተዋፅኦ ሊያበረክቱ የሚችሉበት የተመቻቸ የፖሊሲና □ተፅባራዊ እንቅስቃሴ አየር ይሰፍናል ብሎ ተስፋ ማድረግ ይቻላል ። ጁህ ሁኔታ ግን በራሱ የሚመጣ ሳይሆን በቅ□ሚጸ ማህበራት ራሳቸዉ፣ በመቀጠልም መንግስትና ጉዳዩ በቀዓ ታም ሆነ በተዋዋሪ የሚመለከታቸዉና የሚያሳስባቸዉ የተለያዩ የህብረተሰብ ክፍሎች ብዙ መስራት ጁ□በቅባቸዋል ።

ማህበራት የአሰራርና የአደረጃጀት ቅንጅት በመ□□ርና አስተማማኝ የግንኘ ነት መስመር በመዘርጋት እንዲሁም ከአሁኑ የተሻለ የጋራ መድረክ በማቋቋም ህልዉናቸዉን የሚያስጠብቅ፣ አንጻራዊ ነፃነታቸዉን የሚያከብርና የሚያስከብር፣ ተገቢ እንቅስቃሴያቸዉን የሚያግዝና የሚያበረ□□ □ሊሲ/ሕፅ ወጥቶ በስራ ላይ እንዲዉል በመንግስት ላይ አዎን□ዊ ጫናና ገንቢ ተ□እኖ በማድረግ በስፋት መንቀሳቀስ ይኖርባቸዋል ። ጁህ፣ እግረመንገዱን ለ□ሞክራሲ፣ ለመልካም አስተዳደርና ለህግ የበላይነት የሚደረግ ትግል አካል ሆኖ መታየት ይ□ባ□ል ። በስ□ት እንደሚታመነዉ፣ □ር□-ብዙ ልማትና እድገትን እዉን ለማድረግ ዴሞክራሲና የህግ የበላይነት ወሳኝ ሚና ስለሚኖራቸዉና ከዚህ ተጠቃሚዎቹም መላዉ ህብረተሰቡና መንግስትም ጭምር በመሆናቸዉ ማህበራት በ□ህ

ረገድ ለሚያደርጉት ጥረት ተገቢ ትብብርና □□□ ማ□ረፅ ይኖርባቸዋል ። በዚህ ረገድ የአመለካከትና የዝንባሌ ለ□ ዓ እንዲታይ ሰ□ □ቅስቀሳ (sensitization) ሥራ ከወዲሁ መጀመር አለበት ።

□□ ለቲካ ስልጣንን የተቆጣጠሩና ወደፊት የሚቆጣጠሩ ኃይሎችም፣ አላስፈላጊ ጥርጣሬዎችን በማስወገድና ከመሰናክልነት ቀለበት በመዉጣት የማህበራት መጠናከር በመንግስትና በግሉ ሴክተር ጥረት ብቻ ሊወገዱ ማድረግ የሚችሉት በቁርጠኝነትና ጸላሰለሰ ጥረት በማ□ረፅ ሲንቀሳቀሱ ብቻ ነዉ። ሲቪል ማህበራት እስካሁን ያከናወኗቸዉና ወደፊትም የሚሰሯቸዉ በርካታ ጠቃሚ ተግባራት እንደተጠበቁ ሆነዉ፣ በ2020 ለእድገት ወሳኝ የሆኑ ጉዳዮችን በዓላማና በስራ ዝርዝራቸዉ የማይችሉትን ክፍተቶች በመሙላት ሠፊ አስተዋጽኦ እንደሚኖረዉ እንዲገነዘቡና እንዲተባበሩ ማ□ረ□ ከፍተኛ ትኩረት ሊሰ□□ □ሚ□ባ ተግባር ነዉ ። ማህበራት፣ በገንዘብ፣ በማቴሪያልና በሰዉ ኃይል ያለባቸዉ ችግርም ለጥገኝነታቸዉና በዚህም ሳቢያ አንፃራዊ ነፃነታቸዉን ለማጣታቸዉ አንዱ ምክንያት በመሆኑ፣ በ2020 የራሳቸዉን አቅም ገንብተዉና በቅድሚያ በራስ የመተማመን ሁኔታቸዉን አጎልብተዉ የሚገኙበት ሁኔ□ ሊ□□ር ይችላል ። ለ□ህ □ላማ መሳካት ዉስጥ በማካተት ለመተግበር ይበቃሉ ብሎ ተስፋ ማድረግ የሚያስችል ሁኔ□ አለ። ለዚህም ገና ለገና የፖለቲካ ግድፈት □□መን መንግስትን እናስቀይማለን፣ በዚህም ችግር ይገጥመናል በሚል ሰበብ አስባብ ጁ□□ የቆዩትን ከ□ ሲሲ-ነክ ተሳትፎዎች እንቅፋት የሆኑ ሕጋዊ፣ አስተዳደራዊ፣ ኤኮኖሚያዊና ፖለቲካዊ እንቅፋቶች እንዲወገዱ፣ ማህበራት ዓ ረታቸዉንና ሰላማዊና ህጋዊ ትግላቸዉን በሕብረተሰቡ እየታገዙ ከወዲሁ ከጀመሩ በ2020 በአብዛኛዉ ራሳቸዉን ችለዉ □ሚሰሩበት፣ የሚያድጉበትና የሚጠናከሩበት ሁኔ□ ጁ□□ራል ።

ለማጠቃለል፣ የኢትዮጵያ ሲቪል ማህበራት □ርፀ ታዊና ፅላዊ ትርፎችንና ጥቅሞችን ወደ ጎን በመተዉ በሃገራችን ለዘላቂ ልማትና □□ቻ አስተዋጽኦ የመሸሽና አይነአፋር የመሆን ዝንባሌን አስወግደዉ በ2020 በጠራ መስመርና ኃላፊነትን በተላበሰ መንገድ ለጋራ ጉዳዮችና ዓላማዎች የመንግስትና የህብረተሰብን ጤናማ ግንኙነት ለማሳካት በአገናኝ ድልድይነት ማገልገል ይችላሉ ።

New arrivals

- Proceedings of the Fourth International Conference on the Ethiopian Economy (2 volumes)
- Ethiopian Journal of Economics Vol. XIV No. 1
- Quarterly Macro Economic Reports Vol. 5 No. 2
- Report on the Ethiopian Economy Volume V 2005/06: (Unemployment Challenges and Prospects)
- Vision 2020 Ethiopia (Amharic version) volume II)

ዋቢ ጽሑፎች

Bratton, M 1989 “Beyond the State: Civil Society and Associational Life in Africa”,

World Politics XLI (3): 407-430

Christian Relief and Development Association- CRDA. n.d. “Code of Conduct for NGOs

in Ethiopia”, Addis Ababa

Dessalegn Rahmato, 2002. “Civil Society Organizations in Ethiopia”, in Bahru Zewde and Siegfried pausewang (eds.), *Ethiopia: The Challenge of Democracy from Below,* Nordiska Afrikainstitutet, Uppsala, and Forum for Social Studies, Addis Ababa.

Ekeh, P.P. 1994. " Historical and Cross-Cultural contexts of Civil Society in Africa",

Paper presented at USAID workshop on *Civil Society, Democracy and Development in Africa*, Washington, DC, June.

Fatton, R. Jr. 1992. "Predatory Rule: Toward a Theoretical Conceptualization of State and Civil Society in Africa", Paper presented at the International Conference on *Civil Society in Africa*", Jerusalem, January.

Goldsworthy, D. 1988. "Thinking Politically About Development", *Development and Change*, 19(3) 5005-530.

Gramsci; A. 1971. *Selection from the Prison Notebook*, edited and translated by Quintin Hoare and G.N. Smith, Lawrence and Wishart, London.

Goulet, D. 1995. *Development Ethics: A Guide to Theory and Practice*, The Apex Press, New York.

Harbeson, J.W. 1992. " Civil Society and State Reformation in Africa", Paper presented at the International Conference on *Civil Society in Africa*, Jerusalem, January.

Hobbes, T. 1950. *Leviathan*, Dutton, London.

Hyden, G. 1996. " The Challenge of Analyzing and Building Civil Society", *Africa Insight*, 25:4.

Kassahun Berhanu. 2002. "The Role of NGOs in promoting Democratic Values: The Ethiopian Experience", in Bahru Zewde and Siegfried pausewang (eds.), *Ethiopia: The Challenge of Democracy from Below*, Nordiska Afrikainstitutet, Uppsala, and Forum for Social Studies, Addis Ababa.

Lewis, D, 2002. "Civil Society in Africa Context: Reflections on the Usefulness of a Concept", *Development and Change* 33(4) : 569-586.

Locke, J.1967. *Two Treatises of Government*, Edited by P.Laslett, Cambridge University Press, Cambridge.

Marcussen, H.S. 1996. "The Critical Issue of State-Society Relations", in H.S. Marcussen (ed.), *Improved Natural Resources Management: The Role of Formal Organizations and Informal Networks and Institutions*, International Development Studies, Roskilde University, Roskilde.

Migdal, J.S. 1988. *Strong Societies and Weak States: state Society Relations and Capabilities* in the Third World, Princeton University Press, Princeton.

Montesquieu. 1949. *L'Esprit des lois*, Hafner, London Munhande, C. 2007. "State, Civil Society and the Democratization Process in Zimbabwe, 1995-2005", *OSSREA Bulletin*, IV (1): 18-24.

Rousseau, J.J. 1987. *The Basic Political Writings*, Translated by D.A. Cress, Hacket, Indianapolis.

Sachikonye, L.M. 2002. "Democracy, Sustainable Development and Poverty: Are They Compatable", *DPMF Occasional Paper, No.2,* DPMF, UN/ECA, Addis Ababa.

Sissay Gebre-Egziabher 2002 "The Role of Civil Society Organizations in the Democratization Process in Ethiopia", Paper Presented at the Fifth International Conference of the International Society for Third-Sector Research, *Transforming Civil Society, Citizenship, and Governance: The Third Sector in an Era of Global (Dis) Order*, Cape Town, July.

Southern Africa Development Cooperation-SADC. 1998. SADC *Regional Human Development Report*, UNDP, Sapes Books and SADC, Harare.

THE CONTRIBUTION OF CIVIL SOCIETY ORGANIZATIONS TO THE DEVELOPMENT OF ETHIOPIA

Kassahun Berhanu*

I. INTRODUCTION

This paper has been prepared for presentation at the Ethiopian Economic Association's monthly forum known as Vision 2020 Ethiopia, which has been running since 2002.

It is known that in the different parts of the world in general, and recently, in the developing countries, civil society organizations have been created and contributing, in different degrees, towards the initiation and expansion of economic and political development. In Ethiopia, too, since their emergence, civil society organizations have been making efforts to offer their share of contribution in development, though, no gainsaying, their development and capacity has been rather limited. In saying this, however, we are fully aware that in their effort to grow and build their capacity, civil society organizations face structural, administrative and policy-related problems in their day-to-day activities, as well as the internal weaknesses they have due to lack of experience and capacity.

This paper will deal with some issues related to civil society organizations; more specifically, the paper examines, in broad and general terms, the questions of what civil society organizations are, how they are organized, the characteristics that distinguish them from other organizations, their types, their roles, and the kinds of relationship they have with governments. Next, the paper examines, on the basis of the questions raised above, the nature and status of civil society organizations in Ethiopia. Finally, the paper concludes by presenting the author's vision of what contributions civil society organizations would and should contribute to the development of Ethiopia.

II. Conceptual Development, characteristics and nature of civil society organizations

2.1 The Concept

The concept of civil society originated in the 17th and 18th Centuries, when the major intellectual and ideological bases upon which the Middle Ages rested started to gradually give way to new philosophical perspectives. It is believed that the inability of the feudalist mode of production could no longer sustain itself due to the internal contradictions characterizing it and the emergence in its place of the capitalist mode of production lay the groundwork for the creation of civil society organizations. In this process several intellectual and ideological changes, particularly in the area of political philosophy, surfaced, as a result of which old perceptions about society and government gradually changed. Previously, it was believed by the Church and the ruling classes that government was a divinely ordained institution that could harness and control human nature and enable people to lead the good life. In connection with this, belief that submitting to the will and actions of government was the same as obeying the Devine Will[12] was subjected to repeated criticism as erroneous. In its place emerged the thinking that governments are put into place by the people, through a form of social contract,[13] in order to ensure a peaceful and ordered life for society, with the attendant rights and duties. This thinking gradually gained acceptance through the various stages of its development.

The Era of Enlightenment and Renaissance, which emerged in the 17th and 18th centuries, can be considered the entry point for laying the foundations of civil society organizations. The emergence of new ideas and lines of thought regarding society and governments and their instillation in the minds of people is considered are

* Dr. Kassahun Berhanu is an Associate Professor in the Department of Political Science and International Relations at Addis Ababa University. Dr. Berhanu got his B. A. in Political Science and International Relations at Addis Ababa University, his M. A. at the Institute of Social Science Research, the Hague, Holland, and his Ph.D in Political Science at Amsterdam University, Holland. He has conducted several research works in the areas of settlement and food security, autonomy, conflict and conflict resolution, as well as political parties and parliamentary and constitutional systems. On top of his research undertakings, Dr. Berhanu has served in different capacities both within and outside of the University. Within the University, he has served as Assistant Dean of the College of Social Sciences, Chairperson of the Department of Political Science and International Relations, and Public Relations Officer of the Addis Ababa University. Outside of the University, he is currently serving as Vice President of Organization for Social Science Research in Eastern and Southern Africa (OSSREA), Chairperson and Board Member of the Center for Policy Research and Dialogue, and member of the Forum for Social Studies.

considered as one factor contributing to the development of the organizations. In this regard, it would be proper to mention some of the political philosophers, and their works, that played major roles in successively influencing the course of Western thought (especially with regard to government and society). [14] Although there are some points of difference among these philosophers, there were nevertheless some common positions that brought them together. Some of these positions held that government was an institution created by society for the society's common good; that society and civil society organization were not conceptually synonymous; that civil society organizations were groups freely created on the basis of common interests to serve as bridges between society and government[15] (Hobbes, 1950; Locke, 1967; Rousseau, 1987; Migdal, 1988; Montesquieu, 1949).

One major issue that was foregrounded in the dialogue and discussions around the concept of civil society is the difference between civil society and political groups. Accordingly, civil society refers to those groups freely organized, outside of the political sphere, on the basis of common interests and working towards protecting their relative autonomy and realizing the interests and wishes of their members, and they include such non-political/non-governemntal groups as social, economic and self-help groups. Political societies, on the other hand, are those groups that follow-up, in one way or another, on the power wielded by governments, or, as with political parties, those the strive towards political power themselves (Gramsci, 1971). In Gramsci's view, the status and credibility of both civil and political societies must be considered from the vantage point of their hegemony and legitimacy. In other words, the legitimacy of groups is confirmed when they secure the acceptance and full support of the society and their members for the aims that they promote.

There is one more issue that need to be addressed before we conclude this brief survey on the inception and development of the concept of civil society. In discussions on the concept of civil society and, especially, its practical application, the main argument that is often forwarded is that, since civil society assumed, conceptually as well as practically, both its present form and content on the basis of the objective conditions of the Western world, it is incompatible with and, therefore, non-beneficial to, the thought patterns and ways of life of African, Asian and other societies of the world. The response given to this objection by many is: granted that civil society groups outside of the Western world are in many ways only in their incipient stage and that they still have many constraints to overcome; nevertheless, because those factors such as government, society, government-society relationships, which serve as the starting points for the creation of civil society groups are also found, more or less complete, outside of the Western world, the argument that the creation of civil society groups and their activities must be limited to Western world alone is not tenable. One cannot deny that civil society groups in the developing countries are not as strong and developed as those in the Western world, and that, for a number of reasons (e.g. lack of awareness and experience, government pressures, capacity limitations, etc.). To claim, just because of such problems, that civil society groups cannot, both conceptually and practically, be created and make their own contributions outside the perimeters of the Western world is at best arguable.

In this respect, the socio-economic changes that have been taking place throughout the world, the relationships between peoples and governments that have proliferated at the regional, continental and global levels, and such other factors have proved the argument that, because civil society groups are phenomena strictly of the Western

---

[1] The proponents of what is known as the "Divine Right School of Thought" held that rulers are empowered by Divine Will to harness man's savage nature and enable society to lead an ordered, stable and good life. For this reason, they proclaim, people are duty-bound to follow and support the sovereignty of the rulers, while violating this injunction is tantamount to transgressing against Divine Will. The foremost proponents of this school of thought were Thomas Aquinas and Augustine, whom the Catholic Church, which was dominant in the Middle Ages, canonized.

[1] The ideological position espousing what is known as the 'social contract' theory is opposed to the divine right line of thinking, positing instead that the basis for the authority of governments and rulers is nothing other than the will of society. The relationship between government and society is bound by a system of social contract that imposes on governments/rulers the duty and responsibility of ensuring that society leads an ordered and mutually beneficial life and providing the necessary leadership toward that end. The theory points out that society submits parts of its inalienable natural rights to governments and willingly cooperates in realizing those rights. It also postulates that,

world, their activities and usefulness will be limited (determined?) by that very fact baseless.[i]

2.2 The Nature, Characteristics and Role of Civil Society Organizations

Attempts to determine the precise nature of civil society organizations that have been made at different forums have not seldom resulted in differences among different scholars and groups, but it can be said now that more or less similar conclusions have been arrived at. Even then, it cannot still be claimed that the tendency to see civil society organizations and society as one or similar concepts has been fully cleared.

This tendency is clearly observed, particularly in Africa, during discussions about the relationship between the state and society (Harbeson, 1992:21). Let us for the moment put aside this and similar other perceptual differences and focus, instead, on the conclusion that has gained wide acceptance regarding the nature and characteristic features of civil society organizations. The conclusion in question is one that different scholars have agreed upon as serving to clear up the confusing tendency of viewing civil society organizations and society as synonymous. Accordingly, the definition given to civil society organizations is as follows: while civil society organizations are groups created by citizens to promote aims that are short of attaining political power and to protect their interests and their other needs, such organizations are situated mid-way between the state and society and serve as bridges between the two. What can be inferred from this is that civil society organizations and the society at large are not one and the same thing. The reason simply is that, while society describes the general population living and working together in a given country, civil society organizations are institutions created by specified groups within the larger society, rallying around specified aims and interests. It is true, however, that the promoters and members of civil society organizations make different efforts to gain the support of the society at large for their aims. The success or failure of this effort of civil society organization to gain the support of the larger society is something that is determined by many factors, depending on different situations. Because this issue falls outside the scope of this presentation, we will not go into it. Our aim in this presentation is to highlight the argument that civil society organizations and society at large are not one and the same thing.

In this respect, the first thing to take note of is that the support base (i.e. constituency) of any one civil society organization (or more) is not society at large. The constituency of any given civil society organization consists of a limited number of people who support the aims for which the organization is created and who actively participate as members of that organization.

The members of such a constituency are people committed to the agreed upon obligations of the organizations, while at the same time demanding the rights due to them on the basis of the same agreement. To summarize, civil society organizations are groups formed by citizens outside of the political/state sphere, groups formed around material/economic, cultural and administrative issues and engaged in protecting their respective interests from the interference of the state (Gramsci, 1971:12).

Having said this much about the nature of civil society organizations, we shall take a brief look into their distinguishing or characteristic features. It has been said that civil society organizations are situated between the state and society, serving as bridges between the two entities. To say that they have features that distinguish them both from the state and society does not, however, mean that they stand in contradictory relation with either of them. Neither does it mean that they are identical with them. The relationship civil society organizations have with the state could be one of both collaboration and opposition, depending on the particular imperatives and

---

if governments fail, for one reason or another, to fulfill these duties and responsibilities, they must be changed, and where necessary, removed by force. There were factors that played a role in the formation and fortification of this line of thinking. Among these factors, one finds the dissension that emerged between the Catholic Church and the congregation, but especially the Protestant movement led by Luther; the gradual crystallization of the industrial revolution and the attendant burgeoning of new ideas; and the mobilization of the middle class/bourgeoisie to gain acceptance and seize political power.

[1] Foremost among the early proponents of the concept of civil society, we find such political philosophers as Thomas Hobbes, John Locke, Jean Jacques Rousseau, Montesquieu and Hegel, while in the twentieth century, we find Antonio Gramsci and others who developed the concept by linking with that of legitimacy. These intellectuals, who were citizens of different countries (e.g. England, France, Germany, Italy), and others have played an important role in contributing to the development and dissemination of the concept and laying the foundation for intellectual and ideological changes and their inculcation in society. Some of these intellectuals are believed to have laid the foundations for the socio-economic and political revolutions that took place in the Western world.

circumstances dictating the relationship. Similarly, the relationship these organizations have with society could be occasionally characterized by difficulties, for the simple reason that the organizations do not represent the whole society's interests, since they exist to promote the interests of a limited sector of the society, that is, the interests of their members, for which reason they cannot win the support of all sectors of the society. However, just as with the state, their relationship with the society at large could be one of collaboration or opposition, depending, again, on circumstances.

Among the widely acknowledged and major distinguishing features of civil society organizations are: the organization, willingly, of their members on the basis of their common interests; the effort they make to stay relatively autonomous both from the state and society at large; and the role they play as bridges and buffers between the state and society. As mentioned earlier, however, the increasing tendency to view civil society organizations, particularly in the developing continents, as being identical with society at large has resulted in the problem of fail to grasp the concept clearly.[ii]

As has been mentioned earlier, are institutions freely and willingly formed by specified groups of a given society, on the basis of their own constitution and with their own elected officers, in order to promote and protect their respective interests. Since the interests promoted by civil society organizations vary with the aims and goals of their members, their types also vary accordingly.

It has been frequently observed, however, that organizations with similar aims and goals occasionally form coalitions or alliances to work together. The roles of civil society organizations include, generally speaking, helping their members receive material, administrative and legal services as well as solving their other problems; preventing the negative pressures of the state and other bodies from causing damages to their members as well as society at large; helping society at large and their members have access to knowledge and information; coordinating the efforts of their members and their supporters in the economic and cultural activities they undertake; and creating and expanding the necessary forums whereby the state and their members, as well as the general population, can engage in dialogue Dessalegn, 2002:104). Moreover, civil society organizations engage in such areas of activities as human rights and democracy, education and health, improved production technologies, relief aids, legal counseling services, organizing and strengthening girls' and youth associations, credit services, civic and ethic education, etc.

When it comes to the question of who constitutes civil society organizations, those most agreed upon include: trade unions; professional associations; religious organizations; non-governmental organization; cooperatives; and free press agencies. Some scholars are of the position that political parties, commercial groups and cultural associations should not be included in the category of civil society organizations (Dessalegn, 2002:104). On the other hand, the Code of Conduct for Non-Governmental Organizations, published under the auspices of CRDA states that community-based organizations can be included in the category of civil society organizations. Regarding this issue of who should be included in or excluded from the civil society organization category, there are still unresolved debates going on.[16] While no consensus has been reached on this issue and it has been difficult to arrive at a definite conclusion, there is no question about the need for arriving at some kind of consensus.[17]

III. The Relationship between the State and Civil Society Organizations

[1] John Harbeson has the following to say on the role of civil society organizations as bridges between government and society:

> A central feature of civil society is its function in defining and establishing bridges between the guiding norm of the polity and of society. The literature of political philosophy suggests numerous alternatives and, again not necessarily antithetical ways by which this key function may be performed. These included civil society as (a) buffer (b) broker (c) symbol (d) agent (e) regulator (f) integrator (g) representative, and (h) midwife (Harbeson, 1992:31)

[1] In connection with this argument, Robert Fatton has the following to say:

> The form of state, the nature of civil society, the behavior of citizens and thus the very relationship between state and civil society are not self-contained. The nation state is no longer relatively isolated from the immediate consequence of distant happenings. Social, political and economic linkages between and acrosslong distances and communities have ligatured the world into a single globalized space (Fatton, 1992:23).

As pointed out earlier, the relationship between the state and civil society organizations is not always one of opposition but also collaborative. As this is in the main determined by the extent to which their aims and activities are consonant or non-consonant with each other, the dominance of the collaborative or the competitive aspect will depend upon the particular circumstances involved. As the fundamental nature of the political system determines the nature of the state's programs and the social sectors whose interests the state is inclined to promote, to the same extent do the nature of the civil society organizations and the aims they promote are expressed or reflect in like manner. Those civil society organizations whose aims and practical activities are consonant with the political system by and large have a collaborative relationship with the state, while the rest have a relationship that in the main tends toward the oppositional and competitive. We need to note, here, that civil society organizations are not all engaged in the promotion of democracy and the interests of the society at large.[18] The expansion and proliferation of civil society organizations is not necessarily an indicator of mounting opposition against the state, nor is it a sign of the flourishing of democracy (Fatton, 1992:30). The determining factor, whether for the flourishing of democracy or for putting a check on the unruly conduct of the state, rather than being the proliferation of civil society organizations, is their ability to provide leadership to their members and supporters and act in a concerted manner to build democracy as their aim and goal.

The central, determining factor in the relationship between the state and civil society organizations is the ensuring of the relative autonomy of the organizations, which constitutes their fundamental and distinguishing feature. The state usually tries to put pressure on civil society organization and, where possible, turn them, through cooptation, into promoters of its own agenda. Associations engaged in providing social and economic services to their members and the society at large seldom come into conflicts with the state except for the bureaucratic hurdles that they constantly face. On the other hand, however, those civil society organizations engaged in issues of human rights, the rule of law democracy are regarded by the state with suspicion and, for that reason, their relationship with the state often turns sour (Batton, 1989:429). Apart from this, the proliferation organizations getting the support of the state and political parties, while at the same time operating under the guise of civil society organizations is fast becoming common knowledge.

The issue of autonomy regarding these and similar other organizations is definitely out of question. The reason is that, because the existence of such organizations is contingent upon the support they get from the state and political parties that are in power, or are preparing themselves for power, and, for that reason, do not have their own voice, visions and goals, and also because they lack the distinguishing features that characterize civil society organizations, it is difficult to consider them as such.

Because the main factors that enable the creation of civil society organizations in the Western world lack in the developing countries in general and, in particular, in Africa, including Ethiopia, they have affected the relationship between the state and the organizations. The kinds of economic and political conditions, which played a crucial role in the burgeoning of civil society organizations in the West, are not so visible in Africa or the other Third World countries. Regarding the social and economic sectors, the absence of a capitalist mode of production based on an industrial revolution, and the impossibility, because of this, of creating the social classes (especially the working and bourgeois classes) that ought to have been there, as well as the non-realization

---

[1] John Harbeson has the following to say with regard to the failure to understand the concept: "To the extent that civil society is recognized in contemporary analysis of state-society relations in Africa, it is frequently not differentiated from but treated as synonymous with society at large" (Harbeson, 1992:21).

[1] One writer has the following to say regarding the difficulty of determining who exactly should be included in the category of civil society organization: "Civil society is not a sector with well-defined boundaries. It is a notion of a civic system that interacts and overlaps with socio-political and socio-economic systems" (Alan Fower, cited in Sisay Gebre-Egziabher, 2002:4).

[1] Gordon White has something to say about the importance of determining who constitutes civil society organization:

> We would then need to distinguish between different types of sectors of civil society: for example, between interest groups such as trade unions or professional associations and 'traditional' ascriptive organizations based on kinship; between formal organizations and informal social networks based on patrimonial or clientelistic allegiances; between those institutions with specifically political

of meaningful social relations, have contributed to the impossibility of creating strong civil society organizations. In the political sphere, too, unlike in the Western world, the distinction between the public and the private sectors is rather hazy; neither is there a clear-cut separation between the two sectors in the developing world. In the economic sphere, again, because civil society organizations depend, like African states and societies, on external aid for their existence, the autonomy that should constitute their typical distinguishing feature will be rendered vulnerable. Because of this, therefore, the relationship between the state and civil society organizations inevitably loses its balance at their expense (Lewis, 2002:577). In continents like Africa, because state control and influence is dominant and plays a decisive role in the economic and political sphere, the existence and activities, as well as the roles they play, require that they seek the political system's good will.[19]

IV. Civil Society Organizations and development

The concept of development has multifarious implications, and different writers give it different definitions according the different contexts in which it is used. While some view development solely from the economic perspective, others think it should be linked with their persuasion and professional calling. That is why the term, in its conceptual development, is invested with different meanings by different groups (Goulet, 1995:49). While allowing for such differences to exist, some kind of consensus is gradually developing about the fact that development, whether conceptually or in practice, cannot be viewed from the perspective only of one aspect of life. In other words, development is a comprehensive concept that touches upon the political, economic, social and cultural dimensions of life. The same holds true in practice and people's day-to-day as well as long-term life. In short from the perspective of the different views pointed out above, the concept generally refers to both improvements made on both things that can be measured both quantitatively and qualitatively; that is, from a state of few to plenty, low level to high level, anarchic to stabilized [disorganized to organized], etc. What we must take note of, however, is that, when we speak of attaining development in one or more sectors, it should not be taken to mean that each and every individual or social group benefits from such development and that individual or group has achieved positive change in its livelihood or personality. (Goldsworthy, 1988:508). At the same time, though, what we can't ignore is the fact that, when we speak of development, it has positively affected the ways of life of the majority of the population and has

Having said this, we shall now move on to the exploration of what kind of contribution civil society organization make in the bringing about development. At present, the tendency to view civil society organizations, whether in the developed or developing countries, as partners with a role to play in development is gaining wider acceptance. This tendency is particularly prevailing in the developing countries. The reason is that states in these countries do not have the necessary capacities, and in some cases the willingness, to implement all the development agendas and the varied needs of the different social groups (Munhande, 2007:23). Consequently, civil society organizations have been observed to make important contributions in the effort to fill the gaps and alleviate immediate and basic problems associated with development, which result from limitations in capacity, or, as the case may be, unwillingness on the part of the state. Although the role of the state in giving leadership to and coordinating development efforts still remains crucial, it is nevertheless inevitable, as well as unquestionable, that the contributions of civil society organizations in the flourishing of democracy and development is gradually growing stronger (Sachikonye, 2002:18). Several, clearly known reasons can be given for this, over and above the fact of the incapacity of and/or lack of good

> roles as pressure or advocacy groups and those whose activities remain largely outside the political system; between legal or open associations and secret or illelgal organizations . . ." (Gordon White, cited in Sisay Gebre Egziabher, 2002:4).

[1] It would be useful to take note of the following to understand that civil society organizations are not homogenous entities:

> Civil society is not a uniform and homogenous group of institutions. On the contrary, the institutions of civil society are a myriad of particular interests, which have got an institutional form or an institutional expression. They express conflicts, rivalries, and struggles—or action. They may act as integrating or disintegrating elements" (Marcussen, 1996:25).

[1] The state's all-round dominance is expressed in the following words:

out above. [20] The creation of civil society organizations and the activities they undertake will enable their members and the society at large to free themselves from the interference of, and dependency on, the state and other external bodies as well as securing their autonomy, as a result of which they will get a wider opportunity to bring about the desired development. The reason for this is that such a situation creates a good opportunity for people to take their own initiative and have the resolve to undertake many activities together. (Hyden, 2996:92).

V. The Contribution of Civil Society organizations to Ethiopia's development

5.1 Introduction

It has been pointed out earlier that there are some minor differences on the question of who actually qualifies as a civil society organization. In the Ethiopian scenario, those that are considered to be CSOs are economic groups, such as the chamber of commerce, cultural associations, trade unions and professional associations, aid organizations, including NGOs, women's and youth associations, human rights organizations and others of a similar bent.[21] What can be generally stated about this issue is that those to be included in the category of civil society organizations are those groups organized on their own initiative and free will, who operate to protect the legitimate needs and interests of their members and supporters, and who stand for their autonomy. The reason for excluding some aid and local development organizations who have links, direct or indirect, with political organizations and similar other groups from the category of civil society organizations has been pointed out earlier.

Understanding civil society organizations in their current meaning, it has been a considerably long period since the organizations emerged and started undertaking different activities in Ethiopia. Traditional cultural groups and associations have accomplished many tasks by organizing themselves and serving as venues whereby to fulfill the aims and needs of their different memberships. One can mention, for example, faith-based groups (*mahber*, *sanbate*, etc.) *iqqub, debo/jighe/wanfal* and others with similar preoccupations. Although such organizations have existed for a very long time, such institutions have managed to operate in both the rural and urban areas, providing certain specified services to their members without having undergone any significant change both in their organizational structures and their manner of operation.[22] It is difficult to say that, with the exception of a few such organizations, many of them have been engaged in any meaningful development activity on their own initiative and with their own means. At the same time, however, it is important to acknowledge the usefulness of the services they have been providing to alleviate the problems of their members, given the aims for which they were organized. In addition to the organizations mentioned above, there also are many similar groups in Ethiopia organized in accordance with the different regional and cultural conditions. But we cannot easily find out their exact numbers because, unlike the modern community organizations, they are not officially registered with the relevant state institutions and our knowledge about them and their activities has remained as customary as the institutions themselves.

The so-called modern organizations in the main started emerging after the invading forces of Italy were dispelled from the country. Although the modern way of life was introduced into the country during the reign of Menilk II, organizations that are quite different from the traditional groups emerged and started their activities, in the process expanding throughout the country, in the 1950s. During this period there were some attempts by some organizations, sponsored by missionaries, to organize constituencies around education, health and urban development and, in some

---

> The state barred other groups from using the political space of the political domain, exceeding the claims of the colonial state in this regard. At any rate, the post-colonial state has come to assume the political space of the public domain can be used at its pleasure and that permission to use it can be revoked on its own sole judgment" (Ekeh, 1994:7).

[1] It is widely believed that civil society organizations, as compared with the state, can play a better role. Regarding this situation, the SADC [Southern African Development Cooperation] has the following to say:

> There are several areas where CSOs appear to have a comparative advantage. The advantage consists in their proximity to the grassroots; they are close to the population at this level and therefore tend to be aware of its needs and interests. CSOs can be important mobilizing agents . . .beside contributing to the social capital and material development of society . . . for example, local provisioning of literacy, adult education, health, crop extension, micro-enterprise credit, water and social welfare could be done more efficiently in complementarity with CSOs (SADC, 1998).

cases, linking these organizations with the traditional cultural institutions. At the beginning of the 1950s one trade union (The Railway Worker's Union) was established, followed at different times by other similar trade unions. In addition to trade unions, other groups focusing on social and cooperative issues gradually started emerging and continued to proliferate until the breakout of the 1974 revolution. When talking about the emergence in Ethiopia of such modern community organizations, it would be appropriate to point out some issues related to their inception. That is, we should bear in mind that these organizations were few in number and limited in their scope of activities; that most of them were concentrated in the urban centers, but particularly in Addis Ababa; and that they could not at the time fulfill one of the criteria characteristic of civil society organizations, namely, autonomy, etc. The drought and famine that beset the country in the early 1970s and the attendant human crisis resulted in the proliferation of civil society organizations, mostly international, but also a few local NGOs.

The military regime that replaced the monarchy had neither the policy nor the good will to encourage the creation of civil society organizations. The moment was one that posed a serious challenge to the creation of traditional and modern community organizations, making it difficult for them seek official recognition and to undertake their activities freely. At the time, the urban *qebele* associations and the rural peasant associations, which were supposed to be only semi-government organizations, dominated the space meant for civil society organizations; the state and the ruling party established, both in the urban centers and rural areas, workers' and teachers' associations, trade unions, women's and youth associations, cooperatives, etc., turning them in the process into cronies of the state. When in the 1980s drought and other problems once again struck the country, it was only non-governmental organizations (NGOs) that were allowed to operate in aid and minor development activities in a relatively friendly atmosphere. However, even when these organizations themselves managed to sustain themselves until the demise of the military regime, they were never free from the mistrust and stringent control of the government. It is therefore difficult to speak of any significant activity on the part of civil society organizations during this period.

It is to be recalled that, after the military regime's forceful removal from power and the EPRDF's takeover, a comparatively significant change took place in this regard. The legal recognition given to the right of citizens to freely, and within the parameters of the law, organize themselves both by the Charter of the transitional period and the Constitution of the Federal Democratic Republic of Ethiopia has opened the way for the creation of many civil society organizations. It is during this period that many political parties, both international and local non-governmental organizations, trade unions, organizations working in the areas of human rights and the rule of law, free press (particularly in the print media) associations, regional development organizations, etc. were created and started to engage in different projects and programs. Beside the good will of the government, the enthusiasm of people, both at home and abroad, to involve themselves in bringing about democratic change, coupled with the view that bringing civil society organizations under the total control of the state was anachronistic, has contributed to the creation and preponderance of this favorable situation. While granting that a relatively auspicious condition has been created for the proliferation of civil society organizations under EPRDF rule, one is not implying that everything was a bed of roses and the vestiges of the previous

---

[1] Dessalegn (2002:105) categorizes CSOs as follows: ". . . we may divide civil society institutions in Ethiopia into four broad categories. These are 1. Non-Governmental Organizations . . . . 2.Advocacy Organizations . . . 3. Interest group institutions . . . 4. Community Organizations. . . ."

[1] It will be useful to read the following for a better understanding of how traditional cultural associations managed for so long without changing their organizations structures and their activities:

> The practice of charity and mutual self-help motivated by religious teachings and/or under the aegis of social organizations took place during times of stress and social events like death, marriage, and birth. Many of this organizations managed to endure and survive the effects of 'modernization'. They continue to co-exist alongside their modern-day counterparts. . . . (Kassahun, 2002:121).

[1] ". . . Where NGOs have ventured into advocacy, it has often been over safe issues such as, for example, promoting the rights of the child, and campaigning against cultural practices harmful to women. The organizations are not keen to challenge the state on any issue or even to draw attention to the need for alternative approaches or reforms in public policy. . . . The government is particularly hostile to NGOs taking up policy advocacy, and this has been one of the reasons why most of them have shunned it " (Dessalegn 2002:109).

regimes' modes of operation have been completely rooted out. Just as with the previous regimes, the interference and stringency of the state and the bureaucratic hurdles were still alive, posing challenges to the free movement of civil society organizations. One can still mention, as examples, the emergence of opposition groups and the closing down of some civil society organizations.

5.2 Development and Civil Society Organization Activities in Ethiopia

It has been point out earlier that development is a multifarious concept with multiple practical implications. It is also a fact that the many civil society organizations, whose numbers have been gradually increasing in Ethiopia, have coordinated their members and the society at large to undertake activities in different development-related projects embracing different sectors. To the extent that new and modern organizations have been created, the traditional cultural organizations have continued to exist and play their traditional roles alongside the new and modern organizations. While many of these traditional organizations are chipping in their share of contribution as their limited aims allow them, they have, as already pointed out, remained static in terms of their organizational structures and modes of operation.

It has already been pointed out that various new civil society organizations have been created as a result of the relatively favorable condition brought about by the change of government in 1991. While this is especially the case with non-governmental organizations (both national and international), the active participation of all the organizations is making, directly or indirectly, their respective contributions in however much a limited fashion. The activities in which the organizations are engaged more or less generally focus on development, social, economic and, to a limited extent, policy-related issues. Although many of these organizations have gone beyond providing relief services and started to engage in development projects, the abject poverty besetting the society, and especially the hazards posed by the recurrence of drought and famine, have forced them to expend their energy and assets to seeking solutions to these problems. It is therefore clear that such poverty and recurrent natural hazards have a negative impact on the contributions civil society organizations could otherwise make to development. Still, as pointed out earlier, civil society organizations in Ethiopia are involved, in one way or another, in development-related activities. Although these organizations, but especially non-governmental organizations, have realized the need to go beyond providing relief aid and development activities and to make some contribution toward addressing policy and civil rights issues, they have not been able to achieve anything of significance because of limitations in their own capacity and for fear of drawing the government's suspicion and provoking its ire.[23]

5.3 Challenges of Civil Society Organizations in Ethiopia

Studies indicate that, in their effort to implement their programs and sustain themselves, civil society organizations face innumerable difficulties (Dessalegn, 2002:116-117; Kassahun, 2002:127-129). The causes of the hurdles they face can be categorized as internal and external. Their internal problems emerge out of the organizations own weaknesses and limitations in capacity, while the external problems result from lack of favorable government policy and attitude, deep-seated societies working and attitudinal heedlessness, as well as the poverty prevailing in the country and weak socio-economic conditions.

Regarding the organizations' internal problems, they can be summarized as follows: inadequate manpower, lack of financial resources, shortage of inputs for their day-to-day activities and failure in implementing plans on schedule as well as the danger of being mired in dependency on donors. It is obvious that this situation will erode the confidence and support of the organizations' members and supporters, while at the same time stripping the organizations themselves of their autonomous status. The reason is that, dependency creates the conditions for donors to give priority to their own agenda and interests. Lack of coordination, management and technical skills strengthens the tendency to seek the support of others in terms of designing programs, planning and implementation, inevitably leading to more problems.

The civil society organizations in Ethiopia have additional problems they face. One could mention, for example, the fact that with the exception of non-governmental organizations and cooperative associations, most civil society organizations are concentrated in Addis Ababa and a few other urban

centers; the absence of solid guarantee that the organizations would continue to operate on a sustainable basis; the fact that the organizations themselves have not been able to inculcate within their ranks the culture of democracy and appropriate modes of operation in the areas both of leadership and work ethic; lack of sufficient opportunities and forums for engaging in dialogue on matters of common interest with the government; absence of adequate communication networks by which to publicize their aims and activities to the population at large (Dessalegn, 2002:118).

VI. Our Vision for 2020

While civil society organizations, as a cultural value, have been known in Ethiopian history for a long period of time, they started emerging in their modern form only a few decades ago. As it has been repeatedly pointed out, the civil society organizations in Ethiopia, which we classified as traditional and modern, have not as yet fulfilled the criteria that the concept requires. Neither have they gone far in terms of their development and strength. Because of this, the contributions they made so far to the country's development and growth has not been able to measure up to their own expectations and those of the social groups they serve, bearing in mind, however, that the organizations have undertaken various useful activities.

The traditional organizations still continue to function without making any significant change in the aims for which they were set up in the different parts of the country centuries ago, still operating as of old. Consequently, the contributions they made toward fundamental and sustainable change in their modes of operation and to their constituencies are few. Among the reasons for this state of affairs, one can mention the following: the thinking, ways of life and the practices of the majority of our country's population has remained more or less the same as those of our grand and great-grand ancestors; our failure to make any meaningful progress in the different sectors of development and growth; our inability to realize the social, economic and political transitions that have resulted in fundamental changes in the thinking, practices and ways of life of the developed countries; and the recurring man-made problems (such as conflicts, lack of good governance practices, social crises) as well as natural disasters. Another reason is that, because the traditional organizations are for the most part engaged in addressing day-to-day problems, their energies and assets have been exposed to constant depletion and, in some cases, exhaustion. It is because of such difficult situations that traditional civil society organizations have continued to this day without making any change either in the original aims they started with or in their organizational structures and the modes of their operation. And as long as this situation remains unchanged, one cannot expect of them any significant contribution toward the development and prosperity of Ethiopia.

Given the present scenario, we can think of opportunities whereby Ethiopian traditional organizations could play significant roles by the year 2020, but only by changing their modes of operation and their organizational structures, and by making fundamental adjustments in their nature, aims and goals in such a way as to make them amenable to the requirements and demands of the country's development and growth. Although one cannot expect the challenging problems and hurdles these organizations face to be removed in a short period of time, and fully at that, the organizational structures and modes of operation will inevitably change given the following scenario: education has been expanding at different levels; health services and their manner of delivery have shown relatively significant improvement in many aspects; the level of awareness of the public has increased as a result of the information and knowledge they are being exposed to; urban centers have been growing and developing, and the link between their interests and those of the rural areas has been strengthened as a result of the development of different communications and infrastructure networks, etc. Although they exhibit several problems, the good beginnings we now see in Ethiopia will, in due course, take root and be realized. When these promising beginnings take root and rest on firm foundations by the year 2020, the country's traditional organizations, one can hope, will divorce themselves, however partially it may be, from their limited aims and their "backward" organizational structures and practices, pool their energies and assets and make a concerted effort to play a more visible role in the effort to bring about development. In this regard, then, the society at large, civil society organizations with better position, the state and other agencies that are directly or indirectly concerned with the welfare of these organizations should be

encouraged and urged to look ahead and forearm these organizations with the appropriate support and prepare the way for their meaningful participation.

Those civil society organizations that we classified as modern are engaged in numerous useful activities in the different sectors of their choice. But they, too, are beset with problems both from within and problems coming from external forces over which they have no control. To reiterate what has been pointed out earlier: these organizations suffer from financial shortage, lack of operational skills, limitation in capacity, all of which threaten their autonomous status; these problems in turn lead to the organizations' dependency on others; they operate in a climate of suspicion on the part of the state, on top of which they suffer bureaucratic hurdles and bottlenecks; they are reluctant to engage in policy-related issues for not only to protect the interests and survival, but for fear of provoking the state's ire and the possible measures that it might take against them.

Considering some of the tendencies and beginnings that we observe around us today, it is possible to say that the modern civil society organizations now operating in Ethiopia will, by the year 2020, find themselves in front of wider opportunities to withstand the problems they now face, assess their own internal weaknesses, rectify and improve their practices and highly contribute for Ethiopia's overall development. To show the possibility for this to happen, one can cite the following happenings: modern civil society organizations, but particularly non-governmental organizations, have come to realize that they should involve themselves, hesitantly perhaps, in policy-related issues and take concrete steps; an NGO Code of Conduct has been put in place and gained the acceptance of the state; the state and the organizations have created bilateral committees and forums whereby to come together and discuss certain issues (e.g. poverty-reduction, food-security, program assessment, health, potable water). Given this, one can hope that, by the year 2020, these beginnings will improve, expand and become even stronger and there will be created an auspicious policy environment suited to practical engagement whereby the civil society organizations will be able to contribute more to Ethiopia's fundamental and sustainable development. But because this situation will not come into being *ex nihilo*, the organizations themselves, to begin with, next the government, and then, the different social groups directly or indirectly concerned about the matter are expected to, and should, do a lot.

Civil society organizations, on their part, should coordinate their activities as well as their organizational structure, at the same time creating a common forum and take measures to exert influence and positive pressure on the government for the designing and implementation of a policy/law that ensures their survival, respects and protects their autonomy and encourages and supports their activities. And this move should be considered as an integral part of the struggle to establish democracy, good governance and the rule of law. It is widely believe that democracy and the rule of law play a crucial role in the concrete realization of a multi-faceted development. And, because the beneficiaries of such development are the society at large and the state itself, they should cooperate with and provide support to civil society organizations in their efforts. In this regard, the issue of sensitizing the public and other stakeholders should be given due consideration and the necessary preparation made accordingly.

As for those in power, as well as those who may come to power in the future, they should extricate themselves from the suspicions they have about civil society organizations and free themselves of their constraining practices, in the process recognizing that the strengthening of civil society organizations plays a big role in filling those gaps that cannot be managed by the state and the private sector and, accordingly, provide the necessary support the organizations need. This is something that must be given serious attention. The problems civil society organizations have in terms of financial, material and manpower resources is one the reasons responsible for their dependency on external forces as well as the loss of their autonomy. The year 2020 might usher in a situation whereby the organizations could build their capacity and with that, their self-confidence. If these organizations, along with the support of the society at large, start their peaceful and legal struggle from the outset, to help remove the legal, administrative, economic and political constraints, the year 2020 could bring with itself a situation whereby the organizations would largely be self-reliant and able to do their work, in the process developing and strengthening themselves.

To conclude, civil society organizations can contribute to our country's development and prosperity if, and only if, they put aside the question organizational or individual profit and self-interest and resolve to act with industry. Considering the many useful activities that the civil society organizations have been engaged in so far, as well as those that they would engage in henceforward, we can say that there now exists a situation whereby, these organizations will be able, by the year 2020, to incorporate in their aims and action plans issues that are crucial for the country's development and implement them accordingly. For this to be realized, they need to get rid of their long-standing tendency to shun participation in policy-related matters simply on the pretext of offending the state by making some political mistakes for which they might get themselves in trouble. This accomplished, they will be able, in the year 2020, to serve, with a clear perspective and in a responsible way, as the bridge that will help ensure the healthy relationship that ought to exist between the state and the society at large.

To all members of the Ethiopian Economic Association (EEA)

The Association uses electronic media to communicate with its members. However, communication gap has been observed between the Association and some of its members. This may be due to the fact that some members may not inform the secretariat of the Association when they change their email addresses and some times the secretariat may misspell email addresses of the members.

This is therefore, to request you if you do not have any communication with the secretariat of the Association at least in the past three months, please send your full name with your valid email address at eea@ethionet.et. Moreover, if you notice any of you,r collogues, classmates or friends have not communication with the secretariat, it is our pleasure to receive from you their full name and email addresses.

We thank you for your cooperation,

Sincerely,

EEA Secretariat

በዶ/ር ካሳሁን ብርሃኑ ተዘጋጅቶ በቀረበው ጽሑፍ ላይ የቀረበ አስተያየት

ጸቦወርቅ ኃይሌ*

ይህ ጹሁፍ በርካታ ጠቃሚና አስተማሪ የሆኑ ሀሳቦችን ያቀፈ ነው:: ለዚህም አቅራቢው ሊመሰገኑ ይገባቸዋል:: ከዚህም ውስጥ ዋና ዋናዎቹን ለመጥቀስ፣

1. የሲቪል ማህበራት ጽንሰ ሀሳብና እድገት ወደ ሥረ መሰረቱ በመዝለቅ የተለያዩ አመለካከቶችን ይዳስሳል::
2. የሲቪል ማህበራት አመጣጥ፣ ከመንግሥት (State) ጋር ያላቸውን ግንኙነት በግልጽ ያስቀምጣል::
3. በሲቪል ማህበራት ምንነትና ማንነት እንዲሁም ሚናቸው ላይ አወዛጋቢ ሀሳቦች ወይም ሙሉ በሙሉ ስምምነት ላይ አለመድረሱን ያመለክታል::
4. በሲቪል ማህበራት ስም የሚንቀሳቀሱ ግን ማህበራቱን የማይወክሉ አካላት እንዳሉ በግልጽ ያሳያል:: ይህ የጹሁፉ አንደኛው በጣም ጠንካራ ጐኑ ነው ማለት ይቻላል::
5. የሲቪል ማህበራት እንደ ልማትና እድገት አጋሮችና ተዋናዮች የመመልከት አዝማሚያ እየተጠናከረ መምጣቱን ይገልፃል:: ትክክል ነው::
6. አንፃራዊ ነፃነታቸው ላይ ከፍተኛ ትኩረት ይሰጣል ይደግፋልም:: ይህም ትክክል ነው በጣም አስፈላጊ ሀሳብና እምነት ነው::
7. የኢትዮጵያ ሲቪል ማህበራት አመጣጥና ችግሮች ላይ የቀረበው ሀሳብ መልካም ነው ውይይት ቢደረግበት ጥሩ ነው::
8. ለ2020 ትልማችን /የኢትዮጵያ ሁለንተናዊ ዕድገት/ ከፍተኛ አስተዋፅኦ ሊያደርጉ እንደሚችሉ ይቀበላል:: ጠንካራና ግልጽ የሆነ እንዲሁም ትልቅ ተስፋ እንዳለው ይገለፃል በዚህም አቅራቢው ሊመሰገኑ የገባቸዋል::
9. ሚናቸውን በትክክል ለመወጣት ብዙ ጥረቶች መደረግ እንዳለበት ያምናል:: እውነት ነው::
10. የቋንቋ ጥራቱም የሚደነቅ ነው::

በጹሁፉ ላይ በርካታ ጠቃሚና አንባቢያንን ሊያስተምሩ የሚችሉ ሀሳቦች እንዳሉ ሁሉ አንዳንድ ክፍተቶችም ይታያሉ:: እነዚህ ክፍተቶች ቢሸፈኑ ጹሁፉን የበለጠ ጠንካራ ከማድረጋቸውም በላይ የአስተሳሰብ ጥራትን (Conceptual clarity) ያመጣሉ የሚል ሀሳብ አለኝ:: ከነዚህም ውስጥ ዋና ዋናዎቹን ለመጥቀስ፣

1. ጹሁፉ የስቪል ማህበራሰብ መፈጠር የጀመረው በ17ኛው ክፍለ ዘመን መሆኑን ያመለክታል:: ይህ ሀሳብ የዘመናዊ ወይም የዚህ ዓይነት የአደረጃጀት መልክ እየያዘ መምጣት የጀመረው በሚል ሀሳብ ቢተካ የሚሻል ይመስለኛል:: ምክንያቱም የሲቪል ማህበረሰብ አመጣጥ ከState ጋር የተያየዘ መሆኑን ከተቀበልን State ባለበት ሁሉ

2. የሲቪል ማህበረሰብ አለ ማለት ይቻላልና::
ለምሳሌ በኢትዮጵያ ታሪክ ውስጥ “እረኛ ምን አሉ” የሚለውን ሀሳብ በዘመኑ የነበረውን የሲቪል ማህበረሰብ ምንነት ያሳያል::

3. የሲቪል ማህበረሰብ ምሁራን ሲጠቀሱ የነ ሄግልና በዛሬ ዘመን ያሉ አስተሳሰቦች ቢታከልበት ጥሩ ነው:: በተለይ ሲቪል ማህበረሰብ እንደ Third Sector የሚቀርበው አስተሳሰብ መታከል አለበት ይህ (Conceptual clarity) ለማምጣት ያግዛል::

4. የሲቪል ማህበረሰብ ሚናና ከመንግሥት ጋር ያለው ግንኙነት ላይ የቀረበው ሀሳብ መስተካከል አለበት ይመስለኛል:: ሲቪል ማህበረሰብ እንደ አገናኝ ድልድይ ሳይሆኑ ራሱ የቻለ በህብረተሰብ ላይ የሚታዩ ችግሮችን ለመቅረፍ የሚጥር አካል መሆኑን በግልጽ ማሳየት ያስፈልጋል:: እንዲያውም የሲቪል ማህበረሰብ እየተጠናከረ የመጣው State fail በማድረጉ መሆኑን መግለጽ ተገቢ ነው:: Division of power Check and balance መጥፋቱ ሲቪል ማህበረሰብ እያጠናከረው እንደመጣና መጠናከርም እንዳለበት መታየት አለበት:: ድንበር ዘለል የኢኮኖሚ ተቋማት Transnational Conglomerates መፍጠር የህብረሰብን ችግር እያበዛ መምጣት ይህም የሲቪል ማህበረሰብን ያጠናከረ ጉዳይ መሆኑን በጹሁፍ መካተት አለበት:: በዚህም

አቶ ያቦወርቅ ኃይሌ የመጀመሪያ ዲግሪያቸውን በቢዝነስ አድሚኒስትሬሽን ሁለተኛ ዲግሪያቸውን በአለም አቀፍ ቢዝነስ ማኔጅመንት አግኝተዋል:: አቶ ያቦወርቅ □ጁሌ በበርካታ ቦታዎች በኃላፊነት ደረጃ ያገለገሉ ሲሆን ለመጥቀስ ጸህል:- በAction-Aid Ethiopia እና ዩጋንዳ ዉስዓ በኘሮግራም ዳይሬክተርነት እንደዚሁም ኘሮኘራይድ የሚባለው መንግስታዊ ያልሆነ ድርጅት መስራችና ሥራ አስኪያጅነት አገልግለዋል:: በአሁኑ ሰዓት በ ACORD ዉስዓ በኘሮግራም ዳይሬክተርነት □□ሥሩ ጁ□ኛሉ::

ተግባራቸው ከመንግሥትና ከደንበር ዘለል የኢኮኖሚ ተቋማት ጋር የትብብርና የተቃርኖም ግንኙነቶች ሊኖረው እንደሚችል አጉልቶ ማሳየት ይገባል። በተጨማሪም በመንግስት በጐ ፈቃድ የሚፈጠሩና የሚጠፉ ሳይሆን ከማህበረሰብ የሚመነጩ የማህበረሰብ ችግር ውጤቶች መሆናቸው መሰመር አለበት።

5. በጽንስ ሀሳብ ደረጃ መቅረብ ያለበት የሲቪል ማህበረሰብ አጠቃላይ ገጽታ እንጅ በእያንዳንዱ ሲቪል ማህበረሰብ ባህርያት ላይ የተመረኮዘ ሀሳብ ማቅረብ ደንን በዛፍ መግለጽ ያህል ነው። ዝግባ እንደዝግባነቱ ያለው ባህርይ እንደደን አባልነቱ ያለው ሚና የተለያየ ስለሆነ ጹሁፍ እንደሲቪል ማህበረሰብ አባልነቱ ባለው ሚና ላይ ትኩረት ቢሰጥ ይመረጣል። አንድ የሲቪል ማህበረሰብ ድርጅት ያባላቱን ጥቅም ማስጠበቅ ዓላማው ቢሆንም እንደሲቪል ማህበረሰብ ግን በአጠቃላይ የህብረተሰብ ጥቅም እንደሚያስጠብቅ ጉልቶ ቢታይ ይመረጣል።

6. ስለ 2020 ራዕይ፣ ስለ አጠ ቃላይ ዕድገት ያቀረበው ሀሳብ የበለጠ ቢዳብር፣ ለኢትዮጵያ አሁን ካለችበት ሁኔታ ዕድገት ማለት ምን እንደሆነ የበለጠ ቢብራራ ይመረጣል። የአመለካከት አንድነት ያዳብራል። ዛሬ እኮ እድገት በሚለው ቃል አንድነት አለ እንጅ በእድገት ምንነት ላይ አንድ ወጥ አመለካከት ገና አልዳበረም። የፖለቲካ ዕድገት ስንል የፖሊሲ Consensus የተደረሰበት፣ የፖለቲካ ሀሳቦች መቻቻል የሰፈነበት፣ ስልጣን በምርጫ የሚሸጋገርበት፣ ስልጣን የለቀቀው ቡድን ካገር የማይሰደድበት፣ በአገሩ በሰላም የሚኖርበት፣ የፖለቲካ ልዩነቶች በሰላማዊ መንገድ የሚፈቱበት፣ በሀገሪቱ በሚገኙ የዲሞክራሲ ባህሎች የጐለበቱበት አገር መሆኑን መግለጽ ያስፈልጋል።

እንዲሁም የኢኮኖሚ ዕድገት ሲባል ምን እንደሆነ መግለጽ አለበት። የኢኮኖሚ ዕድገት ብልጽግና የሰፈነበት ድህነት የሌለበት የህብረተሰብ የኑሮ ሁኔታ በዘላቂነት የተሻሻለበት የእርሻው ዘርፍ ለአጠቃላይ ኢኮኖሚ ያለው አስተዋጽኦ የቀነሰበት ከእጅ ወደ አፍ የአኮኖሚ (Subsistence economy) የተላቀቀበት የኢንዱስትሪ ዘርፍ ግንባር ዋነኛ የኢኮኖሚ አስተዋጽኦ የሚያደርግበት መሆኑን ቢዘረዝር ጥሩ ነው። የቴክኖሎጂ ዕድገትም ቢታከልበት፣ የባህላዊ (Traditional) የአመራረት ዘይቤ በዘመናዊ የአመራረት ዘይቤ ሲተካ መሆኑን ቢገለጽ፤ የባህል ለውጥ ሲባል የአስተሳሰብና የአመለካከት ዕድገት ሲባልም ምን እንደሆነ ቢገለጽ ይበጃል እላለሁ።

7. የሲቪል ማህበረሰብ ያለው ሚናና በተጨባጭ እያደረገ ያለውም አስተዋፅኦ በዚህ አንፃር መቃኘት አለበት።

8. ዛሬ የሲቪል ማህበረሰብ የፖለቲካ ዕድገት ለማምጣት ብዙ ጥረት እያደረገ ነው። የፖለቲካ መሪዎችን ሳይቀር የሲቪክስ ትምህርት ይሰጣል። በየጣቢያው የሰብአዊ መብት ምንነትን እያስተማረ ነው። በየእርከኑ ለሚገኙት የመንግስት ሹማምንት፣ ለሕዝብ ተመራጮች ትምህርት ይሰጣሉ። በሬድዮ ሳይቀር መልካም አስተዳደር ምን እንደሆነ ድህነትን ለመቀነስ ብሎም ለማጥፋት ያለው አስተዋፅኦ ምን እንደሆነ እያሰራጨ፤ ምሁራንና የመንግስት ባለስልጣኖችም እያወያዩ ነው። የሚያሳዝነው ግን ይህንን ስራችሁ ተብሎ የሚንገላቱ ብዙ መሆናቸው ነው።

9. የኢኮኖሚ ዕድገት ለማምጣት ቀንና ሌሊት ደፋ ቀና እያለ ነው። የብድርና ቁጠባ ፕሮግራሞቻቸው፣ የአነስተኛ ንግድ ክህሎት ማዳበራቸው፣ የአነስተኛ ሥራ ፈጠራቸው፣ ገንቢ ይሆን የፖሊስ አስተያየት መስጠታቸው እንደ ምሳሌ ይጠቀሱ። የአርሶ አደሩና የአርብቶ አደሩን ኑሮ ለማሻሻል የሚያደርጉትም አስተዋጽኦ ይገለጽ።

10. ቴክኖሎጅም ለማሰደግ በአነስተኛ የመስኖ ልማት ግንባታ፣ የባህላዊ የአመራረት ዘይቤ በማሳደግ ላይ መሆናቸውም ይታከል።

11. በሀገሪቱ ውስጥ የፆታ እኩልነት ለማስፈን የስነ ጾታ ትምህርት በመስጠት ሴቶችና ልጃገረዶች በማንኛውም የፖለቲካ የኢኮኖሚና የማህበራዊ ኑሮ ላይ በእኩልነትና በንቃት እንዲሳተፉ እያደረጉ መሆናቸው ይገለፅ። የባህላዊ ለውጥ ለማምጣት ግርዛትን ያለ እድሜ ጋብቻን ጠለፋትን ሴት ልጅን በማስተማር ተግባር እየተንቀሳቀሱ ነው።

12. በጤና፣ በትምህርት፣ በንጹህ ውሃ አቅርቦት ላይ ያልተሳተፈ የሲቪል ማህበረሰብ የለም ማለት ይቻላል። በተለይም የእምነት ተቋማት እንደካቶሊካዊነት ቤተክርስቲያን በትምህርት ላይ ያበረከቱትና በማበርከት ላይ ያሉ አስተዋፅኦ ትውልድ የማይረሳው ነው።

13. HIV/AIDSን በመከላከልና በማስቆም ፊር ቀ□ፀ ሚና የተጫወተው የሲቪል ማህበርሰብ ነው እነዚህና እነዚህን የመሳሰሉትን በጹሁፍ ላይ ቢካተቱ ጥሩ ነው እላለሁ።

በዶ/ር ካሳሁን ብርሃኑ ተዘጋጅቶ በቀረበው ጽሑፍ ላይ የቀረበ አስተያየት

□ለቀ □□ለ*

የተከበራችሁ እንግዶች፣ የመድረኩ ታዳሚዎች፣ ክቡራትና ክቡራን

በቅድሚያ የኢትዮጵያ የኢኮኖሚክስ ባለሙያዎች ማህበር ከላይ በተጠቀሰው ርዕስ ዙሪያ ይህንን የዛሬውን መድረክ በማዘጋጀቱ ያለኝን አድናቆት እየገለጽኩ፣ እኔም አስተያየት እንድሰጥ በመጋበዜ ምስጋናዬን ለማቅረብ □ወ□ለሁ::

ዶ/ር ካሳሁን በሰከነ አንደበታቸውና በሰላ ቋንቋቸው የሲቪል ማህበራት ፅንስ ሀሳብና ታሪካዊ አመጣጥ፣ የሲቪል ማህበራት መለያና መገለጫ ባህሪዎች፣ በልማት ሥራ ውስጥ የሲቪል ማህበራት ያላቸው ሚና እና የሲቪል ማህበራትን በተመለከተ ያላቸውን ራዕይ አስመልክተው የሰጡትን ትንተና በመስኩ ላይ ድባብ እንድንጥል የሚያደርግ ነው::

ለጥናታቸው ያለኝን አድናቆት በድጋሚ እየገለፅኩ፣ አስተያየቴን አንኳር በሆኑ ጭብጦች ላይ በማተኮር የበለጠ ትኩረት ይሻሉ ባልኳቸው ጉዳዮች ዙሪያ እሰጣለሁ:: እነሱም ሀ/ የፅንስ ሀሳብ ትንታኔና ዘይቤአቸው ለ/ የሲቪል ማህበራት ሚና ሐ/ የሲቪል ማህበራት ችግሮችና መ/ የወደፊት ራዕይ ማጠናከሪያዎች በሚል በአራት ንዑስ ክፍሎች በመዘርዘር አቀርባለሁ::

(ሀ) የፅንስ ሀሳብ ትንታኔና ዘይቤአቸው

ዶ/ር ካሳሁን በጥናታቸው ከዛሬ 3 እና 4 ክፍለ ዘመናት በፊት የነበሩትን የፖለቲካ ፍልስፍናዎችንና የዘመናዊ የአስተሳሰብ ዘይቤዎችን በመቃኘት ሲቪል ማህበራት ዜጎች በፈቃደኝነት የሚፈጥሩትና አንፃራዊ ተቋማዊ ነፃነታቸውን ጠብቀው በመንግስትና በህብረተሰብ መካከል እንደአገናኝ ድልድይ የሚያገለግሉ ስብስቦች እንደሆኑና አሁንም ይህንኑ ተግባር የሚያከናውኑ መሆናቸውን ገልፀዋል:: አጸጻ□ዉም ሲቪል ማህበራትና ህብረተሰብ አንድና ተመሳሳይ አለመሆናቸውን፣ ስብስቡም እስከአሁን ስምምነት ላይ ያልተደረሰባቸው ነገር ግን በርካ□ ተቋማትን ጨምሮ እንደሚያቅፍ አስገንዝበዋል::

እነዚህ ከላይ የተገለፁት ትርጓሜዎችና ፅንስ ሀሳቦች መኖራቸውን የተረጋገጠና የሀሳብ ልዩነታችን የጎላ ባይሆንም ትንታኔአቸው በፖለቲካው ፍልስፍና ዙሪያ ላይ ያጠነጠነ በመሆኑ የገበያውን /የግሉ ኢኮኖሚ/ □□ታ አደብዝዞት አልፏል:: በበርካታ ባለሙያዎች ዘንድ እንደሚገለፀው አንድ ህብረተሰብ የሶስት አካላት - ማለትም መንግስት /ፖለቲካ/፣ ሲቪል ማህበራት (ትርፍ አምራች ያልሆነ) እና ገበያ (የግሉ ኢኮኖሚ) ክፋይ ሲሆን፤ ሲቪል ማህበራትም በዜጎች (ግለሰቦች) እና በሁለቱ አካላት ማለትም በመንግስትና በገበያ መካከል እንደ ድልድይ ሆነው የሚያገለግሉ ስብስቦች ናቸው::

እንደሚ□ወቀው በምክራቡ ወጀም የ«ነፃ» ኢኮኖሚ ስርዓት በሚያራምዱ አገሮች ውስጥ የገበያው (የግሉ ክፍል) ሴክተር ለሲቪል ማህበራት ማደግ ከፍተኛ የገንዘብ ምንጭ ሲሆን፣ የመንግስት/የፖለቲካ ክፍሉም (ሴ□ተሩም) ይህ አስተዋፅኦ የተመቻቸ እንዲሆን የህግና የገቢ ግብር ስርዓት ማሻሻያ ሥርዓት በማዘጋጀት □□□ ጸ□ርፅለ□ል:: ጁህም በሶስቱ የህብረተሰብ አካላት መካከል ያለውን ተደጋጋፊነትና የዜጎችን መብት መከበርን ያጠናክራል:: ስለሆነም በመልማት ላይ ለሚገኙ እንደኢትዮጵያ አይነት አገሮችም ትልቅ ሚና የሚኖረው ነውና የሲቪል ማህበራት እድገትና የሚኖራቸው ሚና መገለጫ □ተቀሩት ሁለቱ የህብረተሰብ አካላት እድገትና ግንኙነት መሆኑን መገንዘብ ጸስ□ልፉል::

ሌላው ስለ ሲቪል ማህበራት □ሪካዊ አመጣጥና እድገት ሲጠቅሱ ዶ/ር ካሳሁን በምዕራቡና በተቀረው በተለይም በታዳጊ አገሮች ያሉት ነባራዊ ሁኔታዎች የተለያዩ በመሆኑ ለሲቪል ማህበራት መስፋፋትና ማደግ የየበኩላቸውን አስተዋፅኦ እንደሚያደርጉና አንዳንድ ባለሙያዎች አልፈው ተርፈውም በ□ □□ዉ በተለይም በአፍሪካ አገሮች ለሲቪል ማህበረሰብ መፈጠር መነሻ የሚሆኑ የመንግስትና የኢኮኖሚ ስርዓቶች ተሟልተዉ □ሚ□ኑ ባለመሆኑ የሲቪል ማህበራት ከጅምሩ አሉ ለማለት እንደማይደፍሩና ይህ ሰጣ-□ባ እስከአሁንም አከራካሪ ሆኖ መቆየቱን ገልፀዋል:: ይሁን እንጂ በትንታኔአቸው አፍሪካና የተቀረውም የታዳጊ አገሮች በምክራቡ □□ለቲካ-ኢኮኖሚ መገለጫ በነበሩት የቅኝ አገዛዝ፣ የወ□□ራዊ ወረራና የእርዳታ ስርዓትን ተገን በማድረግ አገር በቀል የሆኑ የሲቪል ማህበራትን በመጫን፣ «ኋላ ቀር» ናቸው በሚል በማጥላላትና በማስወገድ በራሳቸው ተቋማት ለመለወጥ ያደረጉት ተፅዕኖ በቀላሉ መታየት እንደሌለበትና በአንፃሩም እነዚህ አገራዊ /ባህላዊ/ የሲቪል ማህበራት ይህንን ሁሉ ተፅእኖ በመቋቋም ከዘመን-ዘመን ተሻግረው ዛሬም ህብረተሰባቸውን ማገልገላቸው አድናቆት ሊቸራቸው እንደሚገባ ነው::

---

* የፅሑፉ አቅራቢ የካናዳ ሕፃናት አድን ድርጅት የኢትዮጵያ ፕሮግራም ተጠሪና የምስራቅ አፍሪካ ፕሮግራም አስተባባሪ በመሆን □ጸ□ለ□ሉ ነው:፤ በዓለም አቀፍ የልማት አስተዳደር ዘርፍ በኢትዮጵያና ከኢትዮጵያ ውጪ ላለፉት 19 □መታት በከፍተኛ □ሥራ ኃላፊነት ላይ ተሰማርተው አስተዋፅኦ ያደረጉና በመስኩ በርካታ ልምድ ያካበቱ ናቸው::

በተፊ ማሪም እንደ ኢንዱስትሪ አብዮቱና የብርሃንና የተሀድሶ ዘመናት ሁሉ ዛሬ በምንገኝበት የ21ኛዉ □□ለ ዘመን ድንበር የለሽ፣ ወፀ-ዓለማዊነት (ግሎባላይዜሽን) ድንበር የለሽ የሆኑና ድንበር ሳይገድባቸው የዓለም ዜጎች ዓለማችንን ያስጨንቃታል ባሉበት እንደ ከባቢ አየር መለወጥ፣ የኤች.አይ.ቪ/ኤድስ ወረርሽኝ፣ የድህነት ቅነሳ ጥሪ፣ የዓለም የኢኮኖሚ ስርዓት መዛባትና ሌሎችም ጉዳዮች ዙሪያ በመሰብሰብ ከፍተኛ እንቅስቃሴ ሲያደርጉ እናስተውላለን::

ይህም የሲቪል ማህበራትን መነሻ ፅንሰ ሀሳብ እንደገና እንድንቃኝና እንድንፈትሽ የሚያደርግ ነው:: ስለሆነም ዶ/ር ካሳሁን ትኩረት ሰጥተው አልፈውት ቢሆን ኖሮ መልካም ነበር::

ለ/ የሲቪል ማህበራት ሚና ዶ/ር ካሳሁን በፅሁፋቸው የሲቪል ማህበራትን በኢትዮጵያ ሚና ተፈራራቂ ከነበሩት የፖለቲካ ስርዓቶች ጋር በማነፃፀር ያላቸውን ሀሳብ አንፀባርቀዋል:: አያይዘውም ባህላዊ የሲቪል ማህበራት ድርጅ□ዊ ተቋማቸውና ተልዕኮአቸው በአብዛኛ ው ያልተለወጠ በመሆኑ አገራዊ በሆኑ የልማት ሥራዎች ላይ አስተዋጽኦአቸው አነስተኛ መሆኑን □ቁመ□ል፤፤

እዚህ ላይ ያለን የሀሳብ ልዩነት እነዚህ የባህል ተቋማት «ኋላቀር» ሆነው ሳጁለወ□· □ቀሩ ሳይሆን በመለወጥ ላይ ያሉ ተቋማት መሆናቸውንና እንደውም በተከታታይ በአገራችን ሰፍነው የነበሩ የፖለቲካ ስርዓቶች የራሳቸውን አገዛዝ ለማስረ□ ሲሉ እነዚህ ተቋማት ላጁ ጫና ማድረሳቸውና ከልማት መስመር ው:□ ም እንዲሆኑ ማድረጋቸው ተቋቁመው: መቆ□ታቸው ትኩረት □ሚስብ ነው:: እንዲሁም ይህንን ሁሉ ተቋማዊ ጫናና የፖለቲካ አገዛዝ ሥርዓት ተቋቁመው ዛሬም ሰፊውን ሕዝብ በተለይም የአነስተኛ ኑሮ ነዋሪ የሆነውን ዜጋ በስፋት ማገልገላቸው ጥንካሬአቸውን የሚያሳይ መሆኑን ነው:: ድጋፍም ከተደረገላቸው በአገር ልማት ላይ ለውጥ ማምጣት እንደሚችሉ ነው::

ለአብነት ያህል የዕቁብ ተቋማትን ብንወስድ ከሥራ የተፈናቀለን፣ ከዘመቻ የተመለሰን፣ ከገጠር የፈለሰን፣ ከንግድ የከሰረንና፣ አዲስ ተለማማጅ ሥራ ፈጣሪን እንደ አቅሙና ችሎታው በማቋቋም፣ የገንዘብ/ካፒታል ምንጭ በመሆን፣ የመተማመን ሥርዓትን በማስፈን ምናልባትም ባንኮቻችን እያደረጉ ካሉት አስተዋፅኦ በማይተናነስ ሽፋን ከፍተኛ አገራዊ አስተዋፅኦ እያደረጉ ነው::
በኢትዮጵያ የአነስተኛ የገንዘብ ቁጠባና የህብረት ሥራ ማህበራትም በከተማ በተለይም በተቀጣሪነት የሚያገለግለው □ሠራተኛ □□ል በማሰባሰብ የሚያደርጉት የቁጠባ ባህል ማስፋፋትና የገንዘብ ምንጭ እንቅስቃሴ የሚደነቅ ነው::

□ሽርካታ መንደር አቀፍ ግጭቶች የሚፈቱትና በየአካባቢው ዜጎች በሰላም □ብተው: እንዲወጡ የሚደረገው የዚሁ የባህላዊ ተቋማት ከፍተኛ አስተዋጽኦ በመኖሩ እንጂ በአብ□ኛው በዘመናዊ ፖሊስና ሰራዊት በማሰማራት ለመሆኑ የበለጠ ትኩረት ለወደፊትም ሊቸራቸው ጁ□ባል::

2ኛ. በአዲስ መልክ □□ተለመ□ □ጸበረ□□ □መ□ው: □ሲቪል ማህበራት ሚና ደግሞ የዓለም ዓቀፍ የንግድ ሥርዓትን ጭቆና ለመቋቋም የሚደረጉት ጥረት ሲሆን በቅርቡ እንደምናስታውሰው የኢትዮጵያ የቡና አምራቾች ህብረት፣ ከአክስፋም ዓለም ዓቀፍ ድርጅት ጋር የንግድ ምልክት መብት ባለቤትነት ጥያቄ ዘመቻ መ□መሩ □ሚጸበረታታና አዲስ የተሳትፎ ዘርፍን የሚያንፀባርቅ ነው:: ከዚህ በፊትም ሌሎች ዓለም ዓቀፍ የንግድ ተቋማትን በተመለከተ ተመሳሳይ ርምጃ ተወስዷል:: ይህ ለአገር ኢኮኖሚና ልማት ከፍተኛ ዓቅም መስ□ቱ □ማጁታበል ነው::

3ኛ. የአገር ውስጥ መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች ተቋማት (ግድፈታቸው ዶ/ር ካሳሁን እንዳሉት ተጠብቆ) ከዓለም ዓቀፍ ድርጅቶች ጋር በመሆን በአገራችን የልማት ሥራ ላጁ □ው:□ ር□ታን በመሳብ መንግስት ባልደረሰባቸው ወይም የመንግስት አቅም ግንባታ ክፍተት በሚ□ጁባቸው ቦታዎችና ጉዳዮች ላይ የልማት እንቅስቃሴ ማድረጋቸው ግልጽ ነው:: የእነዚህ የሥራ ውጤት ውስብስብ የሆኑ በአነስተኛ የኑሮ ደረጃ ላይ የሚገኙ ዜጎችን ሁለንታዊ ችግሮች የሚቀርፍ ሥራዎችን ማከናወኑ በመሆኑ በአሀዝ አስልቶ ማስቀመጥ ቢጸስቸግርም አንድ በሲ.አር.ዲ.ኤ አማካይነት ተካሂዶ የቀረበ ጥናት እንደሚያመለክተው እ.ኤ.አ በ1997-2001 □5 □መታት ጊዜ ውስጥ እነዚህ ተቋማት ከ3.6 ቢሊዮን ብር በላይ ለልማት ሥራ በአብዛኛው: ከውጪ ምንጮች ፈሰስ ያደረጉ ሲሆን 23.2 ሚሊዮን የሚሆን የህብረተሰባችን ክፍልን የጤናና ው:ሀ (51%)ና፣ የምግብ ዋስትና (17%) □መሠረታዊ ልማት (15%) የትምህርት (11%) ተ□ቃሚ አድርጓል::

ከዚህ በተጨማሪም የሲቪል ማህበራት የፖለቲካ ሥርዓቱ «በጋበዛቸው» የፖሊሲ ውይይት መድረኮች ላይ በመሳተፍ የየበኩላቸው አስተዋፅኦ በማ□ረፅ ላጁ ጁ□ኛሉ:: ለምሳሌም የኢትዮጵያ የቤተሰብ ህግ መሻሻል፣ የኤች አይ ቪ ኤድስ አገር አቀፍ መመሪያ መውጣት፣ የድህነት ቅነሳ ስልት መተለምን መጥቀስ ይበቃል::

እስከአሁን የዘረዘርኳቸው ዶ/ር ካሳሁን አቅርበዋቸው ነገር ግን ትኩረት የበለጠ ሊሰጣቸውና ጎልተው ሊወጡ ይገባል ባልኳቸው የኢትዮጵያ የሲቪል ማህበራት የልማት ሚና ላይ ነው:: ከዚህ በመቀጠል ደግሞ ዋና ዋና ችግሮቻቸው ላይ አተኩራለሁ:: ዶ/ር

ካሣሁን እንዳሉት እነዚህ የሲቪል ማህበራት ማንነትን በጋራ ከመግለፅ አንስቶ የውስጥ ባህሪያቸውንና የሥራ እንቅስቃሴያቸውን በተመለከተ ችግሮቻቸውን በሚገባ አብራርተዋል፡፡ የወደፊት ራዕያችን በጎና የተሻለ ሆኖ ማየት ከሆነ ደግሞ እነዚን ችግሮች በሚገባ ማወቅና መፍታት ያስፈልጋል፡፡ ስለሆነም የሚከተሉትን በሁለት ዘርፍ በመክፈል አቀርባቸዋለሁ፡

1. <u>ውስጣዊ ችግሮች</u> - ሲቪል ማህበሮቻችን በተለይም የተወሰኑ የአገር ውስጥ መያድ የአመራር ጥንካሬ ማነስና የአመራር ሽግግር ባህል «መሀን» መሆን ጁ□ጸል፡፡ ጁህ □ፅሞ □ተወሰኑ ተቋማት □ሲቪል ማህበራት መሥረ□ዊ መ□ለ□ የሆኑትን የአባላት የነቃና የጠነከረ ተሳትፎና የአመራር አባላት ግልፅነትና የስልጣን ሽግግር እንዳይኖራቸው ያደርጋቸዋል፡፡ ይህ በሌሎቹ የንግዱና የፖለቲካ ዘርፎች ውስጥ መፀባረቁ ተመሳሳይነት ቢኖረውም በራሱ አሉታዊና የሲቪል ማህበራትን እድገት የሚፃረር ነው፡፡

2. ***<u>ውጫዊ ችግሮች</u>*** - አንዱ ውጫዊ-ውስጣዊ የምላቸው የሲቪል ማህበራት ሥነ-ምፅባር ኮድ ተዘጋጅቶ የቀረበ ቢሆንም በተገቢ ሁኔ□ ተፅባራዊ አለመሆኑ፣ የአመዘጋገብና የአደረጃጀታቸውን ሁኔታ በመንግስት በኩል አገሪቱን በሚጠቅም አኳያ በህግ አቃፊነት እስከአሁን አለመውጣቱ የሚያሳስብ ነው፡፡ በሌላ በኩል ደግሞ የዓለም ዓቀፍ አጀንዳዎች እንዲፈፀሙ ተጋላጭ መሆንና እንቅስቃሴዎቹ በውጪ □ር□□ □□□ ላጁ ዓ□ኛ መሆን ለመስኩ አለመዳበር የራሱን አስተዋፅኦ አድረጓል፡፡ ከዚሁ ጋር ተያይዞ ሊጠቀስ የሚገባው የግሉ ክፍል ኢኮኖሚ □□□ም ቢሆኑ ከዕለታዊ ምፅዋት አልፎ በስልታዊና ሥርዓት በጠበቁ የዕርዳታና የልማት ሥራዎች ላይ አለመሳተፍና □ገንኙነት ድልድዩ ክፍተት መታየት ነው፡፡

በመጨረሻም ዶ/ር ካሳሁን ያሏቸውን ራዕይ የምጋራ ሲሆን የሚከተሉትን ማጠናከሪያ አስተያየቴን በማቅረብ ጽሑፌን □□መ□ማለሁ፡፡

በ2020 ስንደርስ የምናገኛቸው የሲቪል ማህበራት፣ ከፖለቲካ/መንግስት/ና ከገበያው /ግል/ ሴክተሩ ጋር በአንድ የስብሰባ አዳራሽ ውስጥ፣ በመከባበር በባለቤትነት ተቀምጠው የጋራ አገራዊ ራዕይና የልማት ስልት የሚቀይሱበትን መድረክ ማየት ነው፡፡ ለዚህ ራዕይ መሳካትም:-

1. አብዛኛው □ህብረተሰብ ክፍላችን የሚስማማበትና ተፈፃሚ የሚሆን የህግ መመሪያና ድጋፍ ከመንግስት ወጥቶ ተግባራዊ መሆን ጁ□ባ□ል፡፡

2. □ፅሉ ንግድ ክፍል ከትርፍና ከግብር ክፍያ ግዴ□ ውጭ ፋር በተ□□መ መልኩ ለሲቪል ማህበራትና ትርፍ ለማያመነጩ መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች መጎልበት የሚያደርግበትን ሥርዓት ማመቻቸትና ማስፈፀም ጁ□ባል፡፡

3. ባህላዊና ነባራዊ የሲቪል ማህበራት ህብረተሰቡን በማገዝና በማስተባበር በኩል የሚኖራቸው ሚና የበለጠ እውቅና አግኝቶ አዳዲስ ከሚፈጠሩት ድርጅቶች ጋር በጋራ ወይም በተንዳኛ ልማታዊ አስተ□□ኦ እንዲያደርጉ ተቋማዊና የማቴሪያል ድጋፍ ሊደረግላቸው ያስፈልጋል፡፡

4. የአገር ውስጥ መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች ጠንካራ አባላትን □ሚጸ□ሩበትንና ተገቢ የአመራር ሽግግር የሚያደርጉበትን መንገድ በመፍጠርና በማመቻቸት ከፕሮጀክት እድሜ አልፈው፣ ከአንድ ትውልድ በላይ የሚያገለግሉ ድርጅቶች እንዲሆኑ የበኩላቸውን ጥረት ሊያደርጉ ይገባል፡፡

5. ከዚህም በላይ የአገር ውስጥ መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች (መያድ) «በተጋበዙባቸው» ብቻ ሳይሆን «በሚፈጡሯቸው» የፖሊሲ መድረክ ላይ ጭብጥን ምርኩዝ አድርገው የፖሊሲ አወጣጥና አፈፃፀም ላይ ጥራትና ብቃት ያለው እንቅስቃሴ እንዲያደርጉ ይጠበቃል፡፡

በመጨረሻም በ2020 በጋራ የበለፀገች ለ□□ቿ ሁሉ በእኩል የምትመች ኢትዮጵያን ለማየት ያብቃን!

አመሰግናለሁ፡፡

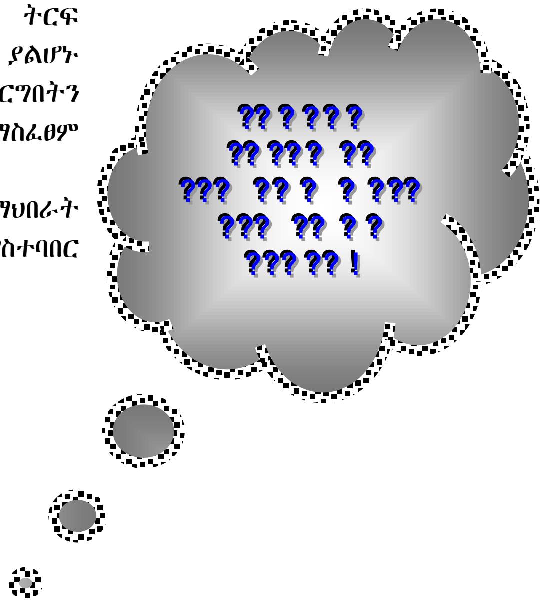

የውይይት ታዳሚዎች አስተያየት፣ ዓጸቁ እና የተሰጠ ተፊ ማሪ ማብራሪጸ

የዕለቱ አወያይ አቶ ወርቅነህ ደነቀው የዕለቱን ተናጋሪና አስተያየት ሰጪዎች በኢትዮጵያ ኢኮኖሚክስ ባለሙያዎች ማህበር ስም በማመሰገን ማህበሩ ርዕይ 2020 ለምን ማዘጋጀት እንደፈለገ የሚገልጽ አጭር ማብራርያ ሰጥተዋል፡፡ እንደሚታወቀው የሚሄድበትን የሚያውቅ ሰዉ ሁሉም መንገድ ይወስ□□ል፡፡ በሁሉም መንገድ ሲሄድ ደግሞ ካለውጤት ሲዞር ይውላል በማለት እንደ ተቋም የሚደርስበትን ግብ አሻግሮ ማየት ዛሬ የተለመደ ነገር ነው:: የዛሬ ዓመትን አሻግሮ ማየት አስቸጋሪ ሊሆን ይችላል፡፡ ምክንያቱም በመሃል ያል□ሰቡ ጉዳዮች ሊያጋጥሙን ስለሚችል ነው፡፡ ሆኖም የማህበራችን ርዕይ ሕዝባችን በኢኮኖሚ፣ ማህበራዊና □ለቲካ መሀል ያለውን ትስስር ተገንዝቦ ተፈጥሮ ያደለውን የአገራችንን ከፍተኛ □ምቅ ሃብትና የረዥም ጊዜ ታሪኩንና ባህሉን አገናዝቦ ሕይወቱን ለውጦና አሻሽሎ በተለይም አሁን ካለበት የአለም □ ራ ድህነትና ተመጽዋችነት ተላቆ አፋጣኝ ዕድገት ማምጣት እንዲችል ተሰፋውን፣ ምኞቱን፣ ፍላጎቱን፣ የአስተሳሰብ አድማሱንና ተግባራዊ እንቅስቃሴውን ሰፋ አድርጎና ሥጋቱን አስወግዶ ማየት ነው:: ይሄ ነው ርዕያችን:: ይሄን ዕውን ለማድረግ ከምንጠቀምባቸው ስልቶች አንዱ ህዝብ በአገሩ ጉዳዮች ላይ የሚወያይባቸውን መድረኮች መፍጠር ነው፡፡ የርዕይ 2020 መድረክ አንዱ አላማም □ያንዳንዱ □ሕብረተሰብ ክፍል በተለያዩ ጉዳዮች ላይ አገራችን የዛሬ 20 ዓመት የት ትደርሳለች በሚል ቁጭት ተነሳስቶ በየሙያውና ተቋም ለውጥ ለማምጣት እንቅስቃሴ እንዲያደርግ ለማገዝ ነው፡ ይህን ማብራሪያ ከሰጡ በኃላ መድረኩን ለውይይት ክፍት አድርገዋል፡፡ በዚህ መሠረት የሚከተሉት ጥያቄዎች አስተያየቶች ተመንዝረዋል፡፡

አንደኛ አስተያየት ሰጪ:

የፅሑፍ አቅራቢ ዶ/ር ካሳሁን አስተማሪ የሆነ ፁሑፍ ስላቀረቡልን ላመሰግን እወዳለሁ፡፡ በመቀጠል ሶስት ጥያቄዎች ላቀርብላቸው □□ልፉለሁ:: ስለ ሲቪል ማህበራት አደረጃጅ ሲስረዱን የግል ፕሬሱን በሲቪል ማህበራት ውስጥ አካተውታል፡፡ ግን የሲቪል ማህበራት ገላጭ ባህሪያትን ስንመለከት ለትርፍ ያልተቋቋሙ የሚለው አንዱና አሣሪው ነው፡፡ እዚህ ላይ የግሉ ፕሬስ ካለው የኢኮኖሚ፣ ማህበራዊና ፓለቲካዊ አላማ በተጨማሪ የትርፍ አላማ እንዳለው አውን ነው፡፡ ስለዚህ ይህን እንዴት ያዩታል፡፡

ሁለተኛው ጥያቄዬ የሰቪል ማህበራት በፖሊሲ ውይይት ማለትም በዲሞክራሲ፣ ሕፅ የበላይነት፣ ሰብአዊ መብትን በሚመለከት ፈራ ተባ እያሉ ነው የሚንቀሳቀሱት ይባላል □ና ለምንድነው ፈራ ተባ የሚለው ጉዳጁ አልተነገረም:: ችግሩ ውስጣዊ ነው ወይስ ውጪያዊ፡፡ እንደሚታወቀው ከአዲስ አበባ ዩንቨርስቲ ሕብረት አንስቶ እስከዛሬ ያሉት የሲቪል ማህበራት በለውጥ ጥያቄ ውስጥ በሕግ የበላይነት፣ በዲሞክራሲና በስብአዊ መብት ጥያቄዎች ዙሪያ ያላቸው ትግል ወይንም አስተዋጽኦ ቀላል አይደለም፡፡ በ1995 ምርጫ ወቅት የነበራቸውን አስተዋጽኦ ማየት ይቻላል፡፡ ሶስተኛ ጥያቄዬ በመንግስትና በሲቪል ማህበራት በመንግስትና በሲቪል ማህበራት ስላለው ግንኙነት ጁመለክታል:: እዚህ ላጁ በሁለቱ አካላት አሁን ያለው ግንኙነት የጥርጣሬ ያለመስማማት ወይም የፍራቻ መንፈስ ያለበት ነው፡ በመሆኑም በ2020 በምን መልክ ነው ሁለቱ አካላት ተቀራርበውና ታርቀው መስራት የሚችሉት የሚለው አልታየም፡፡

ሁለተኛ አስተያየት ሰጪ:

በመጀመሪያ የማመሰግነው የኢትዮጵያ ኢኮኖሚክስ ባለሙያዎች ማህበርን ነው፡፡ ሙሁራንን አምጥቶ □ንደዚህ ባለ መ□ረ□ ማወጸ□ቱ ትልቅ ቁም ነገር የሚገኝበት ነው:: □/ር ካሳሁንንም እንዲሁ ላመሰግን እወዳለሁ:: ዶ/ር ካሳሁን በሲቪል ማህበርት ዙሪያ አንዳንድ ነገሮችንም ጠቁመውናል ነገር ግን ፈራ ተባ እያሉ ድፍረት ባልተሞላ መልኩ ነው አቀራረባቸው ለምሳሌ በሲቪል ማህበራት ሕግ ላይ በዝርዝር አይተው የእኛ አገር ከሌሎች አገሮች ልምድ አንጻር ምን እንደሚ□ለዉ፡ በግልጽ ቢያሳዩን ጠቃሚ ነበር እላለሁ ለምሳሌ ገቢ ማመንጨት ላይ ስቪል ማህበራት ትልቅ ችግር አለባቸው ይሄ ሌሎች አገሮች ውስጥ ይሠራበት እንደሆነ እንዴት እንደሚሠራበት □ ምር ቢያብራሩ ጠቃሚ ልምድ ነው:: ሌላው ሲቪል ማህበራት ከፖለቲካ ገለልተኛ ናቸው ሲባል ምን ማለት ነው፡፡ በሌሎች አገሮች ያለውስ ግንዛቤ ምን ይመስላል፡፡

ሌላው የማየው የኛ ችግር ያለውን ጠንካራ ጎን አንድቆ የበለጠ በዛ ላይ የመግፋቱ ነገር የለም:: ጠንካራ ጐኖች ይበልጥ እንደሚጠናከሩ □ና ደከማ ጎኖች የሚታረሙበትን ሁኔታ

ማመቻቸት ልንለምድ ይገባል፡፡ ለምሳሌ ሲቪል ማኅበራት ባንድ ወቅት ስትራቴጂክ ዕቅድ ማዘጋጀት ሲጀምሩ ሌላው ወገን ቂጭ ብሎ ነበር አሁን ከስንት አመት በኋላ ቤት ተዘግቶ ስትራተጀክ ዕቅድ ይባላል፡፡ አንዳንድ የሚሠሩትንም ሳይ ከዕርዳታ ጋር የተያያ□ ይመስለኛል፡፡ ከልብ አምነንባቸው የምንተባበራቸው አይመስለኝም፡፡ ሌላው ባንድ ወቅት አቶ አቦወርቅ ስል ራስ መተማመን ሲያወሩ ሰምቻለሁ:: የኛ ደግሞ አንዱ ችግራችን በራስ የለመተማመን ስለሆነ በራስ መተማመን እንዴት እንደሚመጣ የተወሰነ ነገር ቢነግሩን ይጠቅማል እላለሁ፡፡

ሦስተኛ አስተያየት ሰጪ:

በቅድሚያ ዶ/ር ካሳሁን አስተማሪ ጽሑፍ ስላቀረቡልን አመሰግናለሁ:: የመጀመሪያ አስተያየቴን የሲቪል ማህበራት ችግር በደንብ አልታየም ለማለት እችላለሁ፡፡ ምክንያቱም በኢትዮጵያ ውስጥ አንዱና መሠረታዊ የሲቪል ማህበራት ችግር ሕግን ይመለከታል:: በዚህ አገር የሲቪል ማኅበራት መጫወት የሚገባቸውን ሚና በአግባቡ እንዳይጫወቱ አግዶ የያዛቸው ሕ□ ነው:: ይህ ምንድን ነው ከምዝገባ አንስቶ እሰከ ኦፕሬሽን በዚህ ሥሩ እንደዚህ አ□ድርጉ የሚል ሕግ የለም:: ስለዚህ ይህ ሊታይ ይገባል እላለሁ፡፡ ሁለተኛው ሚናቸውን ያመለክታል:: እንደምናውቀው የሲቪል ማህበራት ሚና በጽሑፍ እንደቀረበው ሳይሆን እየተለወጠና እያደገ መጥቷል እና ሚናቸው ጠለቅ ተደርጎ ሊፈተሽ ይገባል እላለሁ:: የኢትዮጵያ ሲቪል ማህበራት በተለያዩ ጉዳዮች አገልግሎት ከመሰጠትና ክፍተትን ከመሙላት ባሻገር በማንቃት (Advocacy) መልካም አስተዳደርና ዲሞክራሲን ለማጠናከር የሚያደርጉትን እንቅስቃሴ □ ምር ሊታይ ይገባል፡፡

ሌላው የኢትዮጵያ ሲቪል ማህበራትን እያወዛገቡ ያሉ ሁለት ጉዳዮች አሉ፡፡ እነሱም ለጂትሚሲ (legitimacy) እና ኮንስቲውንስ (Constituency) የሚሉ ናቸው:: ዶ/ር ካሳሁን ካብራሩልን ባህሪያት አንጻር እነዚህ ጉዳዮች ምን ማለት ናቸው? በኢትዮጵያ የሲቪል ማህበራት እነዚህ ጉዳዮች የግዴታ መሟላት አለባቸው ወይ?

አራተኛው አስተያየት ሰጪ:

ሦስቱን ተናጋሪዎች ላመሰግን እፈልጋለሁ □/ር ካሳሁን ሲያቀርቡ የሲቪል ማህበራት ብዙ ገጽታ እንዳላቸው ቢያነሱም ባንድ መልክ ያዩአቸው ይመስለኛል፡፡ መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶችንና የሙያ ማህበራትን ባንድ ላይ ነው ያዩት እኔ ላተኩር የምፈልገው በሙያ ማህበራት ላይ ነው:: በአሁኑ ወቅት 60 ያህል የሙያ ማህበራት አሉ:: እነዚህ የሙያ ማህበራት በዚህች አገር እድገት ላይ ምን አስተዋጽኦ አድርገዋል? ወይም አስተዋጽኦ እንዳያደርጉ ያገ□ቸው ነገሮች አሉ ወይ?እዚህ ላይ ትንሽ ትኩረት ቢደረግ ጥሩ ነው የሚል አስተያየት አለኝ፡፡ እኔ እስከማውቀው አሁን ያለው የመንግስት ሕግ የሙያ ማህበራትንና መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶችን በአንድ መልክ ነው የሚያያቸው:: ሁለቱ ደግሞ የተለያዩ ናቸው:: መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች ከመድረኩ አካባቢ እንደተገለጸው ብዙ የልማት ሥራዎችን ወደታች ወደው እየሰሩ እንደሆነ ይታወቃል፡፡ ጥያቄው ግን አገሪቷ ካለችበት የድህነት፣ የምግብ ዋስትና እጦት ኋላቀር ትምህርት ወ□ተ አንጻር የመጡት ለውጥ ምንድነው? □ሚ□ይ ነገር አለ ወይ? የሚል ነው:: የሙያ ማህበራትም አስተዋጽኦ እንደዚሁ የሚመዘን ነው:: የሚተያዩ ዶ/ር ካሳሁን አንድ የጠቀሱት ጉዳይ አለ:: ሙያ ማህበራት በአንድ ጥላ ሥር ተደራጅተው ቢንቀሳቀሱ እንደሚጠቅም ሆኖም የሚታየው እያንዳንዱ ማህበር ትንሽ ትንሽ ክፍል ይዞ ተፈረካክሶ ነው ያለው:: ይህን ለማስተካከልና ሌሎች ጉዳዮችን ለማየት ጠለቅ ያለ ግምገማ ማ□ረዕ የሚያስፈልግ ይመስለኛል፡፡

አምስተኛ አስተያየት ሰጪ:

በመጀመሪያ አቅራቢዎቹን ላመሰግን እፈልጋለሁ፡፡ በሲቪል ማህበራት የልማት ተሳትፎ ቀጣይነት ላይ የሚታይ አንድ ችግር አለ፡፡ መንግስታዊ ባልሆኑ ተቋማት የተሠሩ ሥራዎች ከተወሰነ ጊዜ በ□ላ አገልግሎት የማይሰጡበትና የማይታዩበት ሁኔታ ስላለ ይህ እንዴት ይታያል? ሌላው የግሉ ዘርፍ የሲቪል ማህበራትን እንቅስቃሴ የሚያግዝበት ሁኔታ በኢትዮጵያ ውስጥ ሊፈጠር የሚችልበት ሁኔታ ላይ ቢተኮር እላለው፡፡ በአደጉ አገሮች የግሉ ዘርፍ የሲቪል ማህበራትን □ንቅስቃሴ በስፋት ይደግፋል:: ለምሳሌ □ቶሱ □ር□ ቢልጌት ፋውንዴሽን ፣ ፓካርድ ፋውንዴሽን በመሳሰሉት የሲቪል ማህበራት እንቅስቃሴን በስፋት ይደግፋሉ በእኛም አገር ይህ ሁኔታ እንዲፈጠር በመንግስት ፖሊሲ የሚያደገፍበት ሁኔታ ሊታይ ይገባል እላለሁ፡፡

ስድስተኛ አስተያየት ሰጪ:

በቅድሚያ ዶ/ር ካሳሁንንና አስተያየት ሰጪዎችን ላመሰግን እወዳለሁ፡፡ በመቀጠል ለዕድገት መሠረቱ ፖለቲካ፣ ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ነው ተብሏል እያንዳንዳቸውንም ለማብራራት ተምክሯል፡፡ በእውነቱ ግን የፖለቲካዊ ዕድገት ከሌለ

የማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ዕድገት ሊኖር አይችልም ምክንያቱም ምዕራብያውያን መልካም አስተዳደር ማለት የጀመሩት የአፍሪካ ዕድገት ከጊዜ ወደጊዜ ከ50ዎቹ ና 60ዎቹ በባሰ ሁኔታ እያሽቆለቆለ በመም□ቱ ነው:: ስለዚህ የዶ/ር ካሳሁን ጽሑፍ ይህን ሁኔታ ትኩረት ሰጥቶ ቢያካትት ዓሩ ነው □ላለሁ:: ሌላው ባህላዊ የሲቪል ማህበራት በልማት ውስጥ ያላቸው ተሳትፎ ውስን እንደሆነ ተግልጸል፡፡ ይህ እውነት ነው፡፡ ነገር ግን አንድ ተዋቂ ድርጅት በልማት ውስጥ ከፍተኛ ተሳትፎ እያደረገ ያለ ከንጉስ ዘመን ጀምሮ አለ ይህ ድርጅት የጉራጌ የመንገድ ልማት ድርጅት ይባላል፡፡ ስለዚህ የዚህ ድርጅት አስተዋጽኦ ሊዘነጋ የማይገባ በመሆኑ በጹሑፍ ውስጥ ቢካተቱ ጥሩ ነው እላለሁ፡፡

በመጨረሻ የሲቪል ማህበራት ከዕለት ድርሻ እርዳታ ባለ□ በልማትና በዲሞክራሲያዊ ግንባታ ያላቸው አስተዋጽኦ ገና በጅምሩ ላይ ያለ ነው:: ከዚህ አኳያ በሕግ የሚገጥምም ችግር ሊኖር ይችላል የሕጉ ጉዳይ በደንብ ሊታይ ይገባል እላለሁ፡፡

የዶ/ር ካሳሁን ብርሃኑ ተጨማሪ ማብራሪያ

የ2020 ርዕይን በተመለከተ በመጀመሪያ ደረጃ ርዕይ ማስቀመጥ መሞከሩ በራሱ ጥሩ ሥራ ነው:: ነገር ግን እንደ ነብይ እንደ ትንቢት መናገር ሳይሆን አሁን ካለው ሁኔታ በመነሳት ይህ ሁኔታ እየተስፋፋ ከቀጠለ የሚል ተሳቢ በመውሰድ የሚቀርብ ምኞት ነው፡፡ እኔም ይህንን ነው ለማድረግ የሞከርኩት፡፡

ሌላው ሰቪል ማህበራትን በተመለከተ እኔ በአጠቃላይ የተሻሻለ፣ የተለወጠ ነገር የለም፣ የተሠሩ መልካም ነገሮች የሉም አላልኩም፡፡ ለምሳሌ በአቶ ፊለቀ እድሮች □□ተለወ□ እንደመጡ ተነግሯል፡፡ እኔ ግን በጽሑፌ ውስጥ እገሌ እገሌ ሳልል ከተወሰኑት በስተቀር በአስገዳጅ ሁኔታዎች ምክንያት የመለወጥ ነገር የለም ነው ለማለት የሞከርኩት:: መለወጥ ስል አይነታዊ ለውጥ ወጅም □መር□ዊ ለውጥ ለማለት ነው:: አንዳንድ የሲቪል ማህበራት ወደ ልማት ለመግባት ወስነው በአስገዳጅ ሁኔታ ወደ ዕለት ድጋፍ የሚመለሱበት ሁኔታ አለ:: ለምሳሌ በቅርቡ 14 ሚሊዮን ያህል ሕዝብ በድርቅ ምክንያት አደጋ ላይ ሲወድቅ የሲቪል ማህበራት በተለይ መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች ተገደው ወ□ ዕለት ደራሽ እርዳታዎች የሚመለሱበት አሳዳጅ ምክንያት ነበር፡፡

የሲቪል ማህበራት ከ17ኛ ክፍል ዘመን በፊት አልነበሩም ወይ ተብሎ አስተያየት ቀርቧል:: እኔ ለማለት የፈለኩት ቃሉ አሁን በምናቀው መልክ የታወቀው በ17ኛው ክፍለ ዘመን ነው ለማለት ነው:: ከዛ በፊት በተለይ ባህላዊ የሲቪል ማህበራት ግን ሊኖሩ ይችላሉ፡፡

ሌላው ለማብራራት የሞከርኩት የሲቪል ማህበራት ልክ እን□ ንፅድ ተቋም ለትርፍ አይቋቋሙም የሚል ነው:: አንድ አስተያየት ሰጪ ያቀረቡት ሃሳብ ሲቪል ማህበራት በገቢ ማስገኛ ሥራዎች ተሠማርተው ሥራዎቻቸውን እንዲያጠናክሩ ቢ□ረፅ □ሚለው፤ በ□ አስተያየት ነው:: የሌሎች አገራትን ልምድ በተመለከለተ በሌሎች አገራት የግሉ ዘርፍ በተለያ መልኩ የሲቪል ማህበራትን ሥራዎች ይደግፋል:: ድጋፍ ሲያደርግ መንግስት በቀረጥና □□ስ የተለየ አስተያየት ጸደረጋል፡፡ የግሉ ዘርፍ የሚሰጠው ድጋፍ □ቀረጥና □□ስ ቅናሽ ለማግኘት ሳይሆን እሱ የሚደግፍውን የሲቪል ማህበራት አላማ ለማራመድ ነው፡፡ ሌላው የሲቪል ማህበራት የፖለቲካ ወገንተኝነት አይኖራቸውም ሲባል ስለፖለቲካ አንድም ነገር አያነሱም የሚል ደንብ ቲዎሪም አላየሁም:: የፖለቲካ ሥልጣን ለመያዝ አላማ አድርገው አይንቀሳቀሱም ለማለት ነው፡፡ ይህን ካደረጉ ከሲቪል ማህበረሰብ መጥተው የፖለቲካ ፓርቲ ሆነዋል ማለት ነው:: በአጠቃላይ የሲቪል ማህበራት የማህበራዊ ፍትህ መጓደል አንዳንድ ፖሊሲዎች እንዲተካከሉ አይናገሩም ማለት አይደለም፡፡ በእኛ አገርም ሆነ በሌሎች አንዳንድ አገሮች በዚህ ሽፋን የሲቪል ማህበራት ፊራ ተባ ይላሉ የሚለው ትክክል ነው፡፡

የሕግና የፖሊሲ ጉዳይ በተደጋጋሚ ተነስቷል እኔ ስላላነበብኩት ነው እንጂ በጹሑፌ ውስጥ ተካቷል፡፡ ሌላው ሲቪል ማህበራት በሚንቀሳቀሱበት አካባቢ ሕብረተሰቡን እያነቁና እያሳተፉ (empower) ጁሠራሉ ተብሏል፡፡ እንደ እኔ ሲቪል ማህበራት መች ራሳቸው በቂና ነው ማህበረሰቡን የሚያበቁት:: □ሲቪል ማህበራት በፖሊሲ፣ በደንብ □ና በመንግስት ቀና አመለካከት እጦት ምክንያት አልበቁም::

ሙያ ማህበራት የተደራጁት በተበታተነ መልክ ነው ህብረት የላቸውም የሚል አስተያየት ቀርቧል:: ትክክል ነው በተለይ መንግስ□ዊ ካልሆኑ ድርጅቶች አንጻር ሲ□□ □ሙጸ ማህበራት የተበታተኑ ናቸው ነገር ግን የሙያ ማህበራት ዲሲፕሊን፣ በሙያ እና በልምድ አንጻር የተቋቋሙ ናቸው፡፡ ይህ ግን በማህከላቸው

ህብረት ወይም ኔትወርክ መፍጠርን አይከለክልም፡፡ ከዚሁ ጋር ተያያዞ የቀረበው የሙያ ማህበራት አስተዋጽኦ አላቸው እያደረጉ ነው ወይ ? የሚል ነው:: መልሱ አዎ:: ይህን ማህበር □ንደምሳሌ መውሰድ እንችላለን፡፡

የዕለቱ የውይይት መሪ አቶ ወርቅነህ ደነቀው አቶ ያቦወርቅንና አቶ ፈለቀ ለተነሱ ጥያቄዎች አስተያየታቸውን ሲሰ□ እግረመንገዳቸውን ወደፊት ወዴት መሄድ እንዳለብን የሚጠቁሙ ቁልፍ ጉዳዩችን እንዲሉ አሳስበዋል፡፡

የአቶ ጸቦወርቅ ሃጄሌ ተፊ ማሪ አስተያየት

በመንግስት አካላት መካከል ባላንስ ስለመ□□ር በሚለዉ □□ጁ ላጄ በእኔ እምነት መንግስት ሙሉ በሙሉ □□ወ□ቀ (deteriorate) የመጣ ነው የምል ሰው ነኝ:: ለምሳሌ በኘሬዝዳንት ሥርአት የምትጠቀሰው አንዷ አሜሪካ ነች፡፡ በዚህ ሥርአት ውስጥ ኮንገረስና ፖርላማ የሚባሉ አካላት አሉ፡፡ ሥራ አስፈጻሚው የሚታዘዙት በአሸናፊው ፖርቲ ነው:: የሕግ ሥርአቱንም የሚያቋቁመው አሸናፊው ፖርቲ ነው፡፡ የሕግ ሥርአቱ ነፃ ነው ቢባልም በውስጥ ጉዳዩች ላይ ነፃነቱ ጥያቄ ውስጥ የሚገባ ነው:: ወደ አፍሪካ ስንመጣ ዶ/ር ካሳሁን በግልፅ እንዳስረዱን ሲቪል ማህበራትን እንኳን የመንግስት አካላት ለማድረግ ጥረት እየተደረገ ነው:: ከዛም አልፎ የግሉን ዘርፍ የመንግስት አካል ለማድረግ ጥረት ጄ□ረፉል፡፡ ስለ□ህ እኔ እንደማስበው የፖለቲካ ሣይንስ ሙሁራን በአሁኑ ግዜ ያለውን የመንግስት ቅርጽና ይዘት ላይ ጥናት ማድረግ ይጠበቅባቸዋል የሚል እምነት አለኝ:: በራስ መተማመንን ለማጉልበት በሚመለከት የቀረበ አስተያየትን በተመለከተ እኔ በእውነቱ ባሳለፋኩት ሕይወት ውስጥ ሁልጊዜ ያሳለፍኩት በጥርጣሬ ኑሮ ላይ ነው፡፡ እድሜዬንም የምጨርሰው በፍርሃት ነው:: ለምን ብትሉኝ? አንድ የተለየ አስተያየት ወይም ትንሽ ለየት ያለ አስተያየት በሰጠሁ ቁጥር ሁሉም የሚያየኝ እንደጠላት ነው፡፡ ይህን አስተሳሰብ እንዴት እንቀይረው:: አሁን የተለያዩ አስተያየቶች በዚህ መድረክ ቀርበዋል:: ማን ነው የኔ ብቻ ትክክል ነው የሚል? ለምን? በኢትዩጵያ ውስጥ መዳበር አለበት የምለው በራስ □መተማመንን መንፈስ ለማዳበር የአስተሳሰብ ለውጥ ማምጣት ነው:: ይህን ማን ይጀምረው ለሚለው እንደእኔ አባት ወይም ትልቅ ሰው ፤ ሃጄል ጸለዉ □ልበተኛ የሆነው መሆን አለበት እላለሁ፡፡ ከዚህ አንጻር ጉልበት ያለው መንግስት ነው:: እንወያይ ሁሉም ሃሳቡን በነጻ ይናገር የሚለው ነገር ይምጣ ባይ ነኝ፡፡

የሙያ ማህበራትን አስመልክቶ የተሰጠ አስተያየት አለ:: ይህ ሁልጊዜ □ሚከነክነኝ ነገር ነው:: ከኢትዩጵያ ኢኮኖሚክስ ባለሙያዎች ማህበር በስተቀር ሌሎች የሙያ ማህበራት በማህበራዊ ጉዳዩች ላይ ሲሳተፉ አላይም:: ለዚህ መተዳደሪያ ደንባቸው ሊታይና ሊሻሻል ይገባዋል ሊበረታቱም ጄ□ባል □ላለሁ፡፡

በመጨረሻ የሚከተሉትን ቁልፍ ጉዳዩች አካፍለዋል፡፡

1. ይህን ውይይት እናዳብር:: አሁን የማየው ተሰብሳቢ በአብዛኛዉ ሙሁር የሚባለው ነዉ:: ስለ□ህ ይህ ውይይት ወደ ታች ወርዶ ሕብረተሰቡ እንዲወያይበት ቢ□ረፅ፡፡
2. የሲቪል ማህበረሰብን በእያንዳንዱ ተቋም አንጻር ሳይሆን በአጠቃላይ ሥራቸው ለምሳሌ CRDA አለ:: የ CRDA አባላት በየግላቸው ከሚሠሩት ይልቅ እንደ ማህበርተኛ በሚሠሩት ላይ ትኩረት ቢሰጥ የሲቪል ማህበረሰብ አንድነትን ሊፈጥር ይችላል፡፡

የአቶ ፈለቀ ደስ□ ተፊ ማሪ አስተያየት:-

ለቀረቡት አስተያየቶች በሙሉ ያለኝን አድናቆት ልገልፅ እወዳለሁ:: በአብዛኛዉ በርዕዩ ዙርያ የተነሱ ጥያቄዎች ስለሌሉ □ስ ብሎኛል:: ጄህ □ሚጸሳ□ዉ በርክጄ ላይ ችግር እንደሌለብንና መስማማት እንደምንችል ነው:: የተነሱ ብዙዎች ጥያቄዎች ከዛ መለስ እንዴት እንሂድበት በሚለው ላይ ነው፡፡

ውስጣዊም ውጪያዊም ነገሮች ሲቪል ማህበራትን ሊያሳድጉ የሚችሉ አሉ፡፡ ሆኖም አቶ አቦወርቅ ከአባት ይጀመር ባሉት አስተያየት ላይ አልስማማም:: አባት እስኪነሳ መጠበቅ ያለብን አይመስለኝም:: ሁሉም በፉራ እና አብሮ መንቀሳቀስን የሚጠይቅ ነው፡፡ ለዛ ደግሞ ውይይት ያስፈልጋል:: ዛሬ ብዙ ሃሳቦች ተነስተዋል:: መዓ ራት አለባቸው:: □ሚ□ሩት ደግሞ እየተወያየን ደረጃ በደረጃ እየተገበርን ስንሄድ ነው፡፡

በመጨረሻ የዕለቱ የውይይት መሪ አቶ ወርቅነህ ደነቀው ብዙ ቁም ነገሮች እንደተነሱ በመጥቀስ ዶ/ር ካሳሁን የነገሩን የሲቪል ማህበረሰቡ አንጻራዊ ነጻነቱን ቢጠብቅና ያን የማደበር አቅሙን ቢያጐላብት ሌጂትሜሲ የተባለውን ነገር የማግኘቱ ነገር የዛ ተከታይ ውጤት ነው:: ምክንያቱም አቶ አቦወርቅ ያነሱት ዓሩ ነጥብ መንግስት ሕግ አውጪም፣ ተርጓሚም፣ አስፈጻሚም ነው:: በተለያዩ አካላት መካከል ባላንስ የመጠበቅ ጉዳዩች ነው እንጂ የመንግስት አካላት ናቸው፡፡ ሲቪል ማሕበረሰቡ ከዚህ ፈንጠር ብሎ □መቆ□□ር፣ የመጠየቅ ነገር ቢጀምር ለአገርም ለመንግስት ዕድገት ጤናማ ይሆናል የሚል ነው ከዛሬው ውይይት የተማርኩት፡፡ በውይይቱ የተነሱ ጥያቄዎች ላይ ማህበራችን ምርምር ለማካሄድ ፍላጐት አለው:: □□ህ የተሰበሰባችሁ ሙሁራንና ተማሪዎች የሲቪል ማህበራት ምን ተጨማሪ □ኬት በኢትዩጵያ ዕድገት ሊያበረክቱ ይችላሉ የሚለውን ለመመለስ ሃሳቡን ይዛችሁ እንድትሄዱ አሳስባለሁ:: በመጨረሻ በዛሬው ርዕይ 2020 የውይይት መድረክ ጹሑፍ ያቀረቡልን ዶ/ር ካሳሁን ብርሃኑ እና በእሳቸው ጹሑፍ ላይ አስተያየት የሰጡትን አቶ ያቦወርቅ ሃይሌ እና አቶ □ለቀ □ስ□ን በራሴና በማህበራችን ስም እያመሰገንኩ ታዳሚዎችም ላሳያችሁት ንቁ ተሳትፎ ያለኝን አድናቆት □□ል□ለሁ በማለት ውይይቱን ዘግተዋል፡፡

Ethiopian Economic Association

P.O.Box 34282 Tel. 251-11-4162121 Addis Ababa, Ethiopia
Fax: 251-11-4160967 E-mail: eea@ethionet.et Website: http:// www.eeaecon.org

The Ethiopian Economic Association has the objectives of:

- Contributing to the economic advancement of Ethiopia,
- Promoting the professional interests of its members,
- Promoting economic research and assist in the dissemination of the findings of such research in Ethiopia,
- Providing fora for the discussion of economic issues and
- Promoting professional contacts between Ethiopian and Foreign Economists.

The association requests its members to fill the following form and send it to the Secretariat through P.O.Box 34282 or contact persons in their institutions.

ETHIOPIAN ECONOMIC ASSOCIATION
MEMBERSHIP REGISTRATION FORM

First Name:	**Second Name:**	**Grand Father's Name:**
Institutional Affiliation:	**Department:**	
Current Position:	**Area of Specialization:**	
Highest Educational Qualification:	**Year of Graduation:**	
Fields of Interest:		
Current Address: Office-Telephone:	**P.O.Box:**	**City/Town:**
Private-Telephone:	**P.O.Box:**	**City/Town:**
Telex: **Fax:**	**E-mail:**	
Experience in different positions		
Institution	**Period/Years**	**Type of Work**
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

Membership Status: ☐Full Member ☐Associate Member ☐Institutional Member
Signature:_____________________ Date:_________________________

Membership

Full membership is open to all Ethiopians and non-Ethiopians who have a minimum of a first degree in Economics and who subscribe to the objectives of the Association. (Registration fee Birr 50.00 and Annual fee Birr 60.00)
Associate Membership is open to all Ethiopians and non- Ethiopians who have a minimum of a first degree and subscribe to the objectives of the Association. (Registration fee Birr 25.00 and Annual fee Birr 30.00)
Institutional Membership is open to all Ethiopian and other institutions within and outside the country that subscribe to the objectives of the Association. (Registration fee Birr 500.00 and Annual fee Birr 700.00)
Honorary Membership is bestowed by the Association on individuals who have made a distinguished contribution to promote the objectives of the Association. (Upon Recommendation)

N.B. This form is available at our web site www.eeaecon.org

Ethiopian Economic Association

P.O.Box 34282 Tel. 251-11-4162121 Addis Ababa, Ethiopia
Fax: 251-11-4160967 E-mail: eea@ethionet.et Website: http:// www.eeaecon.org

Subscription Slip

1. Full Name____
2. Institution____
3. Address:-

   P.O.Box____________________Telephone______________________________

   Fax.____________________________E-mail:________________________________

   Town/City____

   Country____

   Other Specifications (if any)____

   Location for delivery (if residing in Addis)____

   ____

4. Member ☐ Non-Member ☐

5. Amount paid – In figure Eth. Birr __________ or USD _____________

   In Words ____

1\. Area of interest in Economics ____

____

2\. Date _______________________ Signature ____

N.B. *a. - If the subscriber is institution write nothing on No. 1.*
b. - Pay your subscription fee either 1. by coming to our office in front of Lancha, Red Sea Construction building, 3rd floor or 2. by sending the money to Commercial Bank of Ethiopia, Arat Kilo Branch, Account No. A/C 2350, Addis Ababa, Ethiopia and then send the deposit slip to our office.
The Subscription form is available at our Web site www.eeaecon.org